

מאזן ודוח כספי

ליום 31 בדצמבר 2016

מאזן ודוח כספי

ליום 31 בדצמבר 2016

תוכן עניינים

תאור פעילות המוסד לביטוח לאומי לתקופה ינואר-דצמבר 2016, דוח מינהלה.....7

דוחות כספיים ליום 31 לדצמבר 2016

37.....	דוח רואה החשבון המבקר.....
38-39.....	דוחות על המצב הכספי.....
40.....	דוחות על הביצוע הכספי.....
41.....	דוחות על השינויים בגרעון בהון.....
42-43.....	דוחות על תזרימי המזומנים.....
44-92.....	באורים לדוחות הכספיים.....
93.....	דין וחשבון של אקטואר המוסד.....

תאור פעילות המוסד לביטוח לאומי
לתקופה ינואר - דצמבר 2016 דוח מינהלה

תאור פעילות המוסד לביטוח לאומי לתקופה ינואר – דצמבר 2016 דוח מינהלה

דוח המנהלה ליום 31 בדצמבר 2016, סוקר את השינויים העיקריים בפעילות המוסד לביטוח לאומי (להלן – "המוסד") בחודשים ינואר - דצמבר, 2016. דוח המנהלה הינו חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדוח התקופתי כמקשה אחת.

א. תאור כללי

המוסד הוא תאגיד כשיר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית. המוסד הוקם בשנת 1954 ומעניק מאז הטבות וביטוח סוציאלי לתושבי מדינת ישראל על פי "חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה - 1995" (להלן - החוק).

בחוק הביטוח הלאומי מעוגנות תכניות לביטוח זקנה ושארים, אימהות, ילדים, נפגעי עבודה, נכות כללית, סיעוד, אבטלה, פשיטת רגל ופרוק תאגיד. לבד מגמלאות בכסף מעניק המוסד שירותי שיקום והכשרה מקצועית לנכים, לאלמנות ולנפגעי איבה, שרותי סיעוד ושירותי ייעוץ לקשישים.

המוסד מופקד גם על ביצוע חוקים נוספים והסכמים בתחום הביטוח הסוציאלי, החשוב בהם הוא חוק הבטחת הכנסה שנועד להגן על כל משפחה בישראל מפני אובדן הכנסה ולהבטיח קיום בסיסי לאוכלוסיות נזקקות. כמו כן במקרים בהם בחרה המדינה לתגמל אוכלוסיות מסוימות למרות שלא צברו זכויות ביטוחיות, המוסד אינו אלא צינור להעברת כסף זה - תשלום קצבה לא ביטוחית (קצבה הממומנת על ידי הממשלה).

ב-1 בינואר 1995 נכנס לתוקף חוק ביטוח בריאות ממלכתי (להלן – "חוק הבריאות"). על פי סעיף 15 לחוק הבריאות גובה המוסד מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי מהעובדים השכירים והלא שכירים, ואילו ממקבלי הגמלאות גובה המוסד את דמי ביטוח הבריאות ישירות מהקצבה. כמו כן, על פי סעיף 13(א)(5) לחוק הבריאות מימון עלות סל הבריאות לקופות החולים מושלם מתקציב המדינה, כפי שנקבע מידי שנה בחוק התקציב השנתי. ההקצבה כאמור מועברת על ידי משרד הבריאות למוסד. המוסד מחלק את כספי דמי ביטוח הבריאות שגבה יחד עם כספי השלמת הסל לקופות החולים על פי נוסחת הקפיטציה שנקבעה בחוק הבריאות.

ב. סביבה עסקית

המוסד כפוף להוראות חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה - 1995, והתקנות שהותקנו על פיו.

ג. תוצאות הפעילות

תמצית דוחות על הביצוע הכספי (במיליוני ש"ח):

2014	2015	2016	הכנסות
			הכנסות מעסקאות שאינן חליפין:
39,208	42,433	43,860	הכנסות מדמי ביטוח
17,049	19,735	23,272	הכנסות מהעברות
56,257	62,168	67,132	
			הכנסות מעסקאות חליפין:
14,965	6,179	8,412	הכנסות מימון
586	526	802	הכנסות אחרות
15,551	6,705	9,214	
71,808	68,873	76,346	סך הכל הכנסות
			הוצאות
59,631	62,963	64,758	גמלאות ותשלומים אחרים (כולל תמיכות)
57,097	33,694	100,391	גידול בקרנות הביטוח
1,350	1,243	1,556	שכר ואחרות
118,078	97,900	166,705	סך הכל הוצאות
(46,270)	(29,027)	(90,359)	גרעון נטו לשנה

הכנסות מדמי ביטוח:

הרכב הכנסות מדמי ביטוח (במיליוני ש"ח):

גידול ב- %	2015	2016	דמי ביטוח מעסיקים
4.1	35,762	37,261	הכנסות דמי ביטוח ממעסיקים
3.2	2,560	2,641	שיפוי אוצר
4.1	38,323	39,902	
25.9	(170)	(213)	גידול בהפרשה לחובות מסופקים
4	38,153	39,689	סה"כ דמי ביטוח מעסיקים

גידול (קטיון) ב- %	2015	2016	דמי ביטוח לא שכירים
(5)	4,131	3,926	הכנסות דמי ביטוח מלא שכירים
7.1	197	211	שיפוי אוצר
(4.4)	4,328	4,137	
(170.8)	(48)	34	שינוי בהפרשה לחובות מסופקים
(2.5)	4,280	4,171	סה"כ דמי ביטוח מלא שכירים

3.3	42,433	43,860	סה"כ הכנסות מדמי ביטוח
-----	--------	--------	------------------------

התפלגות הכנסות דמי ביטוח לענפי הביטוח השונים (במיליוני ש"ח):

דמי ביטוח מעסיקים	2016	2015	גידול ב- %
זקנה ושארים	16,110	15,733	2.4
ילדים	6,926	6,762	2.4
נכות כללית	5,892	5,759	2.3
נפגעי עבודה	4,842	4,338	11.6
אמהות	3,505	3,322	5.5
אבטלה	977	927	5.4
סיעוד	845	778	8.6
נפגעי תאונות	377	343	9.9
פשיטת רגל	203	179	13.4
הענקות מטעמי צדק	12	12	-
סה"כ	39,689	38,153	4

דמי ביטוח מלא שכירים	2016	2015	קטיון ב- %
זקנה ושארים	1,944	1,984	(2)
ילדים	877	894	(1.9)
נכות כללית	679	693	(2)
אמהות	316	332	(4.8)
נפגעי עבודה	241	263	(8.4)
סיעוד	75	75	-
נפגעי תאונות	38	38	-
הענקות מטעמי צדק	1	1	-
סה"כ	4,171	4,280	(2.5)

הכנסות המוסד מדמי ביטוח ממעסיקים ומלא שכירים (כולל שיפוי האוצר) בשנת 2016 הסתכמו ב- 43,860 מיליוני ש"ח לעומת 42,433 מיליוני ש"ח בשנת 2015 המשקפות גידול נטו של 3.3% (גידול בהכנסות דמי ביטוח מעסיקים וקיטון מדמי ביטוח מלא שכירים).

דמי ביטוח ממעסיקים:

הגידול בהכנסות דמי הביטוח ממעסיקים ב- 4.1% הושפע הן מהצמיחה במשק והן משינויי חקיקה.

השינויים המהותיים אשר השפיעו על הכנסות מדמי ביטוח ממעסיקים הינם כדלהלן:

- גידול כולל של כ-5% בנפח השכר של המועסקים המבטא גידול של כ-3% בשכר הממוצע החודשי וגידול של כ-2% במספר המועסקים, לעומת שנת 2015.
- הגדלת שיעור דמי הביטוח למעסיקים בינואר 2016, ב-0.25% (לחלק משכר העובד מעל 60% שיעור רגיל), המשקף גידול של כ-0.5 מיליארד לעומת שנה קודמת.

דמי ביטוח מלא שכירים:

הקיטון בהכנסות מלא שכירים בשיעור של 2.5% לעומת שנת 2015, נובע מכך שבשנת 2015 הוכרה הכנסה מפרויקט הרחבת רשת בסך של 240 מיליוני ש"ח בגין דרישות חוב שנשלחו למבוטחים עבור חובות לשנים 2009-2018.

הכנסות מהעברות - הכנסות מהשתתפות תקציב המדינה מכוח סעיף 32 לחוק (במיליוני ש"ח):

ענף	2016	2015	גידול/קיטון) ב-%
זקנה ושארים	7,787	2,960	163
נכות כללית	2,856	838	241
סיעוד	558	993	(44)
אימהות	5,376	296	1,716
ילדים	3,289	13,518	76
הענקות מטעמי צדק	12	5	140
פשיטת רגל	499	-	-
אבטלה	1,501	-	-
תאונות	557	-	-
נכות מעבודה	837	-	-
סה"כ	23,272	18,610	25.1
מכיסוי גרעון ענף אבטלה (סעיף 33 לחוק)	-	1,125	-
	23,272	19,735	17.9

הכנסות מתקציב המדינה על פי סעיף 32 לחוק -

סעיף 32 לחוק קובע את השתתפות אוצר המדינה בתקציב המוסד לפי ענפי ביטוח ספציפיים: זקנה ושארים, נכות, סיעוד, אימהות וילדים.

ההכנסות מתקציב המדינה הסתכמו בשנת 2016 ב- 23,272 מיליוני ש"ח לעומת 18,610 מיליוני ש"ח בשנת 2015, גידול של כ- 17.9%.

החל מ-1 בינואר 2016, במסגרת תיקון 165 לחוק, שונה אופן חישוב הקצבת אוצר המדינה כדלהלן:

(1) בכל ענפי הביטוח - הקצבה לפי סעיף 32(א)- שיעור הקצבה אחיד, כאחוז מהתקבולים שגבה המוסד בכל ענפי הביטוח כקבוע בלוח י' ומתשלומי אוצר המדינה לפי סעיף 32(ג1) (בשנת 2016- חודשים ינואר-נובמבר 45.1%, בדצמבר 91.3%).

(2) בענף אימהות - הקצבה לפי סעיף 32(ג2)- אוצר המדינה ישפה את המוסד על מלא ההוצאות שהוציא בגין מענק אשפוז.

(3) בענפים זקנה ושארים וסיעוד - על פי סעיף 32(ז), ישפה אוצר המדינה את המוסד בעבור גידול באוכלוסיות זקנה ושארים וסיעוד (להלן - "המקדם הדמוגרפי"). על פי המקדם הדמוגרפי, השיפוי יחושב כמכפלה בין הפרש השיעורים בגידול האוכלוסיות לאוכלוסייה הכללית, לבין סך קצבאות זקנה ושארים וסיעוד ששולמו.

(4) בענף ילדים - על פי סעיף 32(ח), אוצר המדינה ישפה את המוסד על הוצאות מנהליות שהתהוו בגין תכנית סכום החיסכון בענף ילדים (סעיף 74(ה)) וכן בסכום המענק החד פעמי בסך 500 ש"ח.

השתתפות הממשלה לפי סעיף 32 (טרם תיקון החוק) בשנת 2015 הינה:

- (1) בענף ילדים - שיעור משוקלל של 180.81% מתקבולי דמי הביטוח של הענף.
- (2) בענף זקנה ושארים - שיעור של 17.1% מתקבולי דמי הביטוח של הענף.
- (3) בענף נכות כללית - שיעור של 13% מתקבולי דמי הביטוח של הענף ו-50% מתשלומי קצבת "נכה קודם".
- (4) בענף סיעוד - כיסוי תשלומים לזכאים לגמלת סיעוד שאינם זכאים לקצבת זקנה על פי החוק מאחר ועלו לארץ לאחר גיל הזכאות.
- (5) בענף אימהות - החל משנת 2007 כיסוי התשלומים שהוציא המוסד למתן מענק אשפוז, כשהוא מעודכן בשיעור השינוי כהגדרתו בלוח ב'1 לחוק.

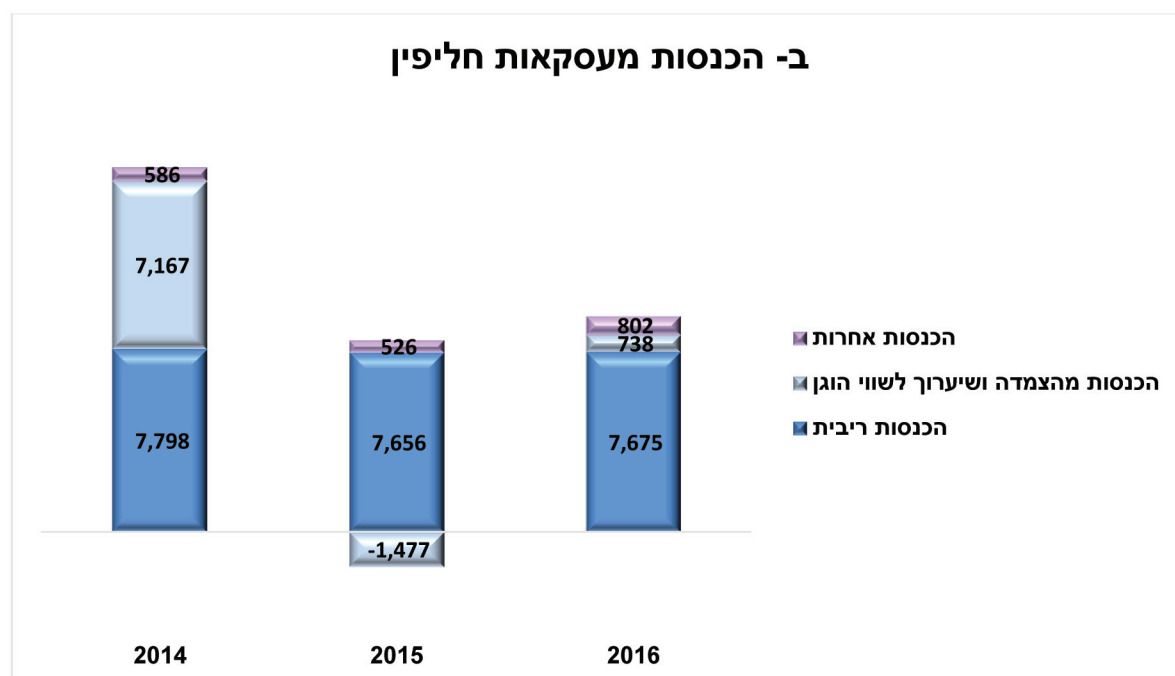
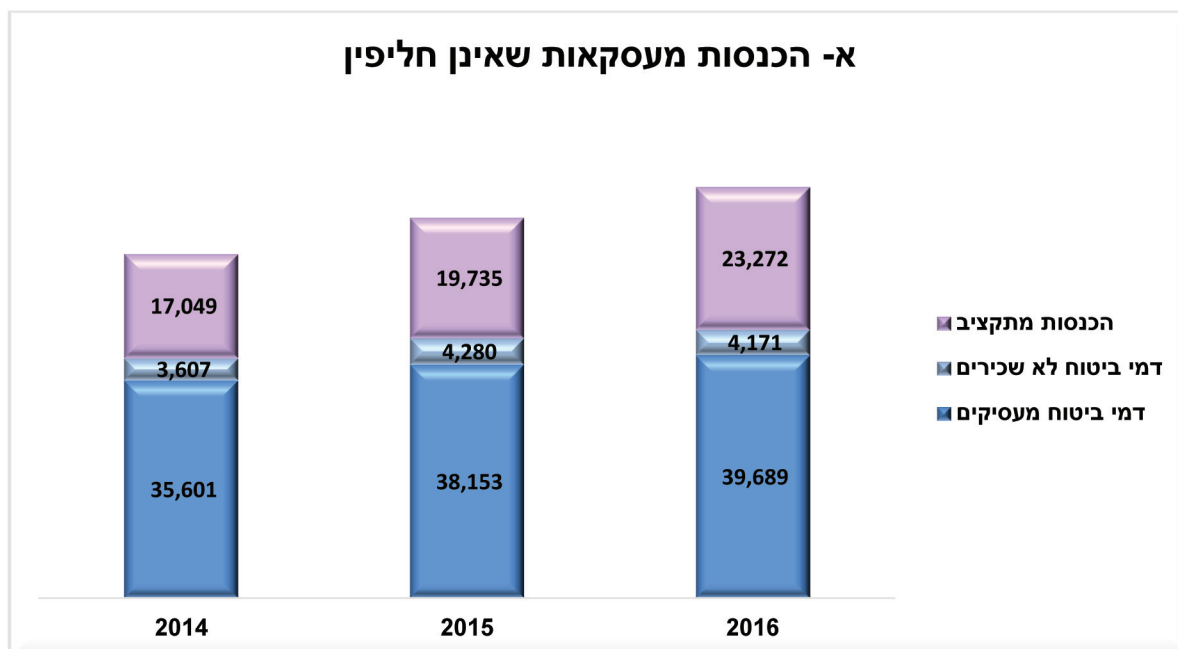
הכנסות מימון –

הכנסות המימון של המוסד לשנת 2016 הסתכמו בכ-8,412 מיליוני ש"ח לעומת 6,179 מיליוני ש"ח בשנת 2015, גידול של 36%. הגידול בהכנסות מימון נובע משתי סיבות עיקריות:

- בשנת 2016 נרשמה ירידה מתונה במדד המחירים לצרכן בשיעור של 0.2%, לעומת ירידה של 1% בשנת 2015, כתוצאה מכך הפרשי ההצמדה השלייים שנרשמו בשנת 2016 הסתכמו לסך של 422 מיליוני ש"ח, לעומת 1,427 מיליוני ש"ח בשנת 2015.
- גידול בשערוך והתאמת איגרות החוב לשווי הוגן כתוצאה מהשפעת התאמה לשווי הוגן בהתבסס על וקטור ריביות Zero Coupon בין השנים. בשנת 2016 השפעת התאמה זו עמדה על 1,160 מיליוני ש"ח, לעומת קיטון בשערוך בסך 48 מיליוני ש"ח בשנת 2015.

תרשים א - הכנסות מעסקאות שאינן חליפין (במיליוני ש"ח)
 תרשים ב - הכנסות מעסקאות חליפין (במיליוני ש"ח)

גמלאות ותשלומים אחרים:

הוצאות גמלאות כוללות תשלומים על פי החוק בלבד ואינם כוללות גמלאות הממונות על ידי אוצר המדינה על פי סעיף 9 לחוק ועל פי חוקים והסכמים אחרים. תשלומים אחרים מתייחסים בעיקר לתשלומים בעין ותשלומים אחרים על פי חוק הכוללים: הוצאות בגין שיקום, סיוע משפטי, דמי קבורה, הוצאות ריפוי נפגעי עבודה, תשלומים לספקי סיעוד וכדומה.

הוצאות גמלאות בשנת 2016 הסתכמו ב- 64,758 מיליוני ש"ח לעומת 62,963 מיליוני ש"ח בשנת 2015 עלייה של 2.9%.

הסיבות העיקריות שגרמו לשינוי בהוצאות הגמלאות הינן בעיקר:

- גידול במספר מקבלי הגמלאות בשנת 2016 לעומת שנת 2015.
- גידול בהוצאות גימלת הילדים הנובע משינוי חקיקה כדלהלן- במסגרת חוק ההסדרים הוגדלו קצבאות הילדים, כך שמלבד הילדים הוותיקים (ילד שנולד לפני 1.6.2003) ומספרם הסידורי במשפחה הוא רביעי ואילך, סכום הקצבה נקבע ל-150 ש"ח לילד ראשון וחמישי, ול-188 ש"ח לילד שני עד רביעי.
- לשאר הילדים, כלומר ילדים "ותיקים" שמספרם הסידורי במשפחה הוא רביעי ואילך, סכום הקצבה הוא 336 ש"ח לילד רביעי ו-354 ש"ח לילד חמישי ואילך.
- שינויי החקיקה השפיעו על שנת 2016 במלואה לעומת ההשפעה על שנת 2015, בה עודכנה הקצבה החל מחודש מאי 2015 בלבד.
- בנוסף, החל מאפריל 2016 ילדים בני 14-18 זכאים למענק לימודים.
- גידול בגמלת סיעוד בעקבות העלאת שכר המינימום המהווה מרכיב משמעותי בשכר המטפלת העובדת בחברת הסיעוד מ-4,650 ש"ח ל-4,825 ש"ח החל מחודש 6/2016 (לפי מתווה לשנים 2016 ו-2017). בנוסף, החל ממאי 2016 הגמלה משולמת מהיום השמיני להגשת התביעה (עד היום ב-1 לחודש לאחר קבלת התביעה). כמו כן, החל מיוני 2016, בני 90 ומעלה זכאים לגמלה הגבוהה ללא מבחן התלות.
- גמלת אמהות- הורחבה הזכאות לדמי לידה ב"לידה שקטה" מ-26 שבועות עד כה ל-22 שבועות החל מאפריל 2016.
- קיטון בהוצאות נכות מעבודה כתוצאה מהעברת מימון עלויות הטיפול שהיו משולמות לקופות החולים לסל הבריאות על חשבון משרד הבריאות בסך 400 מיליוני ש"ח.

פרוט הוצאות הגמלאות לפי ענפים (במיליוני ש"ח):

גידול (קיטון) ב- %	2015	2016	
4.1	24,564	25,583	זקנה ושארים
2.8	12,366	12,713	נכות כללית
3.4	6,550	6,775	אמהות
3.9	5,633	5,855	סיעוד
7.5	5,390	5,792	ילדים
(3.2)	4,722	4,571	נפגעי עבודה
(3.5)	3,199	3,087	אבטלה
(32.4)	488	330	פשיטת רגל
3.1	32	33	נפגעי תאונות
-	19	19	הענקות מטעמי צדק
2.9	62,963	64,758	סה"כ

להלן מספר מקבלי גמלאות בענפים עיקריים*:

גידול (קיטון) ב- %	2015	2016	
3.5	900,788	932,000	זקנה ושארים
4.2	371,806	387,300	נכות כללית
3.4	123,837	128,000	אמהות
2.5	159,454	163,400	סיעוד
2	2,732,887	2,788,000	ילדים
5.5	50,685	53,470	נפגעי עבודה
(4.7)	68,213	65,000	אבטלה

* נלקח מתוך הצעת תקציב לשנת 2017, הכולל נתוני ביצוע לשנת 2016.

הערות לעניין מספר מקבלי הגמלאות:

- מספר מקבלי הגמלאות מתייחס למבוטחי המוסד לביטוח לאומי.
- אמהות - מתייחס למקבלי דמי לידה.
- נפגעי עבודה - מתייחס למקבלי גמלת נכות מעבודה (קבועה, זמנית, תלויים).

גידול בקרנות הביטוח:

להלן פרוט עדכון קרנות הביטוח לפי ענפים (במיליוני ש"ח):

2015	2016	
17,372	78,659	זקנה ושארים
9,008	9,495	נכות כללית
2,137	4,210	נפגעי עבודה
5,177	8,027	סיעוד
33,694	100,391	סה"כ

הסיבות העיקריות שגרמו לגידול בקרנות הביטוח בשנת 2016 הינן:

- **שינויים דמוגרפיים ואחרים** - גידול של כ 67 מיליארדי ש"ח בגין מקבלי קצבה חדשים מצד אחד, וקיטון של כ 40 מיליארדי ש"ח בגין תשלומי קצבאות בשנת 2016 מצד שני. סך הכל גידול נטו של כ 27 מיליארדי ש"ח. עיקר הגידול נטו מקורו בענף זקנה ושארים ומסתכם לכ 17 מיליארדי ש"ח.
- **ריבית ההיוון** - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב קרנות הביטוח הינם וקטור הריביות של אגרות תלוש אפס (Zero Coupon) חסרות סיכון וצמודות למדד. השימוש בוקטור הריביות לסוף שנת 2016 לעומת וקטור הריביות לסוף שנת 2015 גרם לגידול של כ 6 מיליארדי ש"ח בקרנות הביטוח.
- **שינוי לוחות התמורה** - בחישוב קרנות הביטוח נעשה מעבר להנחת שיעורי התמורה ששימשו לדו"ח האקטוארי המלא ליום 31.12.2013, שפרסם המוסד בינואר 2017. אומדן לסך הכל השפעת השינוי הינו תוספת של כ- 36 מיליארדי ש"ח. עיקר הגידול מקורו בענף זיקנה ושארים ונאמד בסך של כ- 31 מיליארדי ש"ח.
- **תוספת ותק בענף זקנה ושארים** - חוק ההסדרים לשנים 2017-2018 שינה את חישוב תוספת הותק שניתנת מעבר לקצבה הבסיסית. השינוי יתבצע בארבע פעימות כך שבשנת 2020 יחשב הותק החל משנת הביטוח הראשונה. התוספת לקרנות הביטוח שנרשמה בעקבות השינוי לחוק נאמדת בסך של כ 18 מיליארדי ש"ח.

שכר עבודה והוצאות כלליות:

הוצאות שכר עבודה והוצאות כלליות מוצגות בניכוי חלקם היחסי של האוצר וקופות החולים, הנובע מביצוע חוקים שונים בדבר מתן גמלאות ומביצוע חוק בריאות ממלכת, התשנ"ד - 1994. הוצאות שכר עבודה ונלוות כוללות הוצאות בגין שכר שוטף ועדכון הפרשה לזכויות עובדים בגין פרישה.

פרוט שכר עבודה ונלוות (במיליוני ש"ח):

גידול (קיטון) ב- %	2015	2016	
3.1	1,030	1,062	שכר ונלוות
291	74	289	עדכון הפרשה לזכויות עובדים בגין פרישה
22.3	1,104	1,351	
(2.4)	(302)	(295)	בניכוי - השתתפות גורמי חוץ
31.7	802	1,056	סה"כ שכר ונלוות

בשנת 2016 חל גידול בהוצאות שכר ונלוות בשיעור של כ-3% הנובע מגידול טבעי במספר העובדים. בנוסף, כתוצאה מהסכם שכר במגזר הציבורי שנחתם בשנת 2015, בחודש יולי 2016 החלה הפעימה הראשונה של תוספת השכר בשיעור של 1% (סה"כ תוספת השכר בכל הפעימות 7.5%).

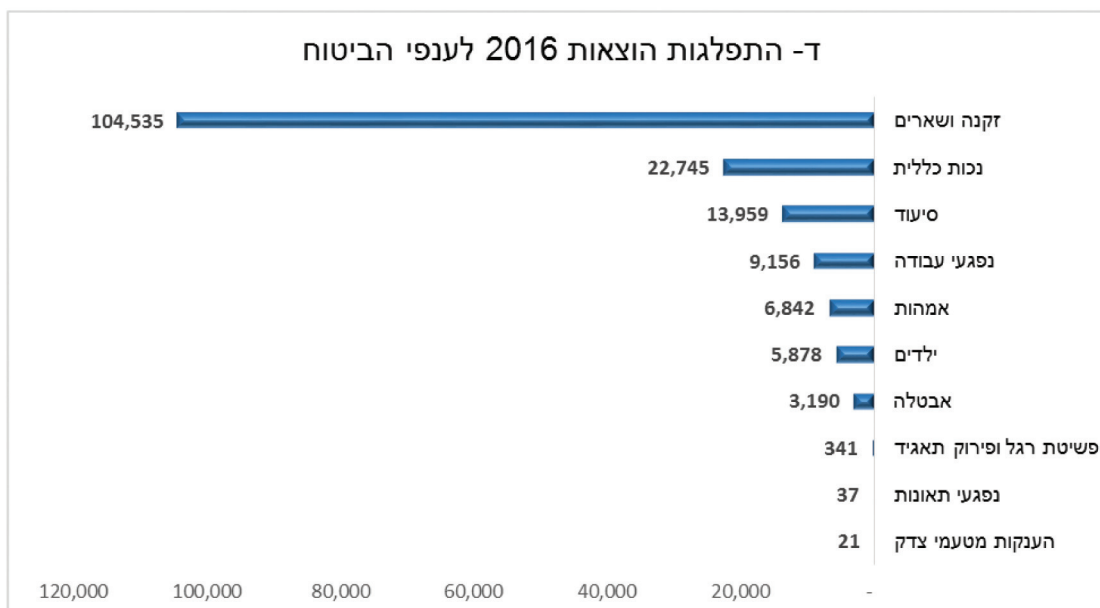
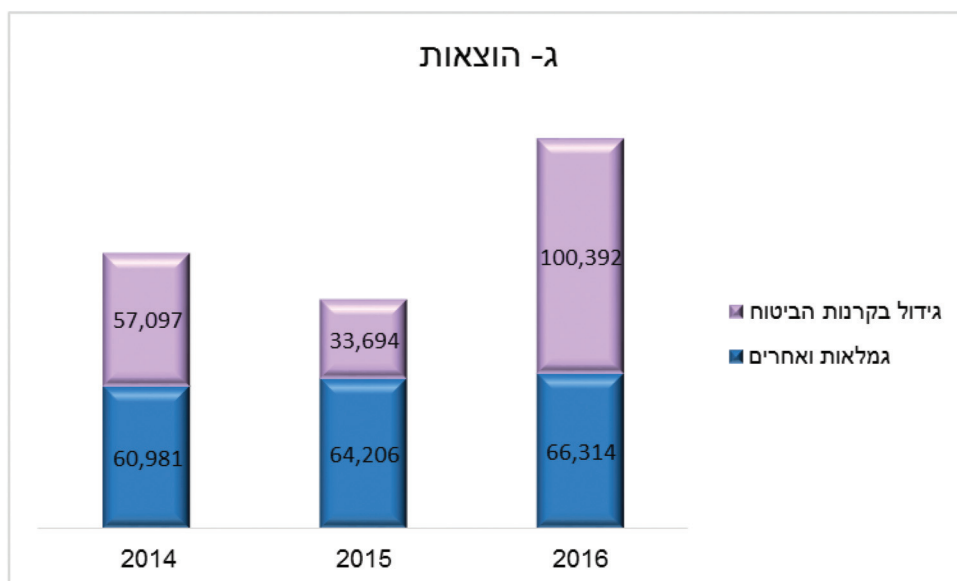
הוצאות הנהלה וכלליות הסתכמו ב-500 מיליוני ש"ח בשנת 2016 (הוצאות בסך של 640 מיליוני ש"ח בניכוי 140 מיליוני ש"ח השתתפות גורמי חוץ). בשנת 2015 סך ההוצאה הסתכמה בכ-441 מיליוני ש"ח (הוצאות בסך של 607 מיליוני ש"ח בניכוי 166 מיליוני ש"ח השתתפות גורמי חוץ).

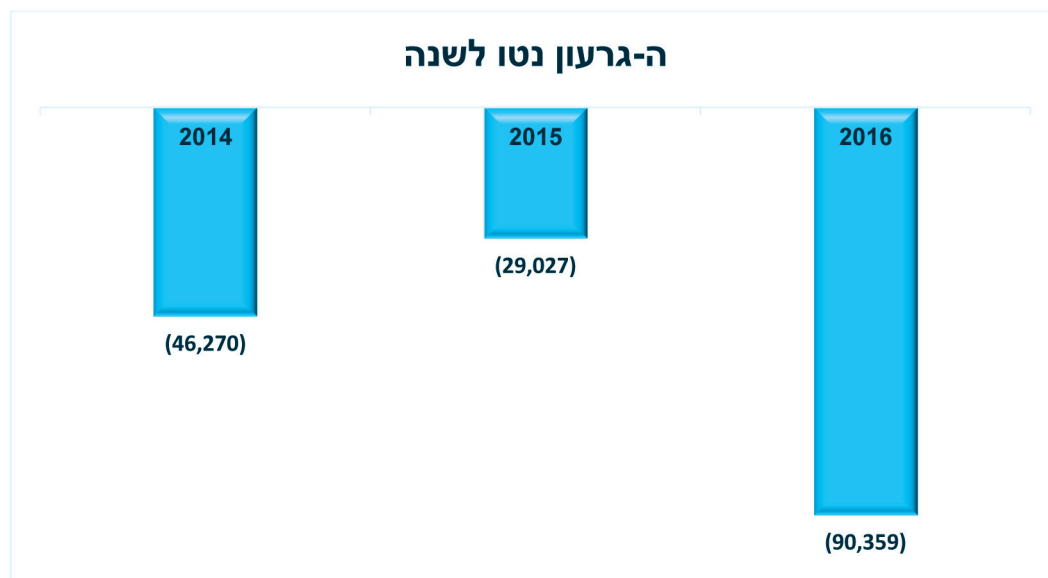

תרשים ג - הוצאות (במיליוני ש"ח)

תרשים ד - התפלגות הוצאות 2016 בין ענפי הביטוח (במיליוני ש"ח)

תרשים ה- גרעון נטו לשנה (במיליוני ש"ח)

ד. מצב כספי:

תמצית דוחות על המצב הכספי (במיליוני ש"ח):

2015	2016	
		נכסים שוטפים:
5,468	5,039	חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין - דמי ביטוח
18,731	19,885	חלות שוטפת - איגרות חוב של ממשלת ישראל
856	925	חובות הציבור
788	686	נכסים שוטפים אחרים
25,843	26,535	
		נכסים שאינם שוטפים:
212,230	223,814	איגרות חוב של ממשלת ישראל
1,212	1,198	ממשלת ישראל
1,100	1,160	ממשלת ישראל - בגין סכום החיסכון בענף ילדים
1,387	1,529	נכסים אחרים
215,929	227,701	
241,773	254,236	סך הכל נכסים
5,087	7,176	התחייבויות שוטפות
		התחייבויות שאינן שוטפות:
5,599	5,892	התחייבויות בגין זכויות עובדים
551,811	652,202	קרנות הביטוח
1,100	1,100	התחייבות בגין חסכון ארוך טווח בענף ילדים
216	259	התחייבויות אחרות
558,726	659,453	
(322,040)	(412,393)	גרעון בהון
241,773	254,236	סך הכל התחייבויות וגרעון בהון

סך המאזן ליום 31.12.2016 מסתכם ב- 254,236 מיליוני ש"ח לעומת 241,773 מיליוני ש"ח ליום 31.12.2015.

הנכסים השוטפים ליום 31.12.2016 הסתכמו ב- 26,535 מיליוני ש"ח ומהווים כ- 10.5% מסך המאזן. הנכסים השוטפים ליום 31.12.2015 הסתכמו ב- 25,843 מיליוני ש"ח והיוו גם כ- 10.5% מסך המאזן באותו מועד. בשנת 2016 בוצע סיווג של החלויות השוטפות של השקעות המוסד באיגרות חוב, מנכסים שאינם שוטפים לנכסים שוטפים.

ההתחייבויות השוטפות ליום 31.12.2016 הסתכמו ב- 7,176 מיליוני ש"ח ומהוות כ- 2.8% מסך המאזן, לעומת ההתחייבויות השוטפות ליום 31.12.2015 אשר הסתכמו ב- 5,087 מיליוני ש"ח והיוו כ- 2.1% מסך המאזן באותו מועד.

ליום 31.12.2016 למוסד הון חוזר חיובי בסך 19,359 מיליוני ש"ח לעומת 20,756 מיליוני ש"ח ב- 31.12.2015. היחס השוטף של המוסד ליום 31.12.2016 הוא 3.7 לעומת 5.1 ליום 31.12.2015. הקיטון בהון החוזר נובע בעיקר מהתחייבות המוסד בגין סכום החיסכון בענף ילדים בסכום של 1.6 מיליארד ש"ח העומדת להעברה בשנת 2017.

נכסים שאינם שוטפים ליום 31.12.2016 הסתכמו ב- 227,701 מיליוני ש"ח ומהווים כ- 90% מסך המאזן, לעומת נכסים שאינם שוטפים ליום 31.12.2015 אשר הסתכמו ב- 215,929 מיליוני ש"ח והיוו גם הם כ- 90% מסך המאזן באותו מועד. נכסים שאינם שוטפים כוללים בעיקר את יתרת השקעות המוסד באיגרות חוב של ממשלת ישראל, כאשר מדיניות המוסד הינה להשקיע את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות, המונפקות עבורו על ידי ממשלת ישראל (ראה גם באור 9 לדוחות הכספיים).

התחייבויות שאינן שוטפות ליום 31.12.2016 הסתכמו ב- 659,453 מיליוני ש"ח ומהוות כ- 259% מסך המאזן, לעומת התחייבויות שאינן שוטפות ליום 31.12.2015 אשר הסתכמו ב- 558,726 מיליוני ש"ח והיוו כ- 231% מסך המאזן באותו מועד. עיקר הגידול בהתחייבויות שאינן שוטפות נובע מהגידול בקרנות הביטוח ועלייה במספר הזכאים הנכללים בחישוב קרנות הביטוח.

הגרעון בהון ליום 31.12.2016 הסתכם ב- 412,393 מיליוני ש"ח לעומת 322,040 מיליוני ש"ח ביום 31.12.2015. השינוי בגרעון בהון נובע בעיקר מתוספת בגרעון נטו השנה שהסתכם ב- 90,359 מיליוני ש"ח.

חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין, דמי ביטוח -

1. יתרת החייבים אינה כוללת חובות דמי ביטוח לאומי ממעסיקים לא פעילים בסך של 4.1 מיליארד ש"ח אשר הופרשו במלואם לחובות מסופקים (יתרה שנה קודמת - 3.9 מיליארד ש"ח). חובות אלו הינם חובות שנצברו במשך שנים וסיכויי הגבייה בגינם הינם קלושים.

2. ניהול חובות דמי ביטוח מעסיקים וגמלאות -

בחודש אוגוסט 2014 פורסם תיקון לחוק לפיו תחול התיישנות על גביית חובות על ידי המוסד, באופן שיהיה ניתן לדרוש תשלום חוב דמי ביטוח תוך 7 שנים לכל היותר מהמועד לתשלום. תחולת התיקון הינה החל מיום 1 בינואר 2015 והוא יחול על תשלום דמי ביטוח שהמועד לתשלום הינו מאותו מועד ואילך וגם על דמי ביטוח שבמועד התחילה טרם חלפו 7 שנים מהמועד לתשלום. על פי התיקון, חובות שנוצרו משנת 1999 ואילך, ההתיישנות לא תחול ובלבד שהמוסד ישלח לחייבים דרישה לתשלום עד ליום 30 ביוני 2016.

במהלך שנת 2014 בחן המוסד את אופן הטיפול וניהול החובות בגין דמי ביטוח וגמלאות שנצברו עם השנים ובמסגרת זו הוקמה ועדה לטיפול בנושא.

הועדה קיימה מספר ישיבות במהלך שנת 2015 והנושא הוצג בפני סגן החשב הכללי האחראי, בין היתר, על יחידת החוב הממשלתית.

בשנת 2016 בהמשך לתיקון החוק כאמור לעיל המוסד שלח דרישות חוב לכל החייבים שנוצרו להם חובות משנת 1999 ואילך, על מנת לעצור את מרוץ ההתיישנות. המוסד נערך לקביעת קריטריונים ולטיפול במחיקת חובות שאינם ניתנים לגביה בהתאם לחוק.

3. חובת דיווח חצי שנתי למעסיקים -

בחוק ההסדרים לשנים 2015-2016 תוקן סעיף 355 לחוק הביטוח הלאומי בדבר חובת דיווח מעסיקים. הסעיף קובע כי מעסיק או משלם פנסיה מוקדמת למי שבעדו הוא חייב בדמי ביטוח לאומי, ידווח באופן מקוון דוח מפורט לפי מקבלים על שכר עבודה והניכויים שבוצעו. הדיווח יתבצע אחת לחצי שנה כדלהלן:

- עד יום 18 ביולי בכל שנה - יוגש דוח לחודשים ינואר - יוני של אותה שנה.
- עד יום 18 בינואר בכל שנה - יוגש דוח לחודשים ינואר - דצמבר של השנה הקודמת לה.

לפני תיקון זה, הדיווחים השנתיים (טפסי 126) התקבלו ממס הכנסה וזאת לאחר מספר חודשים מקליטתם. תיקון החוק נועד הן לאפשר קבלת קבצים ישירות מהמעסיקים והן על מנת לצמצם את פערי הזמנים של דיווחי המעסיקים. דיווחים על העסקת או אי - העסקת עובדים באופן תדיר, יהווה כלי נוסף אשר ימנע צבירת חובות למעסיקים וואו למבוטחים.

4. העמקת גבייה -

4.1 הרמת מסך - בעקבות חוק ההסדרים לשנים 2017-2018, החל מה-1.1.2017 ניתן יהיה 'להרים את מסך ההתאגדות' ולהעביר חובות של בעלי חברה אחת שהעבירה פעילותה לחברה אחרת שיש לה אותם בעלי שליטה, לפי התנאים הקבועים בחוק.

4.2 ערבות - חוק ההסדרים לשנים 2017-2017 קובע, כי בעת הסדר חובות, ניתן יהיה לדרוש ערבות מבעל שליטה להסדר חוב של חברה שבבעלותו, אותה ניתן יהיה לממש דרך פקודת המיסים והגבייה.

5. התיישנות חובות דמי ביטוח ומבצע הרחבת רשת -

כאמור לעיל, בחודש אוגוסט 2014 פורסם תיקון לחוק לפיו תחול התיישנות על גביית חובות על ידי המוסד, באופן שיהיה ניתן לדרוש תשלום חוב דמי ביטוח תוך 7 שנים לכל היותר מהמועד לתשלום.

במהלך שנת 2015 התקבלה החלטה על ידי מנהלת המוסד, על משלוח דרישות חוב למבוטחים אשר צברו חובות שנגרמו בשל חוסר רציפות ביטוח.

תקופות החיוב מתייחסות לשנים 2009-2015 והיקף החובות מסתכם לסך כולל של 625 מיליוני ש"ח (מתוכן כ-240 מיליוני ש"ח בגין דמי ביטוח לאומי), כאשר משלוח הודעות החוב ייעשה באופן מדורג.

בשנים 2015 ו-2016 הופקו דרישות חוב לכ-151 ו-102 אלפי מבוטחים, והיקף הגבייה הסתכם לסך של 135 מיליוני ש"ח ו-359 מיליוני ש"ח בהתאמה (מתוכם בגין דמי ביטוח בריאות 81 מיליוני ש"ח ו-215 מיליוני ש"ח).

חובות הציבור –

חייבים בגין פיצוי מצד שלישי - חובות הציבור כוללים חייבים בגין פיצוי מצד שלישי בסך של 502 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 - 481 מיליוני ש"ח). בהתאם לסעיף 328 לחוק, במקרה בו שילם המוסד למבוטח גמלה, בעילה המהווה עילה גם לחייב צד שלישי לשלם פיצויים לאותו זכאי, רשאי המוסד לתבוע מאותו צד שלישי פיצוי על הגמלה ששילם ושהוא עתיד לשלם.

איגרות חוב של ממשלת ישראל –

המוסד משקיע את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות המונפקות עבורו על ידי ממשלת ישראל. האיגרות המונפקות הן משני סוגים בתנאים המופרטים להלן. ההשקעה בתקופת הדוח מתחלקת באופן שווה בין שני הסוגים. האיגרות צמודות למדד המחירים לצרכן ונושאות ריבית צמודה, המשולמת אחת לשישה חודשים.

- איגרות חוב מסוג "עיבל": איגרת ל- 20 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן בשיעור שנתי של 5.5% כאשר מדד הבסיס הוא המדד אשר פורסם בחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה התשיעית.
- איגרות חוב בריבית משתנה: איגרת ל-17 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן כאשר מדד הבסיס הוא המדד המתייחס לחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה השישית. הריבית על איגרת זו נקבעת על פי מועד ההנפקה בשיטה שהוסכמה עם משרד האוצר והיא מותאמת לריבית על איגרות חוב, המונפקות על ידי הממשלה באותו חודש. שיעור הריבית ליום 31 בדצמבר 2016 הינו 0.41% (שנה קודמת 0.4%).

החל משנת 2009 איגרות החוב מוצגות לפי שיטת השווי ההוגן. המודל שיושם לצורך הערכת השווי ההוגן הוא מודל היוון תזרימי מזומנים לפי וקטור ריביות של איגרות תלוש אפס (Zero Coupon).

איגרות החוב לפי שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 243,699 מיליוני ש"ח (שנה קודמת - 230,961 מיליוני ש"ח).

איגרות החוב לפי עלות מתואמת ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 195,950 מיליוני ש"ח (שנה קודמת - 184,372 מיליוני ש"ח).

בשנת בדוח העביר האוצר למוסד סך של 1,539 מיליוני ש"ח, עבור כיסוי סכום החיסכון בענף ילדים. הסכום הועבר בדרך של הגדלת ההשקעות באגרות חוב.

בשנת הדוח השקיע המוסד 23,189 מיליוני ש"ח באיגרות חוב (מתוכם 1,539 מיליוני ש"ח שהועברו ע"י האוצר בגין סכום החיסכון). פדיון איגרות חוב בשנת 2016 הסתכם בכ-11,261 מיליוני ש"ח.

נכסים אחרים –

נכסים אחרים כוללים רכוש קבוע בסך של 968 מיליוני ש"ח (מתוכם - 849 מיליוני ש"ח בגין קרקע ומבנים). החל משנת 2012 המבנים מוצגים על בסיס שווים ההוגן. על מנת לקבוע את השווי ההוגן של הקרקע והמבנים שבבעלותו, מתקשר המוסד עם שמאיי מקרקעין שהינם מעריכי שווי מקצועיים בלתי תלויים והשווי ההוגן נקבע בהתייחס לראיות מבוססות שוק. במהלך שנת 2016 נערכה הערכת שווי לעדכון מבני המוסד אשר הסתכמה בכ-7 מיליוני ש"ח ונזקפה ישירות לקרן הערכה מחדש בדוח על השינויים בגרעון בהון. יתרת קרן הערכה מחדש ליום 31 בדצמבר 2016 ו-2015 הינה 159 ו-152 מיליוני ש"ח בהתאמה.

נכסים בלתי מוחשיים – עלויות פיתוח תוכנה

עלויות פיתוח תוכנה כוללות עלויות בגין פרויקט תבל בסך של 343 מיליוני ש"ח. בשנת 2010 יזם והתניע המוסד פרויקט חידוש של מערך המידע של המוסד. הפרויקט כולל הקמה של תשתיות טכנולוגיות ויישומיות חדשות אשר תשמשנה את דור העתיד של מערכות המוסד ובמקביל כולל הפרויקט פיתוח של מערך ליבה חדש ומערכות מטה חדשות. המועד הצפוי להשלמתו של הפרויקט הינו בשנת 2022.

התחייבות בגין חסכון ארוך טווח בענף ילדים –

1. במסגרת חוק ההסדרים לשנים 2015-2016 נקבע בסעיף 74 בזכאותו של ילד לחסכון ארוך טווח. בהתאם לכך, נקבע כי המוסד יעביר, בעד כל ילד שמשלמת בעדו קצבת ילדים, אחת לחודש, סכום של 50 ש"ח לחודש לטובת חסכון ארוך טווח של הילד, להלן - סכום החיסכון. סכום החיסכון יחסכו בעד כל חודש לטובת הילד ועד הגיעו לגיל 18, להלן –

סכום החיסכון הצבור. סכום החיסכון הצבור הכולל לא יהיה ניתן להעברה, לשעבוד או לעיקול

בנוסף המוסד יעביר לסכום החיסכון הצבור הכולל, סכום נוסף של 500 ש"ח, כדלהלן: לילדים שנולדו עד 31.12.2016 יועבר הסכום בהגיעם לגיל 18, ולילדים שנולדו לאחר 1.1.2017, הסכום יועבר בשתי פעימות (250 ש"ח בהגיע הילד הזכאי לגיל 3 ו-250 ש"ח נוספים בהגיע הילד לגיל מצוות 12/13). כמו כן, במידה והילד לא משך את הסכום הצבור או חלקו קודם לכן, סכום נוסף של 500 ש"ח בהגיע הילד הזכאי לגיל 21 (להלן - סכום המשיכה השני).

הזכאות לקבלת החיסכון הינה ב-1 במאי 2015. יחד עם זאת העברת כספי החיסכון בפועל על ידי המוסד תחל ביום 1 בינואר 2017.

התחייבות המוסד בגין סכום החיסכון לתקופה מיום 1 במאי 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 מסתכמת ב- 2,700 מיליוני ש"ח, כאשר חלק ההתחייבות בסך 1,600 מיליוני ש"ח ישולם בשנת 2017 וחלק ההתחייבות הנותר בסך 1,100 מיליוני ש"ח ישולם בשנים 2018 ו-2019.

2. לצורך מימון החיסכון לטווח ארוך, נקבעה במסגרת הוראת שעה לשנים 2015 ועד 2019, התאמה של שיעור התקצוב (המועבר במסגרת סעיף 32 לחוק מאוצר המדינה) המבטא את שיפוי האוצר בגין סכום החיסכון לשנים אלו.

בשנת 2016 העביר האוצר למוסד, כחלק מהמימון כאמור לעיל, סך של 1,539 מיליוני ש"ח בדרך של הגדלת יתרת השקעות המוסד באגרות חוב של ממשלת ישראל.

קרנות הביטוח –

1. קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח בסוף שנת הדיווח כלפי המבוטחים, שלגביהם נוצרה עד יום המאזן עילה לזכאות לגמלה. קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: זקנה ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד המוגדרים על ידי המוסד כענפים ארוכי טווח. הקרנות מבוססות על תחשיביים אקטואריים, על בסיס הנחות יסוד שנקבעו על ידי מנהלת המוסד.

חישוב ההתחייבות נערך על פי סכום הזכאות העומד לזכות המבוטח ביום המאזן, תוך התאמה לשינוי בסכום הקצבה המעודכן נכון למועד החישוב.

הגידול בהתחייבויות בגין קרנות הביטוח בשנת 2016 לעומת שנה קודמת הסתכם ב- 100,391 מיליוני ש"ח, לעומת גידול של 33,694 מיליוני ש"ח בשנה קודמת. עיקר הגידול

מקורו בקרן ביטוח זקנה ושאיירים אשר הסתכם לסך של 78,658 מיליוני ש"ח, לעומת 17,371 מיליוני ש"ח בשנת 2015.

עיקרי ההנחות אשר היוו בסיס לאומדן התחייבויות ענפי הביטוח הינם:

(א) קרנות הביטוח מוצגות לפי שיטת השווי ההוגן. שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות בגין קרנות הביטוח הינם וקטור ריביות של איגרות תלוש אפס (Zero Coupon).

(ב) לוחות התמותה- נעשה שימוש בלוחות התמותה ששימשו לדו"ח האקטוארי המלא ליום 31.12.2013 (פורסם בינואר 2017), אשר פורסמו על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (פרט לענף נכות כללית בו נעשה שימוש בלוחות תמותה המבוססים על מחקר שנערך בלשכת האקטואר בשנת 2011).

(ג) תוספת ותק בענף זקנה ושאיירים- בעקבות חוק ההסדרים 2017-2018, סכומי הקצבה חושבו לפי תוספת הותק כאשר היא משולמת החל משנת הביטוח הראשונה ובאופן מדורג במהלך ארבע השנים 2017-2020.

פרסום דוח אקוארי תלת שנתי -

בינואר 2017, בהתאם לדרישה בסעיף 24(ב) לחוק הביטוח הלאומי, פרסם המוסד דין וחשבון אקטוארי מלא (להלן: "דוח מלא") המבוסס על נתוני 31.12.2013.

הדו"ח המלא מספק הערכה למצבו הפיננסי ארוך הטווח של המוסד, ויכולתו להמשיך ולשלם בצורה יציבה ועקבית את הקצבאות בעתיד, בהינתן מערכת הכללים לגבי התקבולים והתשלומים כפי שמוגדרים בחוק כיום, ובהתחשב בסביבה הדמוגרפית והכלכלית הצפויה.

הדו"ח המלא מהווה כלי בסיסי בתכנון פיננסי של המוסד ובשמירה על יציבותו הפיננסית לאורך זמן, ובוחן וצופה האם תתאפשר היכולת לממן את תשלומי הקצבאות תחת תנאי החוק הקיימים.

ההתחייבויות האקטואריות המוצגות בדוחות הכספיים (קרנות הביטוח) מציגות תמונת מצב נכון למועד הדוח הכספי בגין האוכלוסייה הזכאית לגמלה נכון לאותו מועד וכן מחושבות בגין ארבעה ענפים (זקנה ושאיירים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד) בלבד וזאת בשונה מהדו"ח המלא, המרחיב ומציג תמונה מלאה של מחויבות המוסד לטווח ארוך כולל אוכלוסייה שעדיין אינה זכאית לגמלה במועד הדו"ח המלא.

הנתונים הכלולים בדו"ח המלא מתייחסים לגמלאות גבייתיות, שהינן על פי חוק ואינם כוללים תחשיב עבור גמלאות שהינן באחריות גופים אחרים שפועלים עם המוסד, בהתאם לסעיף 9 בחוק.

עיקרי מסקנות הדו"ח המלא הם שבהתאם למצב הנוכחי, המוסד לא יוכל לעמוד במלוא התחייבויותיו בעוד כשלושים שנה.

הדוח המלא מבוסס על הנחות יסוד שונות וביניהן "גידול ריאלי בשכר ב-0.5%, שיפור בתוחלת החיים, קיטון בפריון ועוד.

במסגרת הדוח המלא מוצגת התפתחות בגרעון התזרימי של המוסד על פני השנים. גרעון תזרימי זה מחושב כהפרש בין התקבולים השוטפים (דמי ביטוח, הקצבות אוצר וריבית על אגרות החוב של ממשלת ישראל שהמוסד מחזיק בנכסיו, להלן - "אג"ח מדינה") לבין התשלומים (תשלומי קצבאות והוצאות הנהלה וכלליות).

על פי הדו"ח המלא, עד שנת 2026 התקבולים צפויים להיות גבוהים מהתשלומים, ומשנה זו התשלומים צפויים להיות גבוהים מהתקבולים, כלומר, המוסד יצטרך להשלים את תשלומי ההתחייבות מפירעונות אג"ח מדינה, עד שבשנת 2045 צפויה יתרת אג"ח המדינה להתרוקן וללא מימון נוסף לא יוכל המוסד לשלם התחייבויותיו על פי החוק.

כמו כן, מציג הדו"ח המלא את ההשפעה ההולכת וגדלה של הגרעון התזרימי שיווצר על תשלומי האוצר הנדרשים לכיסויו.

כאשר המוסד יידרש לממן את הוצאותיו מריבית ו/או מפירעונות שהוא מקבל מהאוצר ואינו משקיע אותם בחזרה באג"ח מדינה, ייווצר "עומס" על הגירעון בתקציב המדינה ובהמשך האוצר אף יידרש להזרים כסף למוסד בנוסף לתשלומים השוטפים שמעביר אליו בהתאם להוראות הקיימות, זאת על מנת לכסות את הגרעון שיווצר למוסד, כך שהמוסד יוכל לעמוד בהתחייבויותיו.

ה. אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח

בחודש דצמבר 2016 התקבלו מספר שינויים העשויים להשפיע על תקציב המוסד, החל משנת הכספים 2017.

להלן פרוט תיקוני החקיקה העיקריים ואומדן מנהלת המוסד על פעילותו -

1. דמי ביטוח וגבייה:

- תיקון שיעור השתתפות אוצר בסעיף 32(א):
במסגרת תיקון 187 לחוק הביטוח הלאומי, ובמסגרת תיקון מס' 3 לחוק ההתייעלות הכלכלית 2015-2016, תוקן סעיף 32 לחוק הביטוח הלאומי, כך ששיעור הקצבת אוצר המדינה באחוזים מתקבולי המוסד בכל שנת כספים, לפי ענפי ביטוח (הקבועים בלוח 'י' לחוק), יהיה כדלהלן:

2017 - 50.58%

2018 - 50.94%

2019 - 53.57%

2020 ואילך - 51.94%

שיעורי התקצוב בשנים 2017-2019 מהווה, בין היתר, התאמה לעניין שיפוי אוצר המדינה לסכום החיסכון לשנים 2015-2016, הנאמדים בכ-1.2 מיליארד ש"ח, שטרם התקבלו.

- ניתן יהיה להרים את מסך ההתאגדות ולהעביר חובות של בעלי חברה אחת שהעבירה פעילותה לחברה אחרת שיש לה אותם בעלי שליטה.

- הפחתת שיעורי דמי הביטוח המופחתים לעצמאיים מ-6.72% ל-2.87%, והעלאת השיעורים הרגילים מ-11.23% ל-12.83% החל מ-1 בינואר 2017.

- שינוי מעמד חברי קיבוץ לעובד או עובד עצמאי, החל מ-1 ביולי 2017.

- ביטול ועדת שומה וקביעת מנגנון השגה על החלטת פקיד תביעה בנוגע לקביעת דמי הביטוח.

2. גמלאות:

2.1 גמלת ילדים -

- בחוק ההסדרים לשנים 2015-2016 נקבע כי החל מחודש מאי 2015, קצבת ילדים המשתלמת בעד הילד הראשון והחמישי ואילך תעמוד על 150 ש"ח לחודש ובעד הילד השני, שלישי ורביעי תעמוד על 188 ש"ח לחודש.

- החל מיום 1 בינואר 2017 ישתלם סך של 50 ש"ח לחודש לכל ילד, אשר יופרש עבורו לחיסכון ארוך טווח עד הגיעו לגיל 18 למטרות: לימודים, פתיחת עסק, נישואין או רכישת דירה. החל מגיל 21 ישוחרר החיסכון ללא כל הגבלה. המחויבות לחסכון הינה מחודש מאי 2015. התקופה מיום 1 במאי 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017 נקבעה כתקופת הערכות לחיסכון.

2.2 דמי לידה -

החל מינואר 2017, תקופת תשלום דמי הלידה תעמוד על 15 שבועות במקום 14 עד כה.

2.3 זקנה ושאיירים -

תשלום בגין תוספת ותק ישולם החל משנת הביטוח הראשונה ולא החל מהשנה ה-11, כפי הנהוג עד כה.

2.4 סיעוד -

מתן גמלת סיעוד לשוהים במוסד שבפיקוח משרד הרווחה לפי חוק הפיקוח על המעונות.

2.5 נכות כללית -

- קצבה חודשית נוספת - שינויים בסכומי הקצבה והרחבת הזכאות.
- ביטול ההבחנה בין קבוצה א' לקבוצה ב' לעניין כניסה למערכת, והעלאת הדיסריגרד (תקרת ההכנסה מעבודה) ל-2,900 ש"ח.

1. פעילות עבור אחרים

דמי ביטוח בריאות:

ב-1 בינואר 1995 נכנס לתוקף חוק ביטוח בריאות ממלכתי. ממועד תחולת החוק מנועות קופות החולים לגבות דמי ביטוח לכיסוי סל הבריאות. על פי סעיף 15 לחוק הבריאות גובה המוסד מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי מהעובדים השכירים והלא שכירים, ואילו ממקבלי הגמלאות גובה המוסד את דמי ביטוח הבריאות ישירות מהקצבה. כמו כן, השלמת מימון סל הבריאות מועברת אף היא ממוסד הבריאות למוסד.

המוסד מחלק את כספי דמי ביטוח הבריאות שגבה יחד עם כספי השלמת הסל לקופות החולים על פי נוסחת הקפיטציה שנקבעה בחוק הבריאות.

השתתפות בהוצאות מינהל-

על פי הוראות סעיף 15(ג) לחוק הבריאות, נושאות קופות החולים בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות בשיעור שנקבע בתקנות ביטוח בריאות ממלכתי (הוצאות המוסד), התשנ"ה - 1995. השתתפות קופות החולים מוגבלת לתקרה של 0.5% מתקבולי דמי ביטוח בריאות (לא כולל הוצאות שמיוחסות באופן ישיר).

השתתפות קופות החולים בשנת 2016 בהוצאות המוסד הסתכמו ב- 109.5 מיליוני ש"ח (שנת 2015 - 103.9 מיליוני ש"ח).

להלן נתוני גביית דמי ביטוח בריאות (במיליוני ש"ח):

גידול ב- %	2015	2016	גביית דמי ביטוח בריאות
5.5	16,812	17,740	מעסיקים
8.7	2,068	2,248	לא שכירים
1.5	1,895	1,924	גבייה ממקבלי גמלאות
-	6	6	סעיף 58
5.5	20,781	21,918	סה"כ לפני ניכויים
5.7	(2,349)	(2,482)	ניכויים על פי חוק
5.4	18,432	19,435	סה"כ דמי ביטוח בריאות

השלמת סל וקרן לנפגעי תאונות (במיליוני ש"ח):

גידול (קיטון) ב- %	2015	2016	
9.1	18,070	19,708	השלמת סל - שנה שוטפת
(100)	169	-	השלמת סל - שנה קודמת
4.1	434	452	קרן לפצועי נפגעי תאונות
8	18,673	20,160	סה"כ להעברה לקופות

תשלומי גמלאות מכח סעיף 9 לחוק, הסכמים וחוקים שונים:

המוסד מבצע תשלומי גמלאות שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלו ממומנים על ידי אוצר המדינה ומשרד הבטחון. גמלאות אלה אינן נחשבות כגמלאות גבייתיות ועל כן לא מופיעות בדוחות על הביצוע הכספי.

השתתפות בהוצאות מינהל-

על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות המינהל שהיו בפועל, כאשר סכום זה נאמד על יסוד חלוקת ההוצאות המנהליות לכל ענפי הביטוח. סכום ההשתתפות בשנת 2016 עמד על כ-20% בסך של 345 מיליוני ש"ח, (שנת 2015 - 349 מיליוני ש"ח).

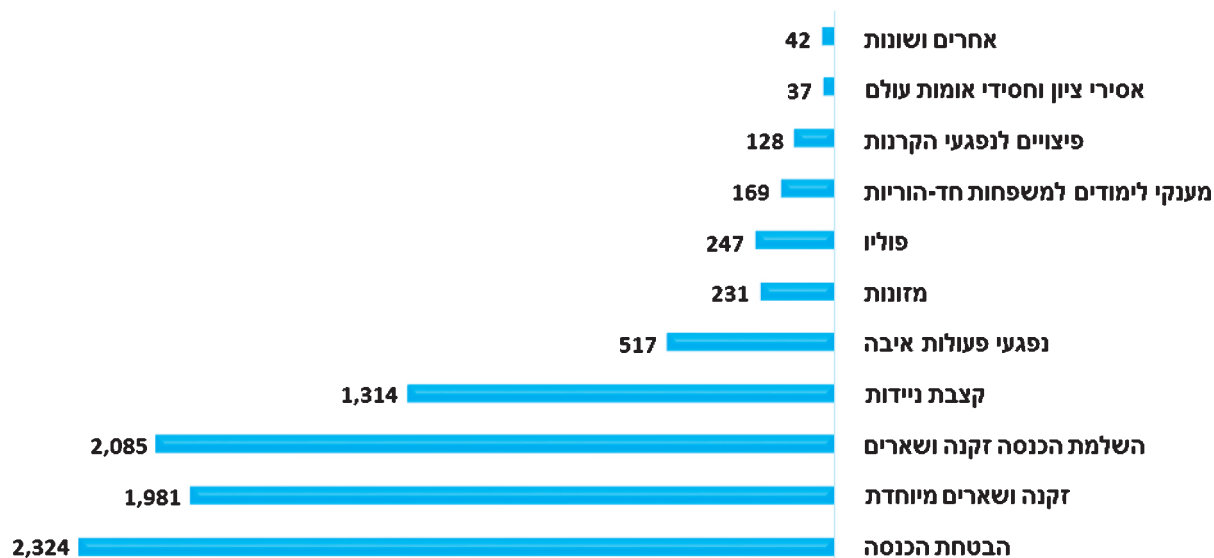
על פי שיעור ההשתתפות מחוייבת הממשלה בהוצאות שיש למוסד על בסיס מצטבר.

תשלומי גמלאות שבמימון משרד האוצר (במיליוני ש"ח):

גידול (קיטון) ב- %	2015	2016	גמלה
(7.8)	2,520	2,324	הבטחת הכנסה
0.5	1,971	1,981	זקנה ושארים מיוחדת
25.6	1,660	2,085	השלמת הכנסה זקנה ושארים
6	1,240	1,314	קצבת ניידות
2.4	505	517	נפגעי פעולות איבה
(1.3)	234	231	מזונות
-	169	169	פוליו
25.3	197	247	מענקי לימודים למשפחות חד-הוריות
(1.5)	130	128	פיצויים לנפגעי הקרנות
2.8	36	37	אסירי ציון וחסידי אומות עולם
10.5	38	42	אחרים ושונות
4.3	8,700	9,075	סה"כ

תשלומי גמלאות במימון אוצר

תשלומי גמלאות שבמימון משרד הביטחון (מיליוני ש"ח):

גידול ב- %	2015	2016	גמלה
9.6	1,015	1,112	תגמולי מילואים
5.9	34	36	אבטלה למשוחררי צבא קבע
-	0.3	0.3	דמי לידה לחיילות משוחררות
9.4	1,049	1,148	סה"כ

הנהלת המוסד מביעה את הערכתה לעבודתם של עובדי המוסד לביטוח לאומי המשתקפת בדוח זה.

רמי גראור

מ"מ מנהל כללי ויו"ר המינהלה

30 באפריל, 2017

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2016

דוח רואה החשבון המבקר למינהלת המוסד לביטוח לאומי

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של המוסד לביטוח לאומי (להלן - "המוסד") לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ואת הדוחות על הביצוע הכספי, הדוחות על השינויים בגרעון בהון והדוחות על תזרימי המזומנים לכל אחת מהשנים שהסתיימו באותם תאריכים. דוחות כספיים אלה הינם באחריות מינהלת המוסד. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973. על פי תקנים אלה נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי מינהלת המוסד וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של המוסד לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ואת הביצוע הכספי, השינויים בגרעון בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת מהשנים שהסתיימו באותם תאריכים, בהתאם לתקני חשבונאות ממשלתיים של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ממשלתית ובכפוף למדיניות מינהלת המוסד כמתואר בבאור 2.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לנושאים המפורטים להלן:

א. לאמור בבאור 21' בדוחות הכספיים בדבר הגרעון הנצבר של המוסד ליום 31 בדצמבר 2016 המסתכם לסך של 412,393 מיליוני ש"ח, הנובע בעיקרו מהתחייבות המוסד בגין הזכויות העתידיות שנצברו למבוטחים עד למועד הדוחות הכספיים. להערכת מינהלת המוסד, ממשלת ישראל תעמיד למוסד את האמצעים הדרושים, ככל שידרשו, לשם עמידה בהתחייבויותיו.

ב. לאמור בבאור 2יא' בדוחות הכספיים בדבר החלטת מינהלת המוסד לשקול את מדיניות המוסד לגבי חישוב קרנות הביטוח עם פרסום תקן בינלאומי בנושא.

ליאון, אורליצקי ושות'
רואי חשבון

בני ברק, 30 באפריל 2017.

דוחות על המצב הכספי

31 בדצמבר		באור	
2015	2016		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
628,149	602,083	3	נכסים שוטפים:
5,467,915	5,038,849	4	מזומנים ושווי מזומנים
*18,731,000	19,885,000	9	חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין - דמי ביטוח
			חלות שוטפת - איגרות חוב של ממשלת ישראל
			חייבים ויתרות חובה:
855,609	925,070	5	חובות הציבור
80,380	-	8	ממשלת ישראל
80,129	83,847	6	חייבים אחרים
25,843,182	26,534,849		סך הכל נכסים שוטפים
			נכסים שאינם שוטפים:
83,693	88,407	7	פיקדונות בבנק
*1,211,819	1,198,752	8	ממשלת ישראל
*1,100,000	1,160,833	18'	ממשלת ישראל - בגין סכום החיסכון בענף ילדים
212,230,000	223,814,000	9	איגרות חוב של ממשלת ישראל
926,053	967,734	10	רכוש קבוע
377,992	471,929	11	נכסים בלתי מוחשיים - עלויות פיתוח תוכנה
215,929,557	227,701,655		סך הכל נכסים שאינם שוטפים
241,772,739	254,236,504		סך הכל נכסים

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

רמי גראור, מ"מ מנהל כללי ויו"ר המינהלה

חגית גולדשטיין-מויאל, חשבת המוסד, חברת מינהלה

איתן שטיין, רו"ח, מנהל אגף חשבונות

* סווג מחדש

תאריך אישור הדוחות: 30 באפריל, 2017.

דוחות על המצב הכספי (המשך)

31 בדצמבר		באור	
2015	2016		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
			התחייבויות שוטפות:
329,250	257,290	12	זכאים אחרים
4,567,409	4,554,328	13	זכאים לגמלה
191,110	188,637	14	התחייבות בגין קרנות מיועדות
-	575,833	8	ממשלת ישראל
-	1,600,000	15	התחייבות בגין סכום החיסכון בענף ילדים
5,087,769	7,176,088		סך הכל התחייבויות שוטפות
			התחייבויות שאינן שוטפות:
212,147	252,793	14	התחייבות בגין קרנות מיועדות
1,100,000	1,100,000	15	התחייבות בגין סכום החיסכון בענף ילדים
5,598,700	5,892,000	16	התחייבויות בגין זכויות עובדים
551,810,900	652,202,300	17	קרנות הביטוח
4,031	5,908	18	הפרשה לתביעות משפטיות
558,725,778	659,453,001		סך הכל התחייבויות שאינן שוטפות
-	-	19	התחייבויות תלויות
(322,040,808)	(412,392,585)		גרעון בהון
241,772,739	254,236,504		סך הכל התחייבויות וגרעון בהון

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על הביצוע הכספי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		באור	
2015	2016		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
הכנסות			
הכנסות מעסקאות שאינן חליפין:			
38,152,685	39,688,749	א20	דמי ביטוח מעסיקים
4,280,481	4,170,920	ב20	דמי ביטוח לא שכירים
19,735,404	23,271,843	21	הכנסות מהעברות
62,168,570	67,131,512		סך הכל הכנסות מעסקאות שאינן חליפין
הכנסות מעסקאות חליפין:			
6,178,980	8,412,143	22	הכנסות מימון
526,273	802,396	23	הכנסות אחרות, נטו
6,705,253	9,214,539		סך הכל הכנסות מעסקאות חליפין
68,873,823	76,346,051		סך הכל הכנסות
הוצאות			
62,819,682	64,552,116	24	גמלאות ותשלומים אחרים
143,564	206,184	25	תמיכות
33,694,800	100,391,400	26	גידול בקרנות הביטוח
802,121	1,056,064	27	שכר עבודה ונלוות
440,645	499,743	28	הנהלה וכלליות
97,900,812	166,705,507		סך הכל הוצאות
(29,026,989)	(90,359,456)		גרעון נטו לשנה

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על השינויים בגרעון בהון (באלפי ש"ח)

סה"כ	גירעונות נצברים	קרן הערכה מחדש	
(293,013,819)	(293,165,574)	151,755	<u>יתרה ליום 1 בינואר 2015</u>
(29,026,989)	(29,026,989)	-	<u>תנועה בשנת 2015 -</u> גרעון נטו לשנה
(322,040,808)	(322,192,563)	151,755	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר 2015</u>
(90,359,456)	(90,359,456)	-	<u>תנועה בשנת 2016:</u> גרעון נטו לשנה
7,679		7,679	הערכה מחדש של מבנים
<u>(412,392,585)</u>	<u>(412,552,019)</u>	<u>159,434</u>	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר 2016</u>

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(29,026,989)	(90,359,456)
34,637,846	100,931,353
5,610,857	10,571,897
(59,462)	(63,376)
1,626	1,188
(122,798)	(143,036)
1,100	(3,600)
10,978,819	11,261,059
(16,400,000)	(21,650,198)
(5,600,715)	(10,597,963)
10,141	(26,066)
618,008	628,149
628,149	602,083

תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:

גרעון נטו לשנה

התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים

מפעילות שוטפת (א)

מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת

תזרימי מזומנים לפעילות השקעה:

רכישת רכוש קבוע

תמורה ממכירת רכוש קבוע

עלויות פיתוח תוכנה

משיכת פקדונות לזמן ארוך, נטו

פדיון איגרות חוב של ממשלת ישראל

השקעה באיגרות חוב של ממשלת ישראל

מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה

עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים (המשך)

א. התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
		הוצאות (הכנסות) שאינן כרוכות בתזרימי מזומנים:
75,050	78,264	פחת והפחתה
(1,347)	(969)	רווח הון
(1,650)	(1,114)	ריבית פיקדונות
		(שחיקה) שערך והתאמת השקעות באיגרות חוב של
1,476,637	(737,405)	ממשלת ישראל לשווי הוגן
61,521	307,275	גידול בזכויות עובדים בעת פרישה
		שינויים בסעיפי נכסים והתחייבויות:
(998,202)	429,066	קיטון (גידול) בחייבים דמי ביטוח
201,158	(69,461)	קיטון (גידול) בחובות הציבור
(1,455,765)	(946,326)	קיטון (גידול) בחובות ממשלת ישראל
92,269	(75,995)	קיטון (גידול) בחייבים אחרים וריבית לקבל
122,321	(70,023)	גידול בזכאים אחרים
306,962	(13,081)	גידול בזכאים לגמלה
(29,470)	38,173	קיטון בהתחייבות בגין קרנות מיועדות
1,100,000	1,600,000	גידול בהתחייבות בגין חסכון ארוך טווח ענף ילדים
33,694,800	100,391,400	גידול בקרנות הביטוח
(6,438)	1,549	גידול (קיטון) בהפרשה לתביעות משפטיות
34,637,846	100,931,353	

ב. פעולות שלא במזומן -

7,679	עודף בגין הערכה מחדש של מבנים
*1,539,000	עליה בהשקעה באגרות חוב של ממשלת ישראל, כנגד ירידה ביתרת חו"ז של ממשלת ישראל.

* בשנת הדוח, חלק מהכנסות האוצר בגין סעיף 32 התקבל ישירות לחשבון השקעות באיגרות חוב. (ראה גם באור 18).

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באורים לדוחות הכספיים

באור 1 – כללי

- א.** המוסד לביטוח לאומי הוא תאגיד, כשיר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית. המוסד לביטוח לאומי הוקם בשנת 1954 ופועל מתוקף "חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995". המוסד לביטוח לאומי נועד להבטיח לאוכלוסיות חלשות ולמשפחות שנקלעו למצוקה זמנית או ממושכת בסיס כלכלי לקיומן. בחוק הביטוח הלאומי ענפים בתחומי ביטוח זקנה ושארים, אמהות, ילדים, נפגעי עבודה, נכות כללית, נפגעי תאונות, סיעוד, אבטלה, פשיטת רגל ופירוק תאגיד. מלבד מגמלאות בכסף מעניק המוסד לביטוח לאומי שרותי שיקום, הכשרה מקצועית, שרותי סיעוד ועוד.
- ב.** כמשתקף בדוחות הכספיים, הגרעון הנצבר של המוסד ליום 31 בדצמבר 2016 מסתכם לסך של 412,393 מיליוני ש"ח, הנובע בעיקרו מהתחייבות המוסד בגין הזכויות העתידיות שנצברו למבוטחים עד למועד הדוחות הכספיים. להערכת מינהלת המוסד, ממשלת ישראל תעמיד למוסד את האמצעים הדרושים, ככל שיידרשו, לשם עמידה בהתחייבויותיו.

ג. הגדרות:

- המוסד - המוסד לביטוח לאומי.
- החוק - חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995.
- מטבע הדיווח - הוא המטבע המשמש בהצגת הדוחות הכספיים.
- מדד - מדד המחירים לצרכן.
- צדדים קשורים - כמשמעותם בתקן חשבונאות ממשלתי מספר 20.
- אנשי מפתח בהנהלה - כמשמעותם בתקן חשבונאות ממשלתי מספר 20.
- שווי הוגן - הוא הסכום שבו ניתן להחליף נכס, או לסלק התחייבות, בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון שאינם קשורים, הפועלים בצורה מושכלת.

ד. פרטים על מדד המחירים לצרכן ושעורי השינוי בתקופת החשבון

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016

מדד המחירים לצרכן* (בנקודות) 124.32 123.08 122.83

שעור השינוי באחוזים		
2014	2015	2016

מדד המחירים לצרכן (0.2) (1) (0.2)

* לפי בסיס ממוצע 2002.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס עריכת הדוחות הכספיים:

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני חשבונאות ממשלתיים שפורסמו על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ממשלתית. תקנים אלה מבוססים בעיקר על תקני חשבונאות בינלאומיים למגזר הציבורי (IPSAS) המתפרסמים על ידי הועדה הבינלאומית לתקני חשבונאות למגזר הציבורי (IPSASB).

הדוחות הכספיים ערוכים על בסיס העלות ההיסטורית, למעט נכסים והתחייבויות שונים המוצגים לפי שווים ההוגן, כמפורט בביאורים לדוחות הכספיים. עיקרי המדיניות החשבונאית יושמו באופן עקבי ביחס לכל השנים המוצגות, אלא אם צוין אחרת.

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת:

בישום המדיניות החשבונאית של המוסד, נדרשה מינהלת המוסד, במקרים מסוימים, להפעיל שיקול דעת חשבונאי בנוגע לאומדנים והנחות בקשר לערכם בדוחות של נכסים והתחייבויות שאינם בהכרח בנמצא ממקורות אחרים. אומדנים אלו מצריכים לעיתים שיקול דעת בסביבה של אי וודאות והינם בעלי השפעה מהותית על הנתונים המוצגים בדוחות הכספיים.

האומדנים וההנחות שבבסיסם, נבחנים בידי מינהלת המוסד בכל תקופת דיווח. שינויים באומדנים החשבונאיים מוכרים רק בתקופת דיווח בה בוצע שינוי באומדן, במידה והשינוי משפיע רק על אותה תקופת דיווח, או מוכרים בתקופת הדיווח האמורה ובתקופות דיווח עתידיות, במקרים בהם השינוי משפיע הן על תקופת הדיווח הנוכחית והן על תקופות הדיווח העתידיות.

בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת מינהלת המוסד על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מאומדני המינהלת.

אומדנים קריטיים:

להלן מידע בדבר אומדנים קריטיים, שנערכו תוך יישום המדיניות החשבונאית ואשר שינוי מהותי באומדנים אלה עשוי לשנות את ערכם של נכסים והתחייבויות המוצגים בדוחות הכספיים:

(1) איגרות חוב של ממשלת ישראל -

איגרות החוב מוצגות בהתאם לתזרימי המזומנים המהוונים שינבעו למוסד במהלך חיי איגרות החוב. שיעור ההיוון המשמש בחישוב הינו בהתאם לוקטור ריביות של איגרות חוב תלוש אפס. שינוי בשיעור ההיוון לאור השינוי בוקטור כאמור, עשוי להשפיע על ערכן של איגרות החוב המוצגות בדוחות הכספיים.

(2) יישום מודל הערכה מחדש של רכוש קבוע -

החל משנת 2012 המבנים מוצגים על בסיס שווים ההוגן, כאשר שינויים בשווים ההוגן נזקפים לדוח על השינויים בגרעון בהון. לצורך קביעת השווי ההוגן מתבסס המוסד על הערכות שווי המבוצעות על ידי שמאיי מקרקעין חיצוניים בלתי תלויים בעלי ידע, נסיון ומומחיות נדרשים. הערכות השווי נקבעות לפי שיטות הערכה מקובלת לנכסי נדל"ן. השמאות האחרונה בוצעה בשנת 2016.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת (המשך):

3) התחייבויות בגין זכויות עובדים -

התחייבויות בגין זכויות עובדים מבוססות על מספר רב של נתונים, תוך שימוש בטכניקות הערכה אקטואריות. חישוב ההתחייבויות כרוך בקביעת הנחות, בין השאר לגבי שיעורי ההיוון, שיעורי תשואה צפויים, שיעור עליית השכר, שיעורי תחלופת עובדים והנחות שונות נוספות. קיימת אי-ודאות מהותית בגין אומדנים אלו ושינויים בהנחות האקטואריות עשויים להשפיע על ערכן של ההתחייבויות בדוחות הכספיים. ראה גם באור 16.

4) קרנות הביטוח -

קרנות הביטוח מבוססות על אומדני התחייבויות אקטואריות של ענפי הביטוח: זקנה ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד כלפי מבטחים, שלגביהם נוצרה עילת זכאות לתאריך הדיווח. שינוי בהנחות אקטואריות עשויים להשפיע באופן מהותי על ערכן של ההתחייבויות. ראה גם באור 17.

5) הפרשה לתביעות משפטיות והתחייבויות תלויות -

סיכויי תביעות משפטיות שהוגשו כנגד המוסד, על פיהן נאמד הסכום אותו יש לכלול כהפרשה בדוחות הכספיים הוערכו בהסתמך על חוות דעתם של היועצים המשפטיים. הערכות אלה מבוססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים וכן על הנסיון שנצבר בנושאים השונים. תוצאות התביעות בפועל עלולות להיות שונות מהערכות אלה. ראה גם באור 18 ו-19.

ג. מזומנים ושווי מזומנים -

כשווי מזומנים נחשבות השקעות לזמן קצר בעלות נזילות גבוהה, הניתנות בקלות להמרה, לסכומים ידועים של מזומנים, והחשופות לסיכון לא משמעותי של שינויים בערךן. שווי מזומנים כוללים, בין היתר, פקדונות לזמן קצר שהופקדו בבנק ישראל ובבנקים מסחריים ושהתקופה עד למועד מימושם, בעת ההשקעה בהם, לא עלתה על 3 חודשים.

ד. הפרשה לחובות מסופקים -

ההפרשה לחובות מסופקים מחושבת בשיעור מסוים מסכום החובות בהתאם לאומדנים המחושבים לפי סוג החוב. השיעור נקבע על בסיס הערכת מנהלת המוסד המתבססת על ניסיון העבר. על פי הערכת מנהלת המוסד ההפרשה משקפת בצורה נאותה את ההפסד הגלום בחובות שגבייתם מוטלת בספק.

ה. איגרות חוב של בנק ישראל -

איגרות החוב מהוות חלק ממקורות המוסד לכיסוי קרנות הביטוח. בהתאם לכך ובמקביל לבסיס ההערכה של קרנות הביטוח (ראה באורים 9 ו-17) מוצגות איגרות החוב בהתאם לתזרימי המזומנים המהוונים, שינבעו למוסד במהלך תקופת איגרות החוב.

ו. רכוש קבוע -

המוסד מיישם את תקן חשבונאות מס' 17, בדבר "רכוש קבוע" (להלן - תקן 17). התקן קובע את הטיפול החשבונאי - הכרה, מדידה, הצגה וגילוי של רכוש קבוע.

רכוש קבוע הוא נכס מוחשי אשר מוחזק על ידי המוסד להספקת שירותים, להשכרה לאחרים, או לצרכים מינהליים וכן חזוי שישתמשו בו במשך יותר מתקופת דיווח אחת.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. רכוש קבוע (המשך)

רכוש קבוע נמדד לראשונה לפי עלות, לרבות עלויות שניתן לייחסן במישרין לרכישת רכוש קבוע ולהבאתו למיקום ולמצב הדרושים לצורך פעולתו. כאשר נכס נרכש ללא עלות, או בעלות סימלית, עלותו היא שוויו ההוגן במועד הרכישה.

בתקופות שלאחר ההכרה הראשונה, הרכוש הקבוע מוצג לפי העלות בניכוי פחת נצבר ובניכוי הפסדים שנצברו מירידת ערך.

החל משנת 2012 המבנים מוצגים לפי מודל הערכה מחדש (שווי הוגן במועד ההערכה מחדש), בניכוי פחת שנצבר לאחר מכן ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו לאחר מכן.

במהלך שנת 2016 נערכה הערכת שווי לעדכון מבני המוסד, אשר הסתכמה בכ-7 מיליוני ש"ח ונזקפה ישירות לקרן הערכה מחדש, בדוח על השינויים בגרעון בהון.

הערכות שווי של המבנים נעשו על ידי מעריכי שווי מקצועיים בלתי תלויים. העלייה בערך המבנים כתוצאה מהערכה מחדש, נזקפה ישירות לקרן הערכה מחדש, בדוח על השינויים בגרעון בהון. קרן ההערכה מחדש תיזקף לעודפים בעת מימוש הנכסים אליהם היא מתייחסת.

תקן 17 דן בהגדרת סכום בר פחת של פריט רכוש קבוע, ערך השייר שלו, תקופת ההפחתה ושיטת הפחת. התקן קובע כי לצורך הפחתת הרכוש הקבוע יש להקצות את הסכום שהוכר לראשונה, בהתייחס לפריט רכוש קבוע, לחלקים משמעותיים שלו ולהפחית בנפרד כל חלק כזה, אולם ניתן לקבץ חלקים שונים של פריט רכוש קבוע בעלי אורך חיים שימושיים ושיטת פחת זהים.

על פי הוראות התקן, יש לסקור את ערך השייר, אורך החיים השימושיים ושיטת הפחת של כל נכס לחוד לכל שנת כספים. אם חל שינוי בדפוס החזוי של צריכת ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס, יש לשנות את שיטת הפחת ולטפל בשינוי זה כשינוי אומדן חשבונאי.

- (1) שיפורים במושכר מופחתים על פני משך תקופת השכירות, או משך החיים המוערך של השיפורים, כנמוך שבהם.
- (2) רהוט וציוד משרדי שנרכש עד ליום 31 בדצמבר 1998 נרשם כהוצאה במועד הרכישה.
- (3) עלות הנכסים אשר במימון רכישתם השתתפו גורמי חוץ מוצגת לאחר ניכוי סכום ההשתתפות.
- (4) הפחת מחושב בשיטת הפחת השווה על בסיס משך השימוש המשוער בנכסים.

שיעורי הפחת הם כדלקמן:

%	
2	קרקע ובניינים
10	שיפורים במושכר
20-33	מחשבים וציוד היקפי
15	כלי רכב
6	רהוט וציוד משרדי

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. נכסים בלתי מוחשיים - עלויות פיתוח תוכנה:

- (1) עלויות פיתוח תוכנה מוצגות בהתאם להוראות תקן חשבונאות ממשלתי מספר 31 - נכסים בלתי מוחשיים (להלן - "התקן"). בהתאם להוראות התקן, מוצגים הנכסים לפי העלות בנכוי הפחתה נצברת ובנכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.
- (2) ההפחתה מחושבת על בסיס הקו הישר על פני משך החיים השימושיים המשוער. תקופת ההפחתה מתבססת על הערכת המנהלה, לפיה תקופת ההנאה הצפויה מהנכס תתפרס על פני 5 שנים.

ח. זכאים לגמלה -

הזכאויות לגמלה למבוטחים מחושבות על ידי אקטואר המוסד עבור תביעות שהוגשו בגין שנת הדוח ובגין השנים הקודמות לה וטרם שולמו עד לתאריך הדוח על המצב הכספי, וכן עבור אומדן תביעות שטרם הוגשו אולם תיווצר בגינן זכאות לתקופה שלפני תאריך הדוח על המצב הכספי. הזכאויות לגמלה חושבו בגין קצבאות המשולמות לפי חוק הביטוח הלאומי בלבד.

ט. התחייבות בגין קרנות מיועדות -

בהתאם לתקן חשבונאות ממשלתי מספר 1, "הצגת דוחות כספיים" תמיכות הן הטבות לרווחת הציבור המסופקות על ידי המוסד, שעבורן הוא אינו מקבל תמורה ישירה ממקבלי אותן הטבות, השווה בקירוב לערכם של השירותים שסופקו.

התמיכות נרשמות כהתחייבויות בדוחות הכספיים בתקופה בה התרחשו הארועים שיצרו את התמיכה, כל עוד מתקיימים כל אלה:

- (1) למוסד יש מחוייבות קיימת בגין התמיכה.
- (2) צפוי כי יידרש תזרים של משאבים החוצה בגין המחוייבות.
- (3) ניתן לאמוד את סכום התמיכה באופן מהימן.

התחייבויות אלה מתייחסות לפעולות בקרנות באמצעותן מממן המוסד על פי החוק פעולות מיוחדות בתחומים - שרותים לנכים, סיעוד, נפגעי עבודה פעולות מיוחדות ופיתוח שרותים לילדים בסיכון.

ההתחייבויות הן בגין הסכמים שנחתמו עם המוסד ואשר מחייבים אותו בתשלומים העומדים לפרעון לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי. השינוי בהתחייבויות נזקף להוצאות תמיכות בדוחות על הביצוע הכספי.

י. התחייבויות בגין זכויות עובדים בעת פרישה, פדיון ימי מחלה וימי חופשה שטרם נוצלו -

התחייבויות המוסד כלפי עובדיו וגמלאיו לפצויי פרישה מכוסות בעיקרן על ידי ההפרשה לזכויות עובדים בעת פרישה ובחלקן על ידי הפקדות שוטפות בקופת פנסיה. החבות האקטוארית של המוסד כלפי עובדיו וגמלאיו מחושבת על ידי אקטואר המוסד. הפרשה זו כוללת גם את ההתחייבות לפצויי פרישה ולפדיון ימי מחלה. ההתחייבויות בגין ימי חופשה שלא נוצלו על ידי העובדים מכוסות על ידי הפרשות בדוחות הכספיים. חלקו של משרד האוצר במימון התחייבויות אלה חושב על פי השיעור הממוצע של השתתפותו בהוצאות המינהל ונרשם במסגרת נכסי המוסד.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. קרנות הביטוח -

קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח לתאריך הדוח על המצב הכספי כלפי אלה מהמבוטחים או תלויים, שלגביהם נוצרה עד ליום הדוח על המצב הכספי עילה לזכאות בין שכבר אושרה זכאותם ובין שעדיין לא אושרה ואף אם טרם הוגשה בקשה לגמלה.

הקרנות אינן כוללות את התחייבויות המוסד הנובעות מייחולי המבוטחים לגמלאות שב"תהליך הרכישה". מאידך אין הדוח על המצב הכספי כולל בצד הנכסים את ייחולי המוסד להכנסות מדמי ביטוח שהמבוטחים יהיו חייבים בעתיד בעד השנים שלאחר שנת הדוח.

קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: זקנה ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד המוגדרים על ידי המוסד כענפים ארוכי מועד. המוסד אינו מחשב קרן בענף ילדים. כמו כן המוסד אינו נוהג לחשב קרנות בענפים שהוגדרו על ידו כקצרי מועד.

הועדה הבינלאומית לתקינה חשבונאית למגזר הציבורי (IPSASB) של הפדרציה הבינלאומית של רואי החשבון (IFAC) בוחנת כיום את נושא התקינה החשבונאית בנוגע לקרנות ביטוח בגופים של ביטוח סוציאלי במגמה לפרסם תקן בינלאומי בנושא.

כאשר יפורסם תקן בינלאומי תשקול מינהלת המוסד את מדיניותה באשר לאופן חישוב הקרנות בכלל ענפי הביטוח.

קרנות הביטוח נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית שנתית המבוצעת על ידי אקטואר המוסד (ראה באור 17).

יב. הפרשות -

הפרשות מוכרות כאשר למוסד קיימת מחויבות (משפטית או משתמעת) בהווה כתוצאה מאירועי העבר, בגינה צפוי שיידרש תזרים שלילי של משאבים המגלם הטבות כלכליות או פוטנציאל שירות כדי לסלקה וכן ניתן לערוך אומדן מהימן של סכום המחויבות. הסכום המוכר כהפרשה הינו האומדן הטוב ביותר של מינהלת המוסד לגבי הסכום הנדרש לסילוק המחויבות הקיימת במועד הדיווח. כאשר ההשפעה של ערך הזמן הינה מהותית, סכום ההפרשה ימדד לפי הערך הנוכחי של ההוצאות הנדרשות לסילוק המחויבות.

יג. הכרה בהכנסות מעסקאות שאינן חליפין:

המוסד מיישם את תקן חשבונאות ממשלתי מספר 23, בדבר "הכנסות מעסקאות שאינן חליפין (מסים והעברות)", הקובע את הטיפול החשבונאי - הכרה, מדידה, הצגה וגילוי, לגבי הכנסות הנובעות מעסקאות מיסוי והעברות.

(1) עסקאות שאינן חליפין הן עסקאות שאינן כוללות חליפין של ערכים, השווים בקירוב זה לזה, בין הצדדים לעסקה.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. הכרה בהכנסות מעסקאות שאינן חליפין (המשך):

- (2) הכנסות מעסקאות שאינן חליפין כוללות הכנסות:
    - מסים - סכומים שהמוסד גובה מכוח החוק.
    - העברות - הכנסות מעסקאות שאינן חליפין, שאינן נובעות ממסים.
  - (3) נכס הנוצר כתוצאה מעסקה שאינה חליפין נמדד בעת ההכרה לראשונה לפי שווי ההוגן.
  - (4) תזרים פנימה של משאבים מעסקה שאינה חליפין אשר הוכר כנכס, יוכר כהכנסות, למעט סכום ההתחייבות שגם הוכר בהקשר לאותו תזרים פנימה.
  - (5) הכנסות מעסקאות שאינן חליפין נמדדות לפי סכום השווה לנכס שהוכר בגין אותה עסקה בניכוי ההתחייבות שהוכרה.
- בהתאם לכך, הכנסות מעסקאות שאינן חליפין נכללות בדוחות על הביצוע הכספי כמפורט להלן:

א) מסים - הכנסות דמי ביטוח

- (1) הכנסות דמי ביטוח נרשמות על בסיס מצטבר כמפורט להלן:
  - הכנסות ממעסיקים בגין עובדים שכירים - על פי דיווחי המעסיקים בהתאם לשכר העובדים. כאשר לא התקבל דיווח נרשם החיוב על פי קביעת המוסד.
  - הכנסות מלא שכירים - על פי חיובי המוסד בהתאם לשומת המס האחרונה של המבוטח או בהתאם לשיעור המינימלי הקבוע בחוק.
- (2) הכנסות דמי ביטוח מוצגות בתוספת שיפוי מהאוצר כמפורט להלן:
  - על פי הוראות סעיף 339 לחוק, משפה משרד האוצר את המוסד בגין הפחתת דמי ביטוח כפי שנקבע בסעיף 338 לחוק, בשעורים הקבועים בחוק מסך כל התקבולים שגבה המוסד ממעסיקים ומעובדים לא שכירים.
  - על פי הוראות סעיף 32 (ג) לחוק (בתוקף מיולי 2002), מקציב האוצר למוסד מדי חודש סכומים בשעורים הקבועים בחוק מסך כל התקבולים שגבה המוסד ממעסיקים ומעובדים לא שכירים בחודש שלגביו מחושב התשלום. החל משנת 2003 מתקבל שפוי האוצר רק על פי הוראות סעיף 32 (ג).
- (3) דיווחי המעסיקים וחיובי הלא שכירים כוללים דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות. הכנסות מדמי ביטוח כוללות הכנסות בגין ביטוח לאומי בלבד.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. הכרה בהכנסות מעסקאות שאינן חליפין (המשך):

ב) העברות - השתתפות תקציב המדינה

הכנסות מהשתתפות תקציב המדינה נרשמות על בסיס מצטבר.

החל מ-1 בינואר 2016, במסגרת תיקון 165 לחוק, שונה אופן חישוב הקצבת אוצר המדינה כדלהלן:

(1) בכל ענפי הביטוח - הקצבה לפי סעיף 32(א) - שיעור הקצבה אחיד, כאחוז מהתקבולים שגבה המוסד בכל ענפי הביטוח כקבוע בלוח י' ומתשלומי אוצר המדינה לפי סעיף 32(ג) (בשנת 2016 - 45.1%).

(2) בענף אימהות - הקצבה לפי סעיף 32(ג) - אוצר המדינה ישפה את המוסד על מלא ההוצאות שהוציא בגין מענק אשפוז.

(3) בענפים זקנה ושארים וסיעוד - על פי סעיף 32(ז), ישפה אוצר המדינה את המוסד בעבור גידול באוכלוסיות זקנה ושארים וסיעוד (להלן - "המקדם הדמוגרפי"). על פי המקדם הדמוגרפי, השיפוי יחושב כמכפלה בין הפרש השיעורים בגידול האוכלוסיות לאוכלוסייה הכללית, לבין סך קצבאות זקנה ושארים וסיעוד ששולמו.

(4) בענף ילדים - על פי סעיף 32(ח), אוצר המדינה ישפה את המוסד על הוצאות מנהליות שהתהוו בגין תכנית סכום החיסכון בענף ילדים (סעיף 74(ב)) וכן בסכום המענק החד פעמי בסך 500 ש"ח.

השתתפות הממשלה לפי סעיף 32 (טרם תיקון החוק) בשנת 2015 הינה:

(1) בענף ילדים - שיעור משוקלל של 180.81% מתקבולי דמי הביטוח של הענף.

(2) בענף זקנה ושארים - שיעור של 17.1% מתקבולי דמי הביטוח של הענף.

(3) בענף נכות כללית - שיעור של 13% מתקבולי דמי הביטוח של הענף ו-50% מתשלומי קצבת "נכה קודם".

(4) בענף סיעוד - כיסוי תשלומים לזכאים לגמלת סיעוד שאינם זכאים לקצבת זקנה על פי החוק מאחר ועלו לארץ לאחר גיל הזכאות.

(5) בענף אימהות - החל משנת 2007 כיסוי תשלומים שהוציא המוסד למתן מענק אשפוז, כשהוא מעודכן בשיעור העדכון שהגדרתו בלוח ב'1 לחוק.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. הכרה בהכנסות מעסקאות חליפין:

המוסד מיישם את תקן חשבונאות ממשלתי מספר 9, בדבר "הכנסות מעסקאות חליפין", הקובע את הטיפול החשבונאי - הכרה, מדידה, הצגה וגילוי, לגבי הכנסות הנובעות ממכירת סחורות, הספקת שירותים ושימוש שנעשה על ידי אחרים בנכסי המוסד, המניב ריבית, תמלוגים ודיבידנדים.

(1) הכנסות מריבית, תמלוגים או דיבידנדים, הנובעות משימוש שעושים אחרים בנכסי המוסד מוכרות בתנאי שסכום ההכנסות ניתן למדידה באופן מהימן, וצפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו למוסד. הכנסת ריבית מוכרת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

(2) הכנסות ממכירת מקרקעין מוכרות כאשר הסיכונים וההטבות העיקריים הכרוכים בבעלות עברו לרוכש, בדרך כלל בעת המסירה ומלוא תשלום התמורה על ידי הרוכש למוסד.

טו. גמלאות ותשלומים אחרים -

גמלאות ותשלומים אחרים כוללים הוצאות על פי החוק בלבד ואינם כוללים גמלאות הממומנות ע"י אוצר המדינה על פי סעיף 9 וסעיף 284 לחוק ועל פי חוקים אחרים.

תשלומים בעין כוללים בעיקר הוצאות בגין שיקום, סיוע משפטי, דמי קבורה, הוצאות ריפוי נפגעי עבודה, הסעת יולדות, תשלומים לקופות גמל ותשלומים לספקי שרותי סיעוד.

תשלומים אחרים על פי חוק כוללים בעיקר הוצאות בגין מפעלים מיוחדים, מחקרים (סעיף 36 לחוק), הקרן לפיתוח שרותים לנכים (סעיף 220 לחוק), פעולות למניעת תאונות (סעיף 36 לחוק), שיפוי שרות התעסוקה (סעיף 30 לחוק), פיתוח שרותי סיעוד (סעיף 237 לחוק), פעולות מיוחדות למניעת תאונות בעבודה (סעיף 149 לחוק) ופיתוח שרותים לילדים בסיכון (סעיף 74 לחוק).

טז. הוצאות הנהלה וכלליות:

(1) הוצאות הנהלה וכלליות הן הוצאות תפעוליות הכרוכות בביצוע הפעילות השוטפת של המוסד.

(2) הוצאות הנהלה וכלליות מוצגות בניכוי חלקם היחסי של הממשלה וקופות החולים, הנובע מביצוע חוקים שונים בדבר מתן גמלאות ומביצוע חוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד - 1994 (להלן: חוק ביטוח בריאות), כמפורט להלן:

(א) על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות כפי שהיו בפועל, הנובעות מביצוע הסכמים בדבר מתן גמלאות בשיעור הקבוע בחוק.

(ב) על פי הוראות סעיף 15(ג) לחוק ביטוח בריאות, נושאות קופות החולים בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות בשיעור שנקבע בתקנות ביטוח בריאות ממלכתי (הוצאות המוסד), התשנ"ה - 1995. השתתפות קופות החולים מוגבלת לתקרה של 0.5% מתקבולי דמי ביטוח בריאות (לא כולל הוצאות שמיוחסות באופן ישיר).

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יז. מגזרים -

המוסד מיישם את תקן חשבונאות ממשלתי מס' 18 בדבר "דיווח מגזרי" הקובע את הכללים לדיווח על מידע כספי לפי מגזרים.

מגזר הוא פעילות הניתנת להבחנה או קבוצת פעילויות הניתנות להבחנה של המוסד, העשויות להניב הכנסות ובגינן עשויות להתהוות לו הוצאות ואשר התוצאות שלו נסקרות באופן סדיר על ידי מקבלי החלטות והמינהלה של המוסד, על מנת לאפשר להם לעמוד באחריותם הניהולית, להעריך את ביצועי העבר של המוסד בהשגת מטרותיו ולקבל החלטות בדבר הקצאת משאבים של המוסד בעתיד.

באור 3 – מזומנים ושווי מזומנים

הרכב:

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
613,628	595,194
13,690	5,043
831	1,846
<u>628,149</u>	<u>602,083</u>

בבנק ישראל
בבנק הדואר
בבנקים אחרים

באורים לדוחות הכספיים

באור 4 – חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין – דמי ביטוח

א. הרכב דמי ביטוח לאומי:

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
		מעסיקים, נטו (ב. להלן) :
3,442,703	2,967,872	מעסיקים פעילים (ג. להלן)
(68,962)	(88,355)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
<u>3,373,741</u>	<u>2,879,517</u>	
194,331	193,771	מעסיקים שאינם פעילים (ד. להלן)
(144,462)	(131,874)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
<u>49,869</u>	<u>61,897</u>	
3,423,610	2,941,414	סה"כ מעסיקים, נטו
1,892,586	1,989,490	לא שכירים, נטו
(543,135)	(570,479)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
1,349,451	1,419,011	סה"כ לא שכירים, נטו
248,935	257,606	חוב דמי ביטוח המוסדר ע"י כרטיסי אשראי
443,247	418,911	המחאות לגביה
<u>2,672</u>	<u>1,907</u>	חובות דמי ביטוח אחרים
<u>5,467,915</u>	<u>5,038,849</u>	סה"כ חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין - דמי ביטוח

באורים לדוחות הכספיים

באור 4 – חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין – דמי ביטוח (המשך)

- ב. יתרות הזכות קוזזו מיתרות החובה. הסכומים כוללים הפרשי הצמדה וקנסות על פיגור בתשלום דמי ביטוח על פי סעיף 364 לחוק.
- ג. יתרת חובות המעסיקים הפעילים כוללת הכנסות לקבל של דמי ביטוח לאומי בגין חודש דצמבר על סך של כ- 3,000 מיליוני ש"ח (שנה קודמת 2,660 מיליוני ש"ח), שנגבו ב-15 בינואר 2017.
- ד. לא כולל חובות דמי ביטוח לאומי בסך של 4.1 מיליארד ש"ח (שנה קודמת 3.9 מיליארד ש"ח) בגין מעסיקים לא פעילים שהופרשו במלואם לחובות מסופקים.
- ה. בחודש אוגוסט 2014 פורסם תיקון לחוק לפיו תחול התיישנות על גביית חובות על ידי המוסד, באופן שיהיה ניתן לדרוש תשלום חוב דמי ביטוח תוך 7 שנים לכל היותר מהמועד לתשלום. תחולת התיקון הינה החל מיום 1 בינואר 2015 והוא יחול על תשלום דמי ביטוח שהמועד לתשלום הינו מאותו מועד ואילך וגם על דמי ביטוח שבמועד התחילה טרם חלפו 7 שנים מהמועד לתשלום. על פי התיקון, חובות שנוצרו משנת 1999 ואילך, ההתיישנות לא תחול ובלבד שהמוסד ישלח לחייבים דרישה לתשלום עד ליום 30 ביוני 2016.
- במהלך שנת 2014 בחן המוסד את אופן הטיפול וניהול החובות בגין דמי ביטוח וגמלאות שנצברו עם השנים ובמסגרת זו הוקמה ועדה לטיפול בנושא. הועדה קיימה מספר ישיבות במהלך שנת 2015 והנושא הוצג בפני סגן החשב הכללי האחראי, בין היתר, על יחידת החוב הממשלתי.
- בשנת 2016 בהמשך לתיקון החוק כאמור לעיל המוסד שלח דרישות חוב לכל החייבים שנוצרו להם חובות משנת 1999 ואילך, על מנת לעצור את מרוץ ההתיישנות. המוסד נערך לקביעת קריטריונים ולטיפול במחיקת חובות שאינם ניתנים לגביה בהתאם לחוק.
- ו. בשנת 2015 החליטה מנהלת המוסד על משלוח דרישות חוב למבוטחים בשל חוסר רציפות ביטוח, בגין תקופות חיוב לשנים 2009-2015. משלוח הודעות החיוב ייעשה באופן מדורג על פני השנים 2016-2018. אומדן ההכנסות מדמי ביטוח לאומי, הצפוי כתוצאה מדרישות אלה מסתכם בכ-240 מיליוני ש"ח, אשר נכללו כהכנסה בשנת 2015.
- ז. בשנים 2015 ו-2016 הופקו דרישות חוב לכ-151 ו-102 אלפי מבוטחים, והיקף הגביה הסתכם לסך של 135 מיליוני ש"ח ו-359 מיליוני ש"ח בהתאמה (מתוכם בגין דמי ביטוח בריאות 81 מיליוני ש"ח ו-215 מיליוני ש"ח).
- ח. בהתאם לחוק ביטוח בריאות (בעבר לפי חוק מס מקביל שתוקפו היה עד ליום 31 בדצמבר 1995) גובה המוסד עבור קופות החולים דמי ביטוח בריאות מן המעסיקים והלא שכירים כחלק מדמי הביטוח. סכומים אלה אינם שייכים למוסד והוא מחויב להעבירם לקופות החולים עם הגביה. יתרות חייבים בגין דמי ביטוח בריאות בגין מעסיקים ובגין מבוטחים לא שכירים, הנכללים במערכות המוסד עומדים על כ-2,220 מיליוני ש"ח (שנה קודמת כ-2,400 מיליוני ש"ח).

באורים לדוחות הכספיים

באור 5 – חובות הציבור

א. הרכב:

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,212,531 (930,130)	1,247,840 (927,024)	חובות הציבור בגין גמלאות (ב. להלן) בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
282,401	320,816	
3,622,598 (3,530,763)	3,936,722 (3,834,280)	חובות תאגידיים בפירוק (ג. להלן) בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
91,835	102,442	
481,373	501,812	פיצוי מצד שלישי (ד. להלן)
855,609	925,070	סה"כ חובות הציבור

- ב. יתרות החייבים במספר ענפי גמלאות אינן כוללות הפרשי הצמדה אשר נרשמים רק בעת גביית החוב בפועל.
- ג. על פי מדיניות מנהלת המוסד נמחקו בשנת הדוח כ-11 מיליוני ש"ח (שנה קודמת כ-18 מיליוני ש"ח) חובות אבודים, מחובות הציבור.
- ד. חוב מעבידים בגין תשלומי שכר עבודה וסוציאליות ששולמו ע"י המוסד לעובדי תאגידיים בפירוק.
- ה. היתרה משקפת את אומדן הסכומים להם זכאי המוסד על פי סעיף 328 לחוק מחברות ביטוח וגורמים נוספים, בגין גמלאות המשולמות על ידו לזכאים בשל פגיעה בעבודה, תאונות וכו'.

באורים לדוחות הכספיים

באור 6 - חייבים אחרים

א. הרכב:

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
32,789	32,544	מפרעות והלוואות לעובדים (ב. להלן)
10,125	10,687	הוצאות מראש
37,215	40,616	אחרים
<u>80,129</u>	<u>83,847</u>	

ב. המפרעות לא צמודות, אינן נושאות ריבית ועומדות לפירעון בתקופה של 6-36 חודשים.

באור 7 - פיקדונות בבנק

פקדונות ב"בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ" למתן הלוואות לעובדי המוסד. ההלוואות ניתנות למטרות שיכון ודיור, רכישת רכב, מימון שכר לימוד ועוד. הריבית על כל סוגי ההלוואות היא בשעור שנקבע מעת לעת על ידי החשב הכללי. החל מינואר 2009 אין מרווח לבנק יהב תמורת ניהול הפקדון, ביצוע מתן הלוואות וגבייתן.

באור 8 - ממשלת ישראל

א. יתרות לזמן קצר

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(107,174)	(395,384)	משרד האוצר
(57,816)	(155,618)	בגין החזר תשלומי גמלאות ואחרים (ג. להלן)
(8,062)	(36,047)	בגין הקצבות האוצר
(19,884)	(21,556)	בגין שיפוי האוצר
243,599	-	מס הכנסה ניקויים ומע"מ
		בגין כיסוי גרעון ענף אבטלה (ד. להלן)
50,663	(608,605)	סך יתרות לחובת (לזכות) משרד האוצר
10,730	16,324	משרד הבטחון (ג. להלן)
18,987	16,448	סכומים לקבל (ה. להלן)
<u>80,380</u>	<u>(575,833)</u>	

באורים לדוחות הכספיים

באור 8 – ממשלת ישראל (המשך)

ב. יתרה לזמן ארוך

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

1,211,819   1,198,752

סכומים לקבל (ה. להלן)

ג. המוסד מבצע תשלומי גמלאות, שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלה מתבצעים על פי חוקים והסכמים שונים. על פי סעיף 9 לחוק הביטוח הלאומי, ממומנים תשלומים אלה על ידי אוצר המדינה ומשרד הבטחון. החזרי תשלומי הגמלאות כוללים השתתפות משרד האוצר בהוצאות הנהלה וכלליות בסך של 345 מיליוני ש"ח. גמלאות אלה אינן נחשבות כגמלאות גבייתיות ועל כן אינן מופיעות בדוחות על הביצוע הכספי. להלן פרוט התשלומים ששולמו עבור משרד האוצר ומשרד הבטחון.

תשלומי גמלאות שבמימון משרד האוצר:

לשנה שהסתיימה ביום	
31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

2,519,521	2,324,385
1,970,502	1,981,203
1,660,145	2,084,836
1,240,040	1,314,301
505,280	516,870
233,777	231,102
169,188	169,252
197,362	247,191
130,262	128,357
36,458	36,671
7,514	12,521
5,961	8,682
6,500	6,500
7,726	5,533
5,317	4,914
2,664	2,239
1,759	1,035

8,699,976   9,075,592

הבטחת הכנסה
גמלאות זקנה ושארים מיוחדות
השלמת הכנסה זקנה ושארים
קצבת ניידות
נפגעי איבה
דמי מזונות
פוליו
מענקי לימודים למשפחות חד הוריות
פיצויים לנפגעי הקרנות
אסירי ציון וחסידים אומות העולם
מתנדבים
תגמול ליתום עקב אלימות במשפחה
קרן רווחה למשרתים במילואים
נכות עולים
סיעוד עולים
נפגעי עירוי דם
שונות

באורים לדוחות הכספיים

באור 8 – ממשלת ישראל (המשך)

ג. המשך -

תשלומי גמלאות שבמימון משרד הבטחון:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,015,046	1,111,681	תגמולי מילואים
34,249	35,732	אבטלה למשוחררי צבא קבע
258	261	דמי לידה לחיילות משוחררות
1,049,553	1,147,674	

חובות גמלאות נטו (גמלאות שבמימון משרד האוצר):

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
437,223	445,176	הבטחת הכנסה
154,721	157,613	גמלאות זקנה ושארים מיוחדות
84,413	83,740	השלמת הכנסה זקנה ושארים
56,494	56,888	דמי מזונות
43,653	46,328	קצבת נידות
10,703	11,003	מענקי לימודים למשפחות חד הוריות
1,818	2,157	פיצויים לנפגעי הקרנות
6,294	5,992	אחרים
795,319	808,897	

ד. במסגרת תיקון 165 לחוק הביטוח הלאומי, בוטל סעיף 33 לחוק החל מיום 1 בינואר 2016. עד ביטולו, סעיף זה קבע כי גרעון שנוצר בענף ביטוח אבטלה יכוסה מאוצר המדינה. סעיף 28ב (הוראת שעה) קובע כי בתקופה מיום 1 בינואר 2000 ועד 31 בדצמבר 2014 ימומן ענף אבטלה מענף ביטוח ילדים, קרי ללא כיסוי מאוצר המדינה.

תחולתו של סעיף 33 לחוק בשנת 2015 (בהתבסס על חוקים נוספים) הינו מיום 1 ביולי 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2015. יתרת החוב בגין כיסוי ענף אבטלה, המוצגת בבאור ממשלת ישראל, משקפת את ההפרש בין סכום הכיסוי לתקופה 7-12.2015 לבין סכום של 881 מיליוני ש"ח שהתקבל בפועל.

ה. סכומים לקבל בגין חלקו של משרד האוצר בהתחייבויות המוסד לזכויות עובדים בעת פרישה, פדיון ימי מחלה וימי חופשה שטרם נוצלו.

באורים לדוחות הכספיים באור 8 – ממשלת ישראל (המשך)

1. במסגרת חוק ההסדרים לשנים 2015-2016, נקבעה בסעיף 74 זכאותו של ילד לחסכון ארוך טווח בסכום של 50 ש"ח לחודש, להלן - סכום החיסכון.
- בשנת 2015 נרשמה התחייבות בסכום של 1,100 מיליוני ש"ח המשקפת את תקופת הזכאות החל מ-1 במאי 2015 עד 31 בדצמבר 2015. התחייבות המוסד בגין סכום החיסכון לתקופה מיום 1 בינואר 2016 עד 31 בדצמבר 2016 מסתכמת ל-1,600 מיליוני ש"ח נוספים.
- סה"כ סכום התחייבות המוסד בגין סכום החיסכון מסתכמת לסך של 2,700 מיליוני ש"ח, אשר יועברו לקופות החיסכון החל מ-1 בינואר 2017.
- לצורך מימון החיסכון לטווח ארוך, נקבעה במסגרת הוראת שעה לשנים 2015 ועד 2019, התאמה של שיעור התקצוב (המועבר במסגרת סעיף 32 לחוק מאוצר המדינה) המבטא את שיפוי האוצר בגין סכום החיסכון לשנים אלו.
- בשנת 2016 העביר האוצר למוסד, כחלק מהמימון כאמור לעיל, סך של 1,539 מיליוני ש"ח בדרך של הגדלת יתרת השקעות המוסד באגרות חוב של ממשלת ישראל.
- לענין התחייבות המוסד לסכום החיסכון, ראה גם באור 15.

באור 9 – איגרות חוב של ממשלת ישראל

- א. המוסד משקיע את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות המ: ורו ע"י משרד האוצר (להלן: האיגרות):
- האיגרות המונפקות הן משני סוגים, בתנאים המפורטים להלן. ההשקעה בתקופת הדוח מתחלקת באופן שווה בין שני הסוגים.
- האיגרות צמודות למדד המחירים לצרכן ונושאות ריבית צמודה (המשולמת אחת לשישה חודשים).
- ב. **התנאים:**
- (1) איגרות חוב מסוג "עיבל": איגרת ל-20 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן בשיעור שנתי של 5.5% כשמדד הבסיס הוא המדד אשר פורסם בחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה התשיעית.
- (2) איגרות חוב בריבית משתנה: איגרת ל-17 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן כשמדד הבסיס הוא המדד המתייחס לחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה השישית. הריבית על איגרת זו נקבעת על פי מועד ההנפקה בשיטה שהוסכמה עם משרד האוצר והיא מותאמת לריבית על איגרות חוב, המונפקות על ידי הממשלה באותו חודש (שיעור הריבית ליום 31 בדצמבר 2016 - 0.41%, שנה קודמת 0.4%).
- ג. המודל שיושם לצורך הערכת השווי ההוגן הוא מודל היוון תזרימי המזומנים. איגרות החוב מוצגות בהתאם לתזרימי המזומנים המהוונים, שינבעו למוסד במהלך תקופת איגרות החוב.
- ד. ריבית ההיוון - לצורך ביצוע ההיוון נלקח וקטור ריביות של אגרות תלוש אפס (Zero Coupon).

באורים לדוחות הכספיים

באור 9 – איגרות חוב של ממשלת ישראל (המשך)

ה. ההרכב :

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
230,961,000	243,699,000	(1) איגרות חוב של ממשלת ישראל לפי השווי ההוגן
(18,731,000)	(19,885,000)	בניכוי - חלות שוטפת (*)
212,230,000	223,814,000	

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
101,103,843	107,260,899	(2) איגרות חוב של ממשלת ישראל לפי העלות המותאמת
83,268,296	88,689,145	"עיבל"
184,372,139	195,950,044	איגרת חוב החל מ - 1.4.00
(12,755,661)	(13,733,783)	בניכוי - חלות שוטפת (*)
171,616,478	182,216,261	

פירעונות		ו.
2016		
13,733,783	שנת 2017 - חלות שוטפת (*, **)	
12,432,132	שנת 2018	
13,045,592	שנת 2019	
13,510,521	שנת 2020	
143,228,016	שנים 2021 - 2036	
195,950,044		

* כולל סכום של 1,539,000 אלפי ש"ח המיועד לתשלום סכום החיסכון בענף ילדים ואשר ישולם החל מ-1.1.2017, (ראה גם ביאור 18).

** כולל ריבית שנצברה ליום 31 בדצמבר 2016 בסך 1,504,192 אלפי ש"ח (31 בדצמבר 2015 - 1,431,936 אלפי ש"ח).

באורים לדוחות הכספיים

באור 10 – רכוש קבוע

א. הרכב הרכוש והפחת שנוצבר בגינו, לפי קבוצות עקדיות, והתנועה בהם בשנת 2016, הינם:

סך הכל	רהוט וצילוד משרדי	כלי רכב	מחשבים וצילוד היקפי	שיפורים במושכר	קרקע ובניינים (ב. להלן)	
	אלפי ש"ח					
1,226,469	118,112	16,703	201,565	45,023	845,066	עלות ועוד חוגן:
63,376	7,852	5,373	1,537	5,180	43,434	ליום 1 בינואר 2016
(3,893)	-	(3,893)	-	-	-	תוספות השנה
7,679	-	-	-	-	-	גריעות השנה
					7,679	עליה הנובעת מהערכה מחדש (ב. להלן)
1,293,631	125,964	18,183	203,102	50,203	896,179	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
						פחת שנוצבר:
300,416	50,015	3,617	194,860	17,471	34,453	ליום 1 בינואר 2016
29,164	6,884	2,799	4,261	2,663	12,557	תוספות השנה
(3,683)	-	(3,683)	-	-	-	גריעות השנה
325,897	56,899	2,733	199,121	20,134	47,010	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
						עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2016
967,734	69,065	15,450	3,981	30,069	849,169	
						עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2015
926,053	68,097	13,086	6,705	27,552	810,613	

באורים לדוחות הכספיים

באור 10 – רכוש קבוע (המשך)

ב. הערכה מחדש של קרקע ומבנים -

כאמור בבאור 12 לעיל, החל משנת 2012 מציג המוסד את הקרקע והמבנים לפי מודל הערכה מחדש, בהתאם לכך המוסד התקשר עם שמאי מקרקעין שהינם מעריכי שווי מקצועיים בלתי תלויים, על מנת לקבוע את השווי ההוגן של הקרקע והמבנים שבבעלותו. השווי ההוגן נקבע בהתייחס לראיות מבוססות שוק. יום ההערכה מחדש הינו 31 בדצמבר 2012.

במהלך שנת 2016 נערכה הערכת שווי לעדכון מבני המוסד אשר הסתכמה בכ-7 מיליוני ש"ח ונזקפה ישירות לקרן הערכה מחדש, בדוח על השינויים בגרעון בהון.

ג. זכויות המוסד בקרקע ובניינים הינן כדלקמן:

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
674,706	681,025
135,907	168,144
<u>810,613</u>	<u>849,169</u>

רשום זכויות / בטאבו
ללא רישום ע"ש המוסד (ד. להלן)

ד. הזכויות במקרקעין טרם נרשמו על שם המוסד והן רשומות על שם צד ג', אולם כלולה בהן הערת אזהרה לטובת המוסד, זאת מאחר וטרם הוסדרו הליכי הרישום בין המוסד, צד ג' ולשכת רישום המקרקעין.

ה. מחשבים וציוד היקפי, כלי רכב, רהוט וציוד משרדי מוצגים בניכוי החלק שמומן על ידי משרד האוצר וקופות החולים שעלותו המופחתת מסתכמת בכ-24 מיליוני ש"ח.

באור 11 – נכסים בלתי מוחשיים – עלויות פיתוח תוכנה

א. הרכב:

י ת ר ה	תוספות	י ת ר ה
לגמר השנה	במשך השנה	לתחילת השנה
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
974,783	143,036	831,747
(502,854)	(49,099)	(453,755)
<u>471,929</u>		<u>377,992</u>
<u>342,873</u>	87,891	<u>254,982</u>

העלות *
פחת שנצבר
עלות מופחתת

* בזה עלויות בגין פרויקט תבל שטרם הופחתו (ראה גם ב. להלן)

ב. פרויקט תבל -

בשנת 2010 יזם והתניע המוסד פרויקט חידוש של מערך המידע של המוסד. הפרויקט כולל הקמה של תשתיות טכנולוגיות ויישומיות חדשות אשר תשמשנה את דור העתיד של מערכות המוסד ובמקביל כולל הפרויקט פיתוח של מערך ליבה חדש ומערכות מטה חדשות. המועד הצפוי להשלמת הפרויקט הינו בשנת 2022.

ג. העלויות מוצגות בניכוי החלק שמומן על ידי משרד האוצר וקופות החולים שעלותן המופחתת מסתכמת בכ-85 מיליוני ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים

באור 12 – זכאים אחרים

א. הרכב:

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
121,545	36,854	קופות חולים - מס בריאות
-	-	שירותים רפואיים לנפגעי עבודה (ב. להלן)
32,282	24,117	ספקים ונותני שירותים
63,263	65,378	עובדים בגין שכר
63,449	71,119	הפרשה לחופשה
189	189	מוסדות אשפוז
48,522	59,633	שונים
207,705	220,436	
329,250	257,290	

ב. על פי הסכמים עם קופות החולים, נותנות הקופות שירותים רפואיים לנפגעי עבודה. המוסד מעביר לקופות החולים מקדמות על חשבון השירותים שניתנו. ההתחשבות עם קופות החולים לשנת 2016 טרם הסתיימה.

באור 13 – זכאים לגמלה

א. הרכב:

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
36,409	33,328	גמלאות עומדות לפרעון
		זכאויות לגמלה לפי ענפים
338,400	308,600	זקנה ושארים
862,800	895,400	נכות כללית
966,700	956,800	נפגעי עבודה
471,300	472,000	אמהות
18,700	11,700	ילדים
400,000	376,600	אבטלה
485,300	506,600	סיעוד
979,400	984,500	פשיטת רגל
8,400	8,800	נפגעי תאונות
4,531,000	4,521,000	
4,567,409	4,554,328	

באורים לדוחות הכספיים

באור 13 - זכאים לגמלה (המשך)

- ב. הזכאויות לגמלה מחושבות עבור תביעות שהוגשו בגין שנת הדוח והשנים הקודמות לה, אשר טרם שולמו עד לתאריך הדוח על המצב הכספי, וכן עבור אומדן תביעות שטרם הוגשו אולם תיווצר בגינן זכאות לתקופה שלפני תאריך הדוח על המצב הכספי.
- ג. החישובים והאומדנים נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית שנתית המבוצעת על ידי אקטואר המוסד, על בסיס הנחות יסוד כפי שנקבעו על ידי מינהלת המוסד.
- ד. הזכאויות חושבו לקצבאות המשולמות על פי החוק בלבד ואינם כוללים גמלאות הממומנות על ידי אוצר המדינה על פי סעיף 9 וסעיף 284 לחוק ועל פי חוקים אחרים.
- ה. הזכאויות מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמתואר בסעיפים ו-ז להלן -
- ו. בסיסים לעריכת נתונים -
- ז. נתונים על תשלומי הגמלאות - בעיקר תשלומי גמלאות אשר שולמו בשנת הדוח עבור זכאות בגין שנת הדוח ובגין שנים שקדמו לה.
- ז. השיטה -
- הזכאויות חושבו בהתאם לשיטת "המשולש" לפיה מחשבים משקלים לשעורי התשלומים הרטרואקטיביים.
- ח. הנחות יסוד:
- (1) הערכת ההתחייבות מבוססת על נתונים וחישובים סטטיסטיים של שיעור התשלומים הרטרואקטיביים שיהיו אחרי תאריך הדוח עבור זכאויות בגין שנת הדוח ובגין שנים שקדמו לה.
- (2) ההתחייבויות כוללות אומדן של תביעות שטרם הוגשו למוסד אך מתייחסות לשנת הדוח או לשנים שקדמו לה.

באור 14 - התחייבות בגין קרנות מיועדות

א. הרכב :

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
209,146	228,952	קרן פתוח שרותים לנכים
103,333	103,701	קרן קידום תוכניות סיעוד
39,747	46,486	קרן מפעלים מיוחדים
17,313	46,039	קרן פתוח שרותים לילדים בסיכון (ג. להלן)
33,716	16,252	קרן מנוף לנפגעי עבודה
403,256	441,430	
(191,119)	(188,637)	בניכוי התחייבויות שוטפות
212,147	252,793	

באורים לדוחות הכספיים

באור 14 – התחייבות בגין קרנות מיעדות (המשך)

- ב. על פי החוק, מחויב המוסד לממן באמצעות קרנות פעולות מיוחדות בתחומים: שרותים לנכים, סיעוד, נפגעי עבודה ופעולות מיוחדות.
- במסגרת חוק תכנית ההבראה לכלכלת ישראל, אושר ביום 1 ביוני 2003 תיקון מספר 61 לחוק הביטוח הלאומי שהגדיר את הסכומים המירביים שהמוסד יכול להתחייב בהם מדי שנה בגין הפעילות בכל אחת מהקרנות. קודם התיקון הסכום המירבי של המימון הוגדר בחוק כאחוז מאומדן הגביה.
- ג. תיקון 61 לחוק מסדיר פעולות מיוחדות במסגרת קרן נוספת - הקרן למימון פעולות לפתוח שירותים לילדים בסיכון. בשנת 2006 הוצגה קרן זו לראשונה ובמסגרתה יכול המוסד להתחייב עד שנת 2007 כולל. תיקון 164 לחוק האריך את תוקף הקרן עד שנת 2016.
- במהלך שנת 2013, במסגרת תיקון 149 לחוק הפכה הוראת השעה להוראת קבע ובסיס התקצוב הועמד על 20 מיליוני ש"ח.

באור 15 – התחייבות בגין חסכון ארוך טווח בענף הילדים

- א. במסגרת חוק ההסדרים לשנים 2015-2016, נקבעה בסעיף 274 זכאותו של ילד לחסכון ארוך טווח. בהתאם לכך, נקבע כי המוסד יעביר, בעד כל ילד שמשתלמת בעדו קצבת ילדים, אחת לחודש, סכום של 50 ש"ח לחודש לטובת חסכון ארוך טווח של הילד, להלן - סכום החסכון. סכום החסכון יחסכו בעד כל חודש לטובת הילד ועד הגיעו לגיל 18, להלן - סכום החסכון הצבור. סכום החסכון הצבור הכולל לא יהיה ניתן להעברה, לשעבוד או לעיקול.
- בנוסף המוסד יעביר לסכום החסכון הצבור הכולל, סכום נוסף של 500 ש"ח (250 ש"ח בהגיע הילד הזכאי לגיל 3 ו-250 ש"ח נוספים בהגיע הילד לגיל 12/13). כמו כן, במידה והילד לא משך את הסכום הצבור או חלקו קודם לכן, סכום נוסף של 500 ש"ח בהגיע הילד הזכאי לגיל 21 (להלן - סכום המשיכה השני).
- ב. סכום החיסכון הצבור הכולל יופקד או ינוהל בהתאם להוראות שיקבע שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת ורשאי הוא לקבוע הוראות כאמור גם לעניין הקמתו ואופן הפעלתו של מנגנון לניהול סכום החסכון הצבור.
- ג. הזכאות לקבלת החסכון הינה החל מיום ה-1 במאי 2015. יחד עם זאת העברת כספי החסכון בפועל על ידי המוסד תחל ביום 1 בינואר 2017.
- ד. התחייבות המוסד בגין סכום החסכון לתקופה מיום 1 במאי 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 מסתכמת ב- 2,700 מיליוני ש"ח, כאשר חלק ההתחייבות בסך 1,600 מיליוני ש"ח ישולם בשנת 2017 וחלק ההתחייבות הנוותר בסך 1,100 מיליוני ש"ח ישולם בשנים 2018 ו-2019.
- ה. בגין שיפוי אוצר המדינה בגין סכום החיסכון, ראה באור 18.

באורים לדוחות הכספיים

באור 16 – התחייבויות בגין זכויות עובדים

א. הרכב :

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
40,700	47,300
5,558,000	5,844,700
<u>5,598,700</u>	<u>5,892,000</u>

התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד (1)
התחייבות בגין פנסיה תקציבית (2)

(1) התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד:

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
37,000	43,000
3,700	4,300
<u>40,700</u>	<u>47,300</u>

בשל פיצויי פיטורים
בשל ימי מחלה

בהתאם לחוקי העבודה וההסכמים הקיימים, מכוסות רוב התחייבויות המוסד בגין פיצויי פיטורים, על ידי הפקדות שוטפות לקופות הגמל (כהגדרתן בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005, הכוללות את קרנות הפנסיה, קופות הביטוח וקופות הגמל לתגמולים ולפיצויים, להלן "קופות גמל"), מתוקף סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963.

סכומי הצבירה בקופות הגמל הינם על שם העובד. קופות הגמל מקבלות על עצמן את חבות המוסד הנובעת מהסכמי העבודה ומשחררות את המוסד מתשלומים נוספים, על החלק הרלוונטי של ההתחייבויות.

(2) התחייבות בגין פנסיה תקציבית:

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
3,189,700	3,369,200
2,368,300	2,475,500
<u>5,558,000</u>	<u>5,844,700</u>

עובדים פעילים
גמלאים מקבלי קצבה

31 בדצמבר	
2015	2016
מספר זכאים	מספר זכאים
1,742	1,654
1,616	1,678
<u>3,358</u>	<u>3,332</u>

עובדים פעילים
גמלאים מקבלי קצבה

באורים לדוחות הכספיים

באר 16 – התחייבויות בגין זכויות עובדים (המשך)

ב. התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד ובגין פנסיה תקציבית:

התחייבויות המוסד כוללות את ההתחייבויות הבאות:

- (1) התחייבויות בגין השלמת פיצויי פיטורין לעובדי המוסד שהסדר הפנסיה החל לגביהם אינו הסדר פנסיה תקציבית.
- (2) התחייבויות לפי חוק שירות המדינה (גמלאות) (נוסח משולב), תש"ל-1970 (להלן "חוק הגמלאות"), מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמבואר בסעיף ג' להלן.
ההתחייבויות שחושבו הן לקבוצות הבאות:
  - (א) ההתחייבויות לקצבה עתידית בשל עובד פעיל וכן ההתחייבות לקצבת שארים וקצבה בשל מצב בריאות לקוי בשל עובד כאמור.
  - (ב) ההתחייבויות לקצבה עתידית בשל עובד אשר פרש לקצבה בשל מצב בריאות לקוי וכן התחייבויות לקצבת שארים בשל עובד כאמור.
  - (ג) ההתחייבויות לקצבה בשל גמלאי אשר זכאי לקצבת פרישה לפי חוק הגמלאות ופרש מעבודתו עד ליום 31 בדצמבר 2016 וכן ההתחייבויות לקצבת שארים בשל גמלאי כאמור.
  - (ד) ההתחייבויות לקצבאות שארים של עובד או גמלאי שנפטר עד ליום 31 בדצמבר 2016.

ג. בסיסים לעריכת נתונים:

- (1) נתונים -
  - (א) נתוני שכר ופנסיה - נתוני השכר והפנסיה אשר שימשו להערכת ההתחייבויות לעובדים הם בעיקר נתוני המשכורת והקצבאות של חודש דצמבר 2016, בתוספת החלק היחסי של התשלומים השנתיים.
  - (ב) עובדים שאינם בפנסיה תקציבית - חושבה ההתחייבות להשלמת פיצויים בשיעור של 2.33% מהשכר החודשי לכל שנת עבודה, עבור כל העובדים שאינם בפנסיה תקציבית לכל תקופת העבודה. חישוב ההתחייבות האמורה נעשה מטעמי שמרנות, שכן אין מחויבות להשלמה כאמור בשל נסיבות שונות של סיום עבודה.
  - (ג) חקיקה בנושא ניכוי תשלומים משכרו של עובד וגיל פרישה - בפרק ט"ז בחוק התוכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), תשס"ג-2003, נקבע כי לגבי מעביד אשר הסדר הפנסיה החל לגבי עובדים, או חלק מהם, הוא במסלול פנסיה תקציבית, ינכה המעביד תשלומים בשיעור של 2% מהמשכורת הקובעת המשולמת לעובד או לנושא משרה. בחוק גיל פרישה תשס"ד - 2004, נקבע כי גיל פרישת חובה יועלה בהדרגה מגיל 65 לגיל 67 לגברים ולנשים. בהתאם לכך, תוקן חוק הגמלאות, כך שגיל פרישת חובה לעובד מדינה שונה בהתאם לאמור.

באורים לדוחות הכספיים

באור 16 – התחייבויות בגין זכויות עובדים (המשך)

ג. בסיסים לעריכת נתונים (המשך)

(ד) שינוי מנגנון עדכון המשכורת הקובעת - ביום 14 ביולי 2009 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), תשס"ט-2009, אשר כולל תיקוני חקיקה לחוק הגמלאות (להלן: תיקון לחוק הגמלאות). עיקרו של תיקון החקיקה הינו שינוי שיטת עדכון המשכורת הקובעת, כך שהמשכורת כאמור תעודכן אחת לשנה, בהתאם לשיעור עליית מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

(2) שיטה - ההערכות נעשו לפי שווי הוגן ושיטת Projected Unit Credit.

(3) הנחות היסוד - המוסד משתמש באותן הנחות הנלקחות על ידי משרד האוצר בחישוב ההתחייבויות ממשלת ישראל בגין זכויות עובדים של עובדי המדינה, בדוחותיה הכספיים, כמפורט להלן:

(א) כללי - החישוב נערך בהנחה שהעובדים ימשיכו בעבודתם עד למועד פרישתם לפי ניסיון העבר. חישוב ההתחייבויות נערך על פי הוותק הפנסיוני שצבר הזכאי עד למועד הדוח הכספי ולפי שכר עתידי צפוי ובהנחה שהעובד יפרוש לפנסיית זקנה, במועד בו יתמלאו תנאי זכאותו על בסיס שיעורים של פרישות מוקדמות לפנסיה לפי גיל ומין. שיעורים אלה מבוססים על המספר היחסי של עובדים שפרשו לפנסיה בעבר.

(ב) ריבית ההיוון - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות הינם וקטור ריביות של אגרות תלוש אפס (Zero - Coupon - חסרות סיכון וצמודות למדד). וקטור ריביות האמור התקבל מחברת מרווח הוגן בע"מ.

(ג) לוחות חיים וגריעה - נעשה שימוש בלוחות חיים וגריעה ולנוסחת קצב הירידה בשיעורי התמותה, בהתאם לחוזר פנסיה של אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון שמספרו 1-3-2013.

(ד) שיעור גידול השכר הכללי:

- עובדים פעילים - נעשה שימוש בגורמי התקדמות השכר במודל האוצר. הגורמים נוצרו בהתאם למחקר שכר שביצע האוצר לאחרונה על אוכלוסיית עובדי המדינה בשנים 2011-2016.
- גמלאים מקבלי קצבה - גידול של 0% לשנה בפנסיית הגמלאי (וזאת בהתאם להסכם שנחתם באפריל 2008 ואושר בחוק ביולי 2009).

(ה) ההתחייבויות המדויקות של המוסד לקצבה יודעו רק במועד פטירת העובד והגמלאי אשר יהיו המבוטחים האחרונים או שאריהם. עד לאותו מועד ניתן רק להעריך את ההתחייבויות באמצעות הנחות יסוד לגבי אירועים עתידיים שאינם וודאיים והמשפיעים על רמת הקצבאות שישולמו, מועד תחילת התשלום של כל קצבה עתידית ואורך תקופת התשלום של כל קצבה. הנחות אלו נבחנות מעת לעת ומעודכנות על בסיס נתונים עדכניים.

(ז) חלקו של משרד האוצר במימון ההתחייבויות: חלקו של משרד האוצר במימון התחייבויות המוסד לפנסיה, פיצויי פיטורין ומחלה חושב על פי השיעור של השתתפותו בהוצאות הנהלה וכלליות ונרשם במסגרת נכסי המוסד.

באורים לדוחות הכספיים

באור 17 - קרנות הביטוח

א. הרכב:

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
336,595,900	415,254,800	זקנה ושארים
145,360,300	154,855,300	נכות כללית
47,243,200	51,453,900	נפגעי עבודה
22,611,500	30,638,300	סיעוד
<u>551,810,900</u>	<u>652,202,300</u>	

ב. קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח בסוף שנת הדיווח כלפי אלה מהמבוטחים או תלוייהם, שלגביהם נוצרה עד יום הדוח על המצב הכספי עילה לזכאות בין שכבר אושרה זכאותם ובין שעדיין לא אושרה ואף אם טרם הוגשה בקשה לגמלה.

הקרנות אינן כוללות את התחייבויות המוסד הנובעות מהגמלאות אשר המוסד יהיה חייב לשלם למבוטחים שב"תהליך הרכישה" של הגמלאות. מאידך, אין הדוח על המצב הכספי כולל בצד הנכסים את ההכנסות מדמי ביטוח אשר המבוטחים יהיו חייבים לשלם בעד השנים שלאחר תאריך הדוח.

קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: זקנה ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד המוגדרים על ידי המוסד כענפים ארוכי מועד. המוסד אינו נוהג לחשב קרנות בענפים אחרים.

ג. קרנות הביטוח נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית על ידי אקטואר המוסד, כאשר הנחות היסוד נקבעו על ידי מינהלת המוסד. הקרנות מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמתואר בסעיפים ד-ח להלן.

ד. בסיסים לעריכת הנתונים- החישובים נעשו, בענפים מסוימים, על נתונים פרטניים (SERIATIM) עבור כל מבוטח ובענפים אחרים על נתונים מקובצים. כמו כן נערך חישוב לגבי מבוטחים או תלוייהם שזכאים לקצבה ביום הדוח על המצב הכספי, אף אם טרם הגישו בקשה לקצבה (I.B.N.R - Incurred but not reported). החישוב נערך על פי סכום הקיצבה העומד לזכות המבוטח או התלוי ביום הדוח על המצב הכספי, תוך התאמה לשינוי בסכום הקצבה המעודכן נכון למועד החישוב. (במידה וחל שינוי בסכום הקצבה למועד החישוב).

ה. השיטה - קרנות הביטוח חושבו לפי שיטת השווי ההוגן.

באורים לדוחות הכספיים

באור 17 – קרנות הביטוח (המשך)

1. ההנחות האקטואריות העיקריות אשר היוו את הבסיס לחישוב קרנות הביטוח:
- (1) ריבית ההיוון - שיעורי הריבית בהם נעשה שימוש בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות הינם וקטור ריבית של אגרות תלוש אפס (Zero Coupon חסרות סיכון וצמודות למדד). וקטור ריביות כאמור התקבל במוסד מחברת מרווח הוגן בע"מ.
  - (2) לוחות התמותה והגריעה ששימשו בבסיס החישוב הינם:
    - (א) בענף זקנה ושארים ובתת ענף תלויים של ענף נפגעי עבודה - נעשה שימוש בשיעורי התמותה ששימשו לדין וחשבון האקטוארי המלא ליום 31.12.2013 שפרסם המוסד בינואר 2017 (להלן - הדו"ח האקטוארי המלא). שיעורי תמותה אלו נגזרו מהתחזית הבינונית בפרסום הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס), "תחזית אוכלוסייה לישראל לטווח ארוך: 2009-2059" כוללים שיפורים עתידיים בתוחלת החיים. לצורך חישוב של קרנות הביטוח בענפים הנ"ל בדוחות הכספיים של המוסד לשנים 2012 עד 2015 כולל, נעשה שימוש בלוחות תמותה המבוססים על פרסום הלמ"ס "לוחות תמותה שלמים של ישראל 2006-2010", ובשיפורים עתידיים שהתבססו על חוזר פנסיה 1-3-2013 של אגף שוק ההון במשרד האוצר.
    - (ב) בענף נפגעי עבודה (פרט לתת ענף תלויים) - נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדו"ח האקטוארי המלא. לפני כן, לצורך חישוב של קרן הביטוח בדוחות הכספיים של המוסד בענף זה, נעשה שימוש בנתוני התמותה לאוכלוסייה הכללית על פי אומדן לשנת 2001.
    - (ג) בענף נכות כללית - נעשה שימוש בלוחות תמותה של מקבלי קצבת נכות כללית, המבוססים על מחקר שנערך בלשכת האקטואר בשנת 2011.
    - (ד) בענף סיעוד - נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדו"ח האקטוארי המלא. לפני כן, לצורך חישוב של קרן הביטוח בדוחות הכספיים של המוסד בענף זה, נעשה שימוש באומדן המבוסס על נתוני תמותה של המוסד לשנים 1999-2000.
2. תוספת ותק בענף זקנה ושארים -

סעיף 248 לחוק הביטוח הלאומי בנוסחו עד ליום 31.12.2016 קבע כי מי שהיה מבוטח כעובד יותר מעשר שנים לפני המועד שבו החלה להשתלם לו קצבת זקנה, זכאי לתוספת ותק לקצבת זקנה בשיעור של 2% בעד כל שנת ביטוח שלמעלה מעשר שנות הביטוח הראשונות שבעדן היה מבוטח. סעיף 257 לחוק הביטוח הלאומי קבע הוראות מקבילות לעניין תשלום תוספת ותק לקצבת שאירים.

חוק ההסדרים 2017-2018 תיקן את סעיפים 248 ו-257 בחוק הביטוח הלאומי, כך שתוספת הותק תשולם משנת הביטוח הראשונה. השינוי ייעשה באופן מדורג במהלך ארבע שנים, כדלהלן:

- מ 1.1.2017 תשלום תוספת ותק בשיעור של 2% עבור כל שנת ביטוח שמעל 9 שנות הביטוח הראשונות.
- מ 1.1.2018 תשלום תוספת ותק בשיעור של 2% עבור כל שנת ביטוח שמעל 8 שנות הביטוח הראשונות.
- מ 1.1.2019 תשלום תוספת ותק בשיעור של 2% עבור כל שנת ביטוח שמעל 4 שנות הביטוח הראשונות.
- מ 1.1.2020 ואילך תשלום תוספת ותק בשיעור של 2% עבור כל שנת ביטוח, כלומר משנת הביטוח הראשונה.

באורים לדוחות הכספיים באור 17 – קרנות הביטוח (המשך)

ז. תוספת ותק בענף זקנה ושארים (המשך) -

יצוין שחוק ההסדרים 2017-2018 לא שינה את הכללים לגבי תוספת ותק המקסימלית והיא עדיין עומדת על 50%. לצורך חישוב קרנות הביטוח בענף זקנה ושארים, סכומי הקצבה שעמדו לזכות המבוטחים או התלויים ביום הדוח על המצב הכספי, הותאמו לכל שנה עתידית על פי תוספת ותק הרלוונטית לאותה שנה עתידית בהתאם לכללים הנ"ל.

ח. לעניין בחינה מחדש של מדיניות המוסד באשר לאופן חישוב הקרנות בכלל ענפי הביטוח ראה באור 2'א'.

באור 18 – הפרשה לתביעות משפטיות

המוסד מהווה צד בתביעות אזרחיות שונות המוגשות נגדו, אשר בחלקן עשויות להסתיים בפשרות או בפסקי דין נגד המוסד. ההליך השיפוטי עשוי לעיתים להימשך על פני מספר תקופות חשבונאיות, כאשר לאורך התקופה, אומדן ההוצאות בגין התביעות יכול להשתנות. מינהלת המוסד ויועציה המשפטיים, העריכו כי צפוי שחלק מתביעות אלה יגרמו למחויבות במוסד וכי קיים אומדן מהימן של סכום המחויבות.

ההתחייבות שהוכרה כהפרשה בדוח על המצב הכספי בגין תביעות אלה ליום 31 בדצמבר 2016, הינה כ- 6 מיליוני ש"ח, לעומת 4 מיליוני ש"ח בשנה קודמת.

הפרשה לתביעות, הנכללת במסגרת סעיף זה, אינה כוללת התייחסות לתביעות מתחום הגמלאות, הגבייה או בגין תיקי שיבוב. תביעות בגין גמלאות ותיקי שיבוב נכללות במסגרת באורים 13 (זכאים לגמלה) ו-5 (חובות הציבור), בהתאמה.

באור 19 – התחייבויות תלויות

המוסד מהווה צד בתביעות רבות המוגשות נגדו, מודגש כי סכומי התביעות התלויות אינם מהווים אומדן לתוצאות התביעות בפועל, אלא להיקף החשיפה הנובעת מהסעד הנתבע.

סך התביעות ליום 31 בדצמבר 2016 אשר הוגשו כנגד המוסד מסתכמות בכ- 2,646 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 סך של כ- 1,664 מיליוני ש"ח).

להלן פירוט התביעות המהותיות המרכיבות את סכום התלויה החשבונאית בשנת 2016:

א. תביעה ייצוגית בסך כולל של 1,000 מיליוני ש"ח כנגד המוסד בעניין השבת סכומים שנגבו במסגרת חוק המזונות באופן ששלל זכותם לקבל את הסכומים על פי החוק האמור.

ב. תביעה ייצוגית, שהוגשה כנגד חברות סיעוד והמוסד צד לה כצד בעל עניין, ועניינה תשלום תגמול בגין זמן המעבר של המטפלות מבית המטופל למשנהו. התובענה שהוגשה הינה על סך של 600 מיליוני ש"ח.

ג. תביעה ייצוגית, לפיה אין המוסד מוסמך לקזז מדמי אבטלה להם זכאי המבוטח, תשלומים ששולמו בגין אובדן כושר עבודה. התובענה הוגשה על סכום 182 מיליון ש"ח. בית המשפט המחוזי קיבל את עמדת המוסד ודחה את התביעה. הוגש ערעור לבית המשפט העליון.

להערכת מינהלת המוסד, בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים הסיכויים בתביעות הנ"ל אינם עולים על 50%. בדוחות הכספיים לא נכללה הפרשה בגין תביעות אלה.

באורים לדוחות הכספיים**באור 20 – הכנסות מעסקאות שאינן חליפין**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
		א. דמי ביטוח מעסיקים
35,762,886	37,261,338	הכנסות דמי ביטוח ממעסיקים
2,559,977	2,641,386	שיפוי האוצר
38,322,863	39,902,724	
(170,178)	(213,975)	שינוי בהפרשה לחובות מסופקים
38,152,685	39,688,749	
		ב. דמי ביטוח לא שכירים
4,131,300	3,926,112	הכנסות דמי ביטוח מלא שכירים
197,411	211,088	שיפוי האוצר
4,328,711	4,137,200	
(48,230)	33,720	שינוי בהפרשה לחובות מסופקים
4,280,481	4,170,920	

באורים לדוחות הכספיים

באור 20 – הכנסות מעסקאות שאינן חליפין (המשך)

ג. דמי ביטוח בריאות

על פי סעיף 15 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד 1994 גובה המוסד מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי, ומעבירם לקופות החולים.

(1) דמי ביטוח בריאות על פי דיווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
17,094,814	17,479,378	דמי ביטוח בריאות ממעסיקים
2,451,353	2,272,229	דמי ביטוח בריאות מלא שכירים
<u>19,546,167</u>	<u>19,751,608</u>	
(101,915)	(75,765)	בניכוי הוצאות הפרשה לחובות מסופקים
<u>19,444,252</u>	<u>19,675,843</u>	

(2) גביית דמי ביטוח בריאות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
16,811,972	17,740,214	דמי ביטוח בריאות ממעסיקים
2,067,926	2,247,567	דמי ביטוח בריאות מלא שכירים
1,895,723	1,923,636	דמי ביטוח בריאות מתשלומי גמלאות
5,708	6,130	דמי ביטוח בריאות מדמי ביטוח לפי סעיף 58
<u>20,781,329</u>	<u>21,917,547</u>	

(3) הקצבה לסל הבריאות לקופות החולים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
20,781,329	21,917,547	גביית דמי ביטוח בריאות ניכויים על פי חוק:
2,218,095	2,344,898	עלות מחלות קשות
103,907	109,588	השתתפות בהוצאות מינהל
16,696	16,860	מד"א בגין שרותי נט"ן
10,500	11,500	מימון מועצת הבריאות
<u>(2,349,198)</u>	<u>(2,482,846)</u>	
<u>18,432,131</u>	<u>19,434,701</u>	

באורים לדוחות הכספיים

באור 20 - הכנסות מעסקאות שאינן חליפין (המשך)

ג. דמי ביטוח בריאות (המשך)

(4) השלמת סל וקרן לפצועי נפגעי תאונות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
18,069,658	19,707,905
169,080	-
434,260	452,509
<u>18,672,998</u>	<u>20,160,414</u>

השלמת סל בריאות - משרד הבריאות
השלמת סל שנה קודמת
קרן לפיצוי נפגעי תאונות

על פי סעיף 13(א)(5) לחוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד 1994 מימון עלות סל הבריאות לקופות החולים מושלם מתקציב המדינה כפי שיקבע מידי שנה בחוק התקציב השנתי.
ההקצבה כאמור מועברת על ידי משרד הבריאות באמצעות המוסד לביטוח לאומי, המקצה את ההקצבה לקופות החולים.

באור 21 - הכנסות מהעברות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,959,522	7,787,337
837,790	2,856,429
993,544	558,364
295,911	5,375,569
13,518,053	3,288,987
5,584	11,528
-	499,070
-	1,500,559
-	556,896
-	837,104
<u>18,610,404</u>	<u>23,271,843</u>

השתתפות תקציב המדינה

א. מהקצבות אוצר המדינה על פי סעיף 32 לחוק

2,959,522	7,787,337	זקנה ושארים
837,790	2,856,429	נכות כללית
993,544	558,364	סיעוד
295,911	5,375,569	אימהות
13,518,053	3,288,987	ילדים
5,584	11,528	הענקות מטעמי צדק
-	499,070	פשיטת רגל
-	1,500,559	אבטלה
-	556,896	תאונות
-	837,104	נכות מעבודה
<u>18,610,404</u>	<u>23,271,843</u>	

ב. מכיסוי גרעון ענף אבטלה על פי סעיף 33 לחוק (ראה באור 78)

1,125,000	-
-----------	---

<u>19,735,404</u>	<u>23,271,843</u>
-------------------	-------------------

ג. אודות אופן חישוב הקצבת האוצר בהתאם לתיקון 168 לחוק, ראה באור 21(ג).

באורים לדוחות הכספיים

באור 22 – הכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
7,633,109	7,642,495
(1,427,842)	(422,491)
(48,795)	1,160,095
22,508	32,044
<u>6,178,980</u>	<u>8,412,143</u>

מריבית על השקעות באיגרות חוב
מהפרשי הצמדה על השקעות באיגרות חוב
שערוך (שחיקת) איגרות חוב לפי שווי הוגן
מריבית בנק, עמלות וריבית מוסדות, נטו

באור 23 – הכנסות אחרות, נטו

א. הרכב:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
545,486	768,502
(20,560)	32,925
1,347	969
<u>526,273</u>	<u>802,396</u>

פיצוי צד שלישי (ב. להלן)
תאגיד בפרוק (ג. להלן)
רווח הון ואחרים

ב. (1) פיצוי צד שלישי - הכנסות, לפי סעיף 328 לחוק, מחברות ביטוח ואחרים, בגין פיצוי על גמלה ששולמה למבוטח. ראה גם באור 25.

(2) במסגרת חוק ההסדרים לשנת 2008 אושר תיקון מספר 102 לחוק הקובע כי המוסד לביטוח לאומי לא יהיה רשאי לתבוע לפי סעיף 328 את המדינה או את מערכת הבריאות הציבורית ומנגד יעביר אוצר המדינה למוסד מידי שנה סכום הקבוע לגבי אותה שנה בלוח טז' לחוק. הסכומים הנקובים בלוח טז' יעודכנו ב-1 בינואר מדי שנה לפי השינוי במדד. בשנת הדוח כלולה הכנסה מאוצר המדינה בגין סעיף 328 בסך של כ- 170 מיליוני ש"ח.

ג. תאגיד בפרוק - הכנסות לפי סעיף 192 לחוק, ממעסיקים בגין תשלומים ששולמו ע"י המוסד לעובדיהם, או בגינם, לאחר פשיטת רגל של המעביד, בניכוי הפרשה לחובות מסופקים בסך של כ- 304 מיליוני ש"ח (שנה קודמת - 399 מיליוני ש"ח).

באור 24 – גמלאות ותשלומים אחרים

א. הרכב:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
51,690,109	53,452,172
10,790,253	10,795,653
339,320	304,291
<u>62,819,682</u>	<u>64,552,116</u>

גמלאות
תשלומים בעין
תשלומים אחרים על פי חוק

באורים לדוחות הכספיים

באור 24 – גמלאות ותשלומים אחרים (המשך)

ב. פיצול לפי ענפים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
24,564,919	25,585,717	זקנה ושארים
12,289,254	12,595,692	נכות כללית
5,605,127	5,820,407	סיעוד
4,715,200	4,565,887	נפגעי עבודה
31,675	32,972	נפגעי תאונות
6,550,619	6,774,676	אמהות
5,371,729	5,758,275	ילדים
3,184,147	3,067,767	אבטלה
487,906	330,012	פשיטת רגל ופרוק תאגיד
19,106	20,711	הענקות מטעמי צדק
<u>62,819,682</u>	<u>64,552,116</u>	

באור 25 – תמיכות

א. הוצאות בגין תמיכות על פי הקרנות המיועדות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
74,914	128,969	פיתוח שרותים לנכים
30,148	36,149	קידום תוכניות סיעוד
14,594	8,033	מפעלים מיוחדים
7,785	5,681	מנוף לנפגעי עבודה
16,123	27,352	פיתוח שרותים לילדים בסיכון
<u>143,564</u>	<u>206,184</u>	

ב. פיצול לפי ענפים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
914	557	זקנה ושארים
84,019	126,983	נכות כללית
30,315	36,149	סיעוד
7,784	5,681	נפגעי עבודה
(151)	(2)	אמהות
20,978	35,670	ילדים
(295)	1,146	אבטלה
<u>143,564</u>	<u>206,184</u>	

באורים לדוחות הכספיים

באור 26 – גידול בקרנות הביטוח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
17,371,900	78,658,900
9,008,600	9,495,000
2,137,300	4,210,700
5,177,000	8,026,800
<u>33,694,800</u>	<u>100,391,400</u>

זקנה ושארים
נכות כללית
נפגעי עבודה
סיעוד

באור 27 – שכר עבודה ונלוות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,030,527	1,062,230
73,841	288,834
<u>1,104,368</u>	<u>1,351,064</u>
(302,246)	(295,000)
<u>802,123</u>	<u>1,056,064</u>

שכר ונלוות
הפרשה לזכויות עובדים בגין פרישה

בניכוי - השתתפות גורמי חוץ

באור 28 – הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
127,785	142,635
160,677	157,588
93,541	96,958
78,298	80,310
146,302	161,850
<u>606,604</u>	<u>639,341</u>
(166,017)	(139,598)
<u>440,588</u>	<u>499,743</u>

אחזקת מחשב
שכר דירה ואחזקת מבנים
פחת
משרדיות
אחרות

בניכוי - השתתפות גורמי חוץ

באורים לדוחות הכספיים

באור 29 – צדדים קשורים

1. ממשלת ישראל

תקן חשבונאות ממשלתי מספר 6 - "דוחות כספיים מאוחדים והטיפול החשבונאי בישויות נשלטות" מגדיר את המושג שליטה וקובע את המבחנים הנדרשים על מנת להגדיר שליטה בין ישויות. החל משנת 2007 יושמו מבחנים אלו ועל פיהם הוגדר המוסד כ"ישות נשלטת" למטרת דיווח כספי בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל.

תקן חשבונאות ממשלתי מספר 20 - "גילוי בדבר צדדים קשורים" קובע את דרישת הגילוי בקשר לקיומם של יחסים עם צדדים קשורים כאשר קיימת שליטה, וכן גילוי של מידע בדבר עסקאות בין הישות לבין צדדים קשורים לה.

א. מהות יחסים

(1) תשלומי גמלאות מכח סעיף 9 לחוק, הסכמים וחוקים שונים:

החזר תשלומי גמלאות -

המוסד מבצע תשלומי גמלאות שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלו ממומנים על ידי אוצר המדינה ומשרד הבטחון. גמלאות אלה אינן נחשבות כגמלאות גבייתיות ועל כן לא מופיעות בדוחות על הביצוע הכספי.

השתתפות בהוצאות הנהלה וכלליות -

על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות שהיו בפועל, כאשר סכום זה נאמד על יסוד חלוקת ההוצאות המנהליות לכל ענפי הביטוח, על פי שיעור השתתפות מחוייבת הממשלה בהוצאות שיש למוסד על בסיס מצטבר.

תביעות שיבוב על פי סעיף 328 -

תיקון 102 לחוק הביטוח הלאומי קובע כי החל משנת 2008 המוסד לא יהיה רשאי לתבוע את המדינה או את מערכת הבריאות הציבורית לפי סעיף 328 ומנגד יעביר אוצר המדינה למוסד, מידי שנה, סכום הקבוע לגבי אותה שנה בלוח טז' לחוק.

(2) השתתפות תקציב המדינה -

סעיף 32 לחוק מחייב את אוצר המדינה להשתתף בתקציב המוסד לביטוח לאומי בכל ענפי הביטוח.

(3) דמי ביטוח הכנסות משיפוי -

על פי הוראות סעיף 32(ג) לחוק משפה אוצר המדינה את המוסד בגין הפחתת דמי ביטוח, כפי שנקבעה בסעיף 338 לחוק, בשיעורים הקבועים בחוק מסך כל התקבולים שגבה המוסד ממעסיקים ומלא שכירים.

(4) איגרות חוב של ממשלת ישראל -

המוסד משקיע את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות המונפקות עבורו על ידי בנק ישראל. האיגרות המונפקות הן משני סוגים: האחת בריבית קבועה והשנייה בריבית משתנה.

באורים לדוחות הכספיים

באור 29 - צדדים קשורים (המשך)

1. ממשלת ישראל (המשך)

ב. יתרות עם ממשלת ישראל

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(107,174)	(416,940)
10,730	16,324
1,230,806	1,215,200
1,134,362	814,584

תשלומים מכח סעיף 9 והסכמים שונים:

משרד האוצר
משרד הבטחון
סכומים לקבל

(57,816)	(155,618)
1,100,000	1,160,833
1,042,184	1,005,215
(8,062)	(36,047)
230,961,000	243,699,000

השתתפות תקציב המדינה:

משרד האוצר - בגין הקצבות אוצר
חלק האוצר בכיסוי סכום החסכון בענף ילדים

משרד האוצר - בגין שיפוי האוצר

איגרות חוב של ממשלת ישראל

ג. עסקאות עם ממשלת ישראל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
19,735,404	23,271,843
2,559,977	2,641,386
197,411	211,088
22,492,792	26,124,317

הכנסות מעסקאות שאינן חליפין:

הכנסות מהעברות
מדמי ביטוח מעסיקים
מדמי ביטוח לא שכירים

6,156,472	8,380,099
170,408	168,878
6,326,880	8,548,977

הכנסות מעסקאות חליפין:

הכנסות מימון
הכנסות אחרות

235,183	220,614
129,197	104,397
364,380	325,011

השתתפות בהוצאות:

שכר עבודה ונלוות
הנהלה וכלליות

2. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים

7,480	7,025
11	12

שכר ונלוות לאנשי מפתח ניהוליים (באלפי ש"ח)

מספר האנשים אליהם מתייחסים השכר והנלוות

באורים לדוחות הכספיים

באור 30 – מגזרים

א. המוסד פועל ומדווח למינהלת המוסד על בסיס ענפי ביטוח הנכללים בחוק הביטוח הלאומי: זקנה ושארים, נכות כללית, סיעוד, נפגעי עבודה, אמהות, ילדים, אבטלה, אחרים - נפגעי תאונות, פשיטת רגל ופירוק תאגיד והענקות מטעמי צדק.

בראש כל ענף (לעניין תשלומי הגמלאות) כאמור לעיל, עומד מנהל אשר אחראי על התפעול השוטף. האחריות הכוללת (לעניין תשלומי הגמלאות) על הענפים הנ"ל הינה של סמנכ"ל גמלאות.

גביית ההכנסות של המוסד מדמי ביטוח הינה באחריות סמנכ"ל גבייה וביטוח.

מידע אודות מגזרים אלה משמש את הגוף מקבל החלטות ומינהלת המוסד, כבסיס להערכת ביצועי העבר של המוסד בהשגת מטרותיו ולצורך קבלת החלטות בדבר הקצאות עתידיות של משאבים.

באורים לזוחות הכספיים
באור 30 – מגזרים (המשך)

א. הכנסות, הוצאות ותנועה בנכסים נטו לפי ענפי הביטוח:

א1. הכנסות לפי ענפי ביטוח

הכנסות אחרות, נטו	הכנסות אחרות, נטו	הפרישי הצמודה	רביית	השתתפות תקציב המדינה	דמי ביטוח	הענף
סר"כ הכנסות	סר"כ הכנסות	הפרישי הצמודה	רביית	השתתפות תקציב המדינה	דמי ביטוח	הענף
28,490,100	12,938	(131,967)	2,767,088	7,787,337	18,054,704	זקנה ושיאורים
9,735,048	234,510	(3,687)	77,288	2,856,429	6,570,508	נכות כללית
1,577,313	510	(4,926)	103,315	558,364	920,050	סיעוד
6,459,441	521,424	(884)	18,542	837,105	5,083,254	נפגעי עבודה
1,245,587	3	(13,714)	287,596	556,896	414,806	נפגעי תאונות
9,240,983	42	(2,249)	47,160	5,375,569	3,820,461	אמהות
16,286,664	(30)	(260,152)	5,455,284	3,288,987	7,802,575	ילדים
2,540,570	65	(3,142)	65,925	1,500,559	977,163	אבטלה
745,412	32,933	(529)	11,122	499,070	202,816	פשיטות רגל ופירוק תאגיד
24,933	1	-	73	11,527	13,332	הענקות מטעמי צדק
76,346,051	802,396	(421,250)	8,833,393	23,271,843	43,859,669	סר"כ

באורים לדוחות הכספיים
באור 30 – מגורים (המשך)

א. הכנסות, הוצאות ותנועה בנכסים נטו לפי ענפי הביטוח:
א2. הוצאות לפי ענפי ביטוח (לפני עדכון קרנות הביטוח)

הענף	גמלאות ותמיכות	תשלומים בעין ועפ"י חוק	חובות אבודים	הוצאות שכר, הוצאות שירות והמלח והכליות	סה"כ הוצאות
זקנה ושארים	25,215,246	353,261	14,466	292,954	25,875,927
נכות כללית	10,825,653	1,889,865	(2,815)	537,729	13,250,432
סיעוד	125,438	5,729,075	(10)	77,212	5,931,715
נפוגעי עבודה	4,336,689	230,560	3,741	374,820	4,945,810
נפוגעי תאונות	32,972	-	-	4,139	37,111
אמהות	3,892,518	2,882,280	(125)	67,204	6,841,877
ילדים	5,798,540	223	(7,220)	86,537	5,878,080
אבטלה	3,072,433	14,901	106	102,861	3,190,301
פשיטת רגל ופרוק תאגיד	330,011	-	1	11,351	341,363
הענקות מטעמי צדק	20,490	-	-	1,001	21,491
סה"כ	53,649,990	11,100,165	8,144	1,555,808	66,314,107

באורים לזוחות הכספיים

באור 30 – ממורים (המשך)

א. הכנסות, הוצאות ותנועה בנכסים נטו לפי ענפי הביטוח:

א3. עודף־גרעון לפי ענפי הביטוח

עודף־/גרעון) מאטבר ליום 31 בדצמבר 2016	העברות בין ענפים	עודף־/גרעון) מאטבר ליום 31 בדצמבר 2015	עודף בגין הערכה מחדש של מבנים	גרעון שוטף לשנת 2016	גידול בהפרשה לזכויות עובדים	גידול בקרנות הביטוח	עודף לפני עדכון קרנות הביטוח ועדכון זכויות עובדים	הענף
(339,753,782)	-	(263,710,519)	1,461	(76,044,724)	58,467	78,658,900	2,672,643	זקנה ושארים
(155,966,940)	3,280,000	(146,239,232)	2,676	(13,010,384)	107,105	9,495,000	(3,408,279)	נכות כללית
(30,558,873)	4,576,000	(22,754,057)	386	(12,381,202)	15,460	8,026,800	(4,338,942)	סיעוד
(50,940,053)	-	(48,244,771)	1,786	(2,697,068)	71,480	4,210,700	1,585,112	נפגעי עבודה
8,424,565	-	7,216,068	21	1,208,476	825	-	1,209,301	נפגעי תאונות
2,294,062	-	(105,380)	337	2,399,105	13,468	-	2,412,573	אמהות
152,162,267	(9,946,000)	151,699,250	433	10,408,584	17,368	-	10,425,952	ילדים
1,440,786	2,090,000	-	517	(649,731)	20,686	-	(629,045)	אבטלה
501,470	-	97,365	57	404,048	2,271	-	406,319	פשיטת רגל ופרוק תאגיד
3,913	-	468	5	3,440	145	-	3,585	הענקיות מטעמי צדק
(412,392,585)	-	(322,040,808)	7,679	(90,359,456)	307,275	100,391,400	10,339,219	סה"כ

באורים לדוחות הכספיים
 באור 30 - ממזרים (המשך)

4A. פירוט התנועה ביתרות הענפים ליום 31 בדצמבר 2016

יתרת נכסי הענף ליום 31 בדצמבר 2016	עודף/מיעוט מצטבר ליום 31 בדצמבר 2016	קרנות הביטוח	הפרשה לזכויות עובדים		הענף
			עודף/מיעוט מצטבר ליום 31 בדצמבר 2016	קרנות הביטוח	
76,519,995	(339,753,782)	415,254,800	1,018,977	זקנה ושארים	
310,309	(155,966,940)	154,855,300	1,421,949	נכות כללית	
320,284	(30,558,873)	30,638,300	240,857	סיעוד	
1,395,317	(50,940,053)	51,453,900	881,470	נפגעי עבודה	
8,442,377	8,424,565	-	17,812	נפגעי תאונות	
2,557,187	2,294,062	-	263,125	אמהות	
152,958,607	152,162,267	-	796,340	ילדים	
1,461,472	1,440,786	-	20,686	אבטלה	
532,652	501,470	-	31,182	פשיטת רגל ופרוק תאגיד	
5,670	3,913	-	1,757	הענקות מטעמי צדק	
244,503,870	(412,392,585)	652,202,300	4,694,155	סך"כ	
יתרת נכסי הענף ליום 31 בדצמבר 2016	עודף/מיעוט מצטבר ליום 31 בדצמבר 2016	קרנות הביטוח	הפרשה לזכויות עובדים	הענף	הענף
76,519,995	2,672,643	-	1,461	זקנה ושארים	
310,309	(3,408,279)	3,280,000	2,676	נכות כללית	
320,284	(4,338,942)	4,576,000	386	סיעוד	
1,395,317	1,585,112	-	1,786	נפגעי עבודה	
8,442,377	1,209,301	-	21	נפגעי תאונות	
2,557,187	2,412,573	-	337	אמהות	
152,958,607	10,425,952	(9,946,000)	433	ילדים	
1,461,472	(629,045)	2,090,000	517	אבטלה	
532,652	406,319	-	57	פשיטת רגל ופרוק תאגיד	
5,670	3,585	-	5	הענקות מטעמי צדק	
244,503,870	10,339,219	-	7,679	סך"כ	
					234,156,972

באורים לדוחות הכספיים
באור 30 - מגזרים (המשך)

ב. תקבולים ותשלומים לפי ענפי הביטוח:
ב.1. תקבולים לפי ענפי הביטוח

הענף	דמי ביטוח	השתתפות התקציב המודנה	ריבית	שונם	סה"כ תקבולים לפני הפרשי הצמדה	הפרשי הצמדה	סה"כ תקבולים כולל הפרשי הצמדה
זקנה ושארים	18,279,696	7,785,191	2,383,577	25,633	28,474,097	657,349	29,131,446
נכות כללית	6,653,022	2,861,176	66,604	234,379	9,815,181	18,368	9,833,549
סיעוד	931,747	679,534	88,982	8,580	1,708,843	24,540	1,733,383
נפגעי עבודה	5,152,848	826,112	15,960	471,333	6,466,253	4,402	6,470,655
נפגעי תאונות	419,757	558,419	247,716	(194)	1,225,698	68,316	1,294,014
אמהות	3,869,167	5,394,816	40,631	-	9,304,614	11,205	9,315,819
ילדים	7,899,283	3,229,086	4,699,060	31	15,827,459	1,295,920	17,123,379
אבטלה	990,901	1,745,735	56,745	-	2,793,380	15,650	2,809,030
פשיטת רגל ופרוק תאגיד	205,431	500,199	9,582	-	715,212	2,642	717,854
הענקיות מטעמי צדק	13,324	5,986	62	-	19,374	17	19,391
סה"כ	44,415,176	23,586,254	7,608,919	739,762	76,350,111	2,098,409	78,448,520

באורים לדוחות הכספיים
באור 30 – מגזרים (המשך)

ב. תקבולים ותשלומים לפי ענפי הביטוח:
ב. תשלומים לפי ענפי הביטוח

הענף	גמלאות	תשלומים בעין ועל פי חוק	חובות אבודים	תשלומי מינהל	סה"כ תשלומים
זקנה ושארים	25,244,488	353,270	3,901	250,778	25,852,437
נכות כללית	10,775,313	1,890,361	1,924	459,913	13,127,511
סיעוד	125,183	5,702,918	-	66,285	5,894,386
נפגעי עבודה	4,347,650	295,948	2,160	306,521	4,952,279
נפגעי תאונות	32,572	-	-	3,558	36,130
אמהות	3,891,820	2,881,748	144	57,720	6,831,432
ילדים	5,785,523	223	2,211	74,324	5,862,281
אבטלה	3,095,259	14,902	911	88,293	3,199,365
פשיטת רגל ופרוק תאגיד	324,911	-	1	9,752	334,664
הענקות מטעמי צדק	20,713	-	-	658	21,371
סה"כ	53,643,432	11,139,370	11,252	1,317,802	66,111,855

באורים לדוחות הכספיים

באור 30 – מגזרים (המשך)

ב. תקבולים ותשלומים לפי ענפי הביטוח:

ב3. עודף תקבולים על תשלומים לפי ענפי הביטוח

תענף	עודף (גרעון) לפני תקבולים מהצמדה	עודף (גרעון) תקבולים על תשלומים
זקנה ושארים	2,621,660	3,279,009
נכות כללית	(3,312,330)	(3,293,962)
סיעוד	(4,185,544)	(4,161,004)
נפגעי עבודה	1,513,974	1,518,376
נפגעי תאונות	1,189,568	1,257,884
אמהות	2,473,182	2,484,387
ילדים	9,965,178	11,261,098
אבטלה	(405,985)	(390,335)
פשיטת רגל ופרוק תאגיד	380,548	383,190
הענקות מטעמי צדק	(1,995)	(1,978)
סה"כ	10,238,256	12,336,665

באורים לדוחות הכספיים

באור 31 – אירועים לאחר תאריך המאזן

בחודש דצמבר 2016 התקבלו מספר שינויים העשויים להשפיע על תקציב המוסד, החל משנת הכספים 2017.

להלן פרוט תיקוני החקיקה העיקריים ואומדן מנהלת המוסד על פעילותו -

אומדן השינוי במונחים שנתיים

א. גבייה ודמי ביטוח

1. תיקון שיעור השתתפות אוצר בסעיף 32(א):
במסגרת תיקון 187 לחוק הביטוח הלאומי, ובמסגרת תיקון מס' 3 לחוק ההתייעלות הכלכלית 2015-2016, תוקן סעיף 32 לחוק הביטוח הלאומי, כך ששיעור הקצבת אוצר המדינה באחוזים מתקבולי המוסד בכל שנת כספים, לפי ענפי ביטוח (הקבועים בלוח ' לחוק), יהיה כדלהלן:
2017 -	50.58%
2018 -	50.94%
2019 -	53.57%
2020 ואילך -	51.94%

שיעורי התקצוב בשנים 2017-2019 מהווה התאמה לעניין שיפוי אוצר המדינה לסכום החיסכון לשנים 2015-2016, הנאמדים ב-2.7 מיליארד ש"ח.

2. הפחתת שיעורי דמי הביטוח המופחתים לעצמאיים מ-6.72% ל-2.87%, והעלאת השיעורים הרגילים מ-11.23% ל-12.83% החל מ-1 בינואר 2017.
3. שינוי מעמד חברי קיבוץ לעובד או עובד עצמאי, החל מ-1 ביולי 2017.
4. ביטול ועדת שומה וקביעת מנגנון השגה על החלטת פקיד תביעה בנוגע לקביעת דמי הביטוח.
- הפחתת דמי הביטוח נאמדת בכ- 500 מיליוני ש"ח בשנה.
גידול בגביית דמי הביטוח בסך 100 מיליוני ש"ח בשנה.
לא רלוונטי.

באורים לדוחות הכספיים

באור 31 – אירועים לאחר תאריך המאזן (המשך)

אומדן השינוי במונחים שנתיים		ב. גמלאות
		1. גמלת ילדים -
גידול של 1,130 מיליוני ש"ח לשנה.	1.1 בחוק ההסדרים לשנים 2015-2016 נקבע כי החל מחודש מאי 2015, קצבת ילדים המשתלמת בעד הילד הראשון והחמישי ואילך תעמוד על 150 ש"ח לחודש ובעד הילד השני, שלישי ורביעי תעמוד על 188 ש"ח לחודש.	
גידול של 1,600 מיליוני ש"ח לשנה.	1.2 החל מיום 1 בינואר 2017 ישתלם סך של 50 ש"ח לחודש לכל ילד, אשר יופרש עבורו לחיסכון ארוך טווח עד הגיעו לגיל 18 למטרות: לימודים, פתיחת עסק, נישואין או רכישת דירה. החל מגיל 21 ישוחרר החיסכון ללא כל הגבלה. המחויבות לחסכון הינה מחודש מאי 2015. התקופה מיום 1 במאי 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017 נקבעה כתקופת הערכות לחיסכון. ראה גם א1 לעיל.	
גידול של כ-240 מיליוני ש"ח לשנה.	2. דמי לידה - החל מינואר 2017, תקופת תשלום דמי הלידה תעמוד על 15 שבועות במקום 14 עד כה.	
בשנה הראשונה גידול של כ-150 מיליוני ש"ח. בהבשלה מלאה-גידול של כ-1.4 מיליארד לשנה.	3. זקנה ושאירים - תשלום בגין תוספת ותק ישולם החל משנת הביטוח הראשונה ולא החל מהשנה ה-11, כפי הנהוג עד כה.	
גידול של כ-25 מיליוני ש"ח לשנה.	4. סיעוד - מתן גמלת סיעוד לשוהים במוסד שבפיקוח משרד הרווחה לפי חוק הפיקוח על המעונות.	
גידול של כ-300 מיליוני ש"ח לשנה.	5. נכות כללית - 5.1 קצבה חודשית נוספת- שינויים בסכומי הקצבה והרחבת כללי הזכאות. 5.2 ביטול ההבחנה בין קבוצה א' לקבוצה ב' לעניין כניסה למערכת, והעלאת הדיסריגרד (תקרת ההכנסה מעבודה) ל-2,900 ש"ח.	

הדו"ח של האקטואר

ליום 31 בדצמבר 2016

המוסד לביטוח לאומי
לשכת האקטואר

הדו"ח השנתי של האקטואר לשנת 2016

עמוד	תוכן העניינים
2	סיכום המדדים הפיננסיים בדו"ח
3	תוכן ומבנה של הדו"ח
3	כללים חשבונאיים מקובלים ומתאימים למוסד
3	הבסיסים הטכניים לחישוב קרנות הביטוח – לוחות גריעה
4	הבסיסים הטכניים לחישוב קרנות הביטוח – תוספת ותק בענף ז"ש
5	הבסיסים הטכניים לחישוב קרנות הביטוח – שיעור הריבית להיוון
5	הבסיסים הטכניים לחישוב קרנות הביטוח – הוצאות מנהליות
5	העברה כספית מחשבון ענף ביטוח אחד לחשבון ענף ביטוח אחר
6	הסבר ללוחות 0 - 8 שבדו"ח
9	ענף ביטוח זקנה ושאיירים (ז"ש)
10	ענף ביטוח סיעוד
11	ענף ביטוח נכות כללית
11	ענף ביטוח נפגעי עבודה
12	ענף ביטוח אמהות
12	ענף ביטוח ילדים
13	ענף ביטוח אבטלה
13	ענף ביטוח זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק תאגיד (פש"ר)
13	הענקות מטעמי צדק ענף ביטוח נפגעי תאונות
14	ס י כ ו מ
15	הגדרת המונחים
16	נספח מס' I. הערות לגבי התרשימים
19	נספח מס' II. זכויות פנסיה של עובדי וגמלאי המוסד

תרשימים

תרשימים מס:	תרשימים עמוד
2 - 1	- 1
5 - 3	- 2
7 - 6	- 3

לוחות

לוח מס:	לוחות עמוד
0	- 1
0.2016	- 2
1	- 3
2	- 4
3	- 5
4	- 6
5	- 7
6	- 8
7	- 9
8	- 10

המוסד לביטוח לאומי לשכת האקטואר

הדו"ח השנתי של האקטואר לשנת 2016

בהתאם לסעיף 31 (א) בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, אני מגיש את הדין וחשבון של האקטואר של המוסד (להלן הדו"ח), לשם צירופו למאזן ודין וחשבון כספי לשנת 2016 המוגש על ידי מינהלת המוסד למועצה ולשר. אני מודה לכל צוות לשכת האקטואר, רמי דניאל שלום, מיכאל טסיס, נחמה מושניק ויעקב גזית על עבודתם המסורה שאפשרה את הכנת הדו"ח.

1. סיכום המדדים הפיננסיים בדו"ח

המדדים לטווח הארוך:

- הגרעון האקטוארי החשבונאי המשיך לעלות ומסתכם השנה בכ 408 מיליארדי ₪, גידול ריאלי משנה קודמת של כ 28%. הסיבות העיקריות שגרמו לגידול בקרנות הביטוח, וכתוצאה מכך לגידול בגרעון האקטוארי החשבונאי הינן:
  - שינויים דמוגרפיים טבעיים
  - שינויים בהנחת שיעורי תמותה
  - השפעת שינוי החקיקה לגבי תוספת ותק בענף זקנה ושאיירים בחוק ההסדרים לשנים 2017 – 2018.
- שיעור הכיסוי האקטוארי החשבונאי, קרי יתרת הנכסים ביחס לקרנות ביטוח, המשיך לרדת ושיעורו השנה 37% (בשנת 2015 היה 42%).

המדדים לטווח הקצר:

- עודף התקבולים על התשלומים כאחוז מהתשלומים עלה ל 15% (בשנת 2015 היה 9%). נרשמה עלייה הן בתקבולי דמי ביטוח והן בהשתתפות תקציב המדינה.
- תקבולי דמי ביטוח כאחוז מהתשלומים, המבטא את "עצמאות" המוסד, המשיך לעלות בקצת עד 67%. קיימות כמה סיבות עיקריות לגידול בדמי ביטוח:
  - הצמיחה במשק – גידול בשכר הממוצע וגידול במספר המועסקים, לעומת שנת 2015.
  - הגדלת שיעור דמי הביטוח למעסיקים בינואר 2016, ב 0.25%¹.
  - אולם, בדצמבר 2016 התקבלו מספר שינויים לגבי גבייה ודמי ביטוח, במסגרת חוק ההסדרים לשנים 2017 – 2018, החלים מינואר 2017. על פי אמדני המוסד סה"כ השפעת השינויים עשוי להקטין את התקבולים מדמי ביטוח, וזאת בעיקר על ידי הפחתת שיעורי דמי הביטוח לעצמאיים. בנוסף בוצעו שינויים במסגרת החוק שיגדילו את התשלומים. השילוב של הקטנת הגבייה והגדלת התשלומים כמוכן ישפיע לרעה על עודף התקבולים על התשלומים.
- השתתפות תקציב המדינה כאחוז מהתשלומים עלה ל 36% (בשנת 2015 היה 29%). מאחר וחלק מהכנסות מתקציב המדינה נגזרות כאחוזים מדמי הביטוח, עלייה בדמי ביטוח תגרום בדרך כלל לעלייה בהכנסות מתקציב המדינה. מעבר לכך, הגידול נבע מתיקון 165 לחוק בחוק ההסדרים לשנים 2015 – 2016, ששינה את אופן חישוב הקצבת אוצר המדינה החל מינואר 2016. בין היתר, החוק כלל את השינויים:
  - המדינה תשפה את המוסד על מלוא ההוצאות שהוציא בגין מענק אשפוז בענף אימהות.
  - המדינה תשפה את המוסד בעבור גידול באוכלוסיות זקנה ושאיירים וסיעוד על פי "המקדם הדמוגרפי".
- שיעור הכיסוי הקופתי מבטא את היקף נכסי הענף בסוף כל שנה ביחידות הוצאה של אותה שנה. במילים אחרות, הוא מראה שמיתרת הנכסים ניתן יהיה לשלם קצבאות ל- x שנים. מדד זה זהה לשנה שעברה, והיה די יציב משנת 2009 ואילך שמאז עמד על כ 3.7 שנים. אולם, חשוב להדגיש, שאין לסמוך על היציבות של מדד זה לאחורונה. וזאת מאחר שהערכת הנכסים לפי שיטת שווי הוגן שנכנסה לדוחות הכספיים של המוסד משנת 2009, הגדילה את יתרת הנכסים בשנים האחרונות, בהן ריביות השוק הפיננסי היו נמוכות למדי. במידה וריביות השוק תעלנה בעתיד, זה יגרום להקטנת יתרת הנכסים וגם להקטנת השיעור הכיסוי הקופתי.

¹ לחלק משכר העובד מעל 60% מהשכר הממוצע.

2. תוכן ומבנה של הדו"ח

החוק אינו מגדיר את תוכנו של דו"ח האקטואר. בדרך כלל, המשכתי לכלול בדו"ח הנוכחי את התוכן שהיה בדוחות של שנים קודמות. מבנה הדו"ח השנה דומה לשנה הקודמת, אך קיימים מספר שינויים.

3. כללים חשבונאים מקובלים ומתאימים למוסד

הגדרת כללים חשבונאים מקובלים למוסד משפיעה בצורה מכרעת על מרכיבי הדו"ח. כעת, אין תקן חשבונאי בינלאומי בנוגע לקרנות ביטוח בגופים של בטחון סוציאלי. לפי באור 2 י"א בדוח הכספי 2016 של המוסד, "כאשר יפורסם תקן בינלאומי תשקול מינהלת המוסד את מדיניותה באשר לאופן חישוב הקרנות בכלל ענפי הביטוח".

להלן תיאור של קרנות ביטוח על פי מדיניות החשבונאית הנוכחית של מינהלת המוסד: קרנות ביטוח הן אומדני התחייבויות כלפי אלו מהמבוטחים או תלוייהם שלגביהם נוצרה עד יום המאזן עילה לזכאות, בין שכבר אושרה זכאותם ובין שעדיין לא אושרה, ואף אם טרם הוגשה בקשה לגמלה. ההתחייבויות כאמור, מתחשבות בתשלומים עתידיים שלגביהם חל החיוב לשלם אחרי סוף שנת הדו"ח². קרנות ביטוח אינן כוללות את התחייבויות המוסד הנובעות מייחולי המבוטחים לגמלאות שב"תהליך הרכישה". הקרנות מחושבות בגין ענפי הביטוח בענף זקנה ושארים (להלן "זו"ש"), נכות כללית, סיעוד ונפגעי עבודה, ונערכו לפי שיטה חשבונאית מסוימת. להלן הרכב קרנות הביטוח כפי שמופיעות בביאור 17 בדו"ח הכספי 2016 של המוסד:

המוסד לביטוח לאומי - דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2016

באורים לדוחות הכספיים		א. הרכב:
באור 17 - קרנות הביטוח		
31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
336,595,900	415,254,800	זקנה ושארים
145,360,300	154,855,300	נכות כללית
47,243,200	51,453,900	נפגעי עבודה
22,611,500	30,638,300	סיעוד
551,810,900	652,202,300	

ארבעת הסעיפים הבאים מתארים את הבסיסים הטכניים לחישוב קרנות הביטוח. הם גם מפרטים את השינויים בשנים האחרונות לגבי ההנחות הדמוגרפיות (לוחות גריעה) ולגבי המדיניות החשבונאית (שיעור הריבית להיוון והעמסת הוצאות מנהליות) באשר לאופן חישוב הקרנות.

4. הבסיסים הטכניים לחישוב קרנות הביטוח - לוחות גריעה

- 4.1 בענף זו"ש ותת ענף תלויים של ענף נפגעי עבודה –
- 4.1.1 נעשה שימוש בשיעורי התמותה ששימשו לדין וחשבון האקטוארי המלא ליום 31.12.2013 שפרסם המוסד בינואר 2017 (להלן - הדו"ח האקטוארי המלא). שיעורי תמותה אלו נגזרו מהתחזית הבינונית בפרסום הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) "תחזיות אוכלוסייה לישראל לטווח ארוך: 2009-2059" וכוללים שיפורים עתידיים בתוחלת החיים. לצורך חישוב קרנות הביטוח בענפים הנ"ל בדוחות הכספיים של המוסד לשנים 2012 עד 2015 כולל, נעשה שימוש בלוחות תמותה המבוססים על פרסום הלמ"ס "לוחות תמותה של ישראל 2006-2010", ובשיפורים עתידיים שהתבססו על חוזר פנסיה 1-3-2013 של אגף שוק ההון באוצר.
- 4.1.2 למען המחשת ההפרשים בין שני הבסיסים הנ"ל, תרשים 7 מציג שיעורי תמותה לשנים עתידיים לפי כל אחד מהבסיסים, לנשים ולגברים מגיל פרישה ואילך. ניתן לראות ששיעורי תמותה בבסיס המעודכן

² קרנות הביטוח אינן מתחשבות בתשלומי רטרואקטיביים, שלגביהם חל החיוב לשלם לפני סוף שנת הדו"ח. תשלומים אלו נכללים בדו"ח כספי בסעיף זכאים לגמלה.

4.1.3 נמוכים מאלו שבבסיס הקודם, הן לנשים והן לגברים. המשמעות של שיעורי תמותה נמוכים הינה תוחלת חיים גבוהה ותקופת ארוכה יותר של תשלום קצבאות המגדילה את קרנות ביטוח. השפעת השינוי על קרן ביטוח זו"ש נאמדת בכ 31 מיליארדי ש"ח³, כ 9% מקרן ביטוח זו"ש בשנת 2015. בין היתר, השינוי בוצע בהמשך להערות מבקר המדינה בנושא "הסדרי הפנסיה במדינה". המבקר העיר שקיימת חוסר עקביות בין הדו"ח הכספי והדו"ח האקטוארי המלא של המוסד בנוגע להנחות שיפורי תמותה. המוסד החליט "ליישר קו" ולעבור ככל שאפשר להנחות הקיימות בדו"ח האקטוארי המלא.

4.2 עבור נכים בענף נפגעי עבודה - נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדו"ח האקטוארי המלא. לפני כן, לצורך חישוב של קרן הביטוח בדוחות הכספיים של המוסד בענף זה, נעשה שימוש בנתוני התמותה לאוכלוסייה הכללית על פי אומדן לשנת 2001. השפעת השינוי על קרן ביטוח נכות כללית לא הייתה מהותית ע"פ האומדן שנערך. בין היתר, השינוי בוצע בהמשך להערות מבקר המדינה בנושא "הסדרי הפנסיה במדינה". המבקר העיר שלוחות התמותה בענף נפגעי עבודה בדו"ח הכספי מבוססים על אומדנים ישנים.

4.3 עבור נכים בענף נכות כללית - נעשה שימוש בלוחות שעודכנו בשנת 2011. הלוחות מבוססים על מחקר שנערך בלשכת האקטואר של המוסד על פי נתוני מקבלי קצבת נכות כללית.

4.4 עבור ענף סיעוד - נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו לדו"ח האקטוארי המלא. לפני כן, לצורך חישוב של קרן הביטוח בדוחות הכספיים של המוסד בענף זה, נעשה שימוש באומדן המבוסס על נתוני תמותה של המוסד לשנים 1999-2000. התוספת לקרן ביטוח סיעוד בעקבות השינוי נאמדת בכ 6 מיליארדי ש"ח (ראו הערת השוליים מס' 3, השייך גם לאומדן השפעת השינוי בקרן ביטוח סיעוד). בין היתר, השינוי בוצע בהמשך להערות מבקר המדינה בנושא "הסדרי הפנסיה במדינה". המבקר העיר שלוחות התמותה בענף סיעוד בדו"ח הכספי מבוססים על אומדנים ישנים.

5. הבסיסים הטכניים לחישוב קרנות הביטוח - תוספת ותק בענף זו"ש

5.1 סעיף 248 לחוק הביטוח הלאומי בנוסחו עד ליום 31.12.2016 קבע כי מי שהיה מבוטח כעובד יותר מעשר שנים לפני המועד שבו החלה להשתלם לו קצבת זקנה, זכאי לתוספת ותק לקצבת זקנה בשיעור של 2% בעד כל שנת ביטוח שלמעלה מעשר שנות הביטוח הראשונות שבעדן היה מבוטח. סעיף 257 לחוק הביטוח הלאומי קבע הוראות מקבילות לעניין תשלום תוספת ותק לקצבת שאירים.

5.2 חוק ההסדרים 2017-2018 שינה את סעיפים 248 ו-257 בחוק, כך שתוספת הותק תשולם משנת הביטוח הראשונה. השינוי ייעשה באופן מדורג במהלך ארבע שנים, כדלהלן:
 - מ 1.1.2017 תשולם תוספת ותק עבור כל שנת ביטוח שמעל 9 שנות הביטוח הראשונות.
 - מ 1.1.2018 תשולם תוספת ותק עבור כל שנת ביטוח שמעל 8 שנות הביטוח הראשונות.
 - מ 1.1.2019 תשולם תוספת ותק עבור כל שנת ביטוח שמעל 4 שנות הביטוח הראשונות.
 - מ 1.1.2020 ואילך תשולם תוספת ותק עבור כל שנת ביטוח, כלומר משנת הביטוח הראשונה.
 - חוק ההסדרים הנ"ל לא שינה את הכללים לגבי תוספת ותק המקסימלית, והיא עדיין עומדת על 50%.
 5.3 לצורך חישוב קרן ביטוח בענף זו"ש, סכומי הקצבה שעמדו לזכות המבוטחים או התלויים ביום הדוח על המצב הכספי, הותאמו לכל שנה עתידית על פי תוספת ותק הרלוונטית לאותה שנה עתידית בהתאם לכללים הנ"ל. אומדן לגידול בקרן ביטוח זו"ש בעקבות השינוי לחוק, הוא כ 18 מיליארדי ש"ח⁴.

³ השפעת השינוי נאמדה בהתייחס לאוכלוסיית מקבלי קצבה בסוף שנת 2015 בלבד, מאחר וההתחייבות כלפיה חושבה בשנה קודמת לפי בסיס תמותה הקודם. האומדן לא התייחס לאוכלוסיית מקבלי קצבה שהתווספה בשנת 2016, מאחר וההתחייבות כלפיה חושבה השנה לראשונה, וזאת לפי בסיס תמותה המעודכן.

⁴ השפעת השינוי נאמדה בהתייחס לאוכלוסיית מקבלי קצבה בסוף שנת 2015 בלבד, מאחר וההתחייבות כלפיה חושבה בשנה קודמת לפי כללי תוספת ותק הקודמים. האומדן לא התייחס לאוכלוסיית מקבלי קצבה שהתווספה בשנת 2016, מאחר וההתחייבות כלפיה חושבה השנה לראשונה, וזאת לפי כללי תוספת ותק המעודכנים.

6. הבסיסים הטכניים לחישוב קרנות הביטוח – שיעורי הריבית להיוון

- 6.1 משנת 2010 ואילך, מינהלת המוסד קבעה מדיניות חשבונאית לגבי שיעור ריבית ההיוון. וזאת לחשב ההתחייבויות ורוב נכסי המוסד לפי השיטה של שווי הוגן. לצורך ביצוע היוון, נלקח ווקטור ריביות של אגרות תלוש אפס (Zero Coupon) חסרות סיכון וצמודות למדד, אשר חושב על ידי ספק (להלן הווקטור). מידי שנה מתעדכן הווקטור לצורך חישובים בדו"ח כספי בהתאם לפרסום הספק. גם משרד האוצר משתמש בווקטור הנ"ל עבור חישוב ההתחייבויות בגין זכויות עובדי המדינה לצורך הצגתם בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל.
- 6.2 בענף סיעוד, בוצע היוון לפי הווקטורים הנ"ל, אך בניכוי גידול ריאלי בשכר לפי הנחה שהייתה מתאימה לכל שנת חישוב. זאת מאחר ותשלומי ענף סיעוד הם בעיקר תשלומים לנותני שרות (תשלומים בעין), והונח שהכרות ספקי שרות יעלו את התעריפים בהתאם לגידול הריאלי בשכר. השנה, נלקחה הנחה ארוכת טווח לגידול ריאלי בשכר הממוצע במשק של 0.5% לשנה. וזאת במקום 1.2% לשנה שנלקחה בשנה הקודמת, בהתאם להנחה המופיעה בחוזר פנסיה 1-3-2013. ההנחה החדשה היא זו שנלקחה בדו"ח האקטוארי המלא, והיא מבוססת על מחקר שערך מינהל המחקר של המוסד לאחרונה, על בסיס ניתוחים היסטוריים של שינויי שכר בין השנים 1988-2014.

7. הבסיסים הטכניים לחישוב קרנות הביטוח – הוצאות מינהליות

- 7.1 המדיניות החשבונאית של המוסד בכל הדוחות הכספיים לפני שנת 2008, הייתה לכלול העמסה עבור ההוצאות המנהליות הקשורות בתשלומי הגמלאות בחישובי ההתחייבויות של המוסד (לדוגמה בקרנות הביטוח ובזפע"ג). בהתאם לשינוי במדיניות החשבונאית של המוסד, משנת 2008 אין העמסה של הוצאות מנהליות בהתחייבויות של המוסד.
- 7.2 הטבלה להלן מציגה חלק מהתחייבויות של המוסד ואת שיעורי ההעמסה שחושבו בעבר⁵ בגין ההוצאות המנהליות. הטבלה מאפשרת חישוב השפעת אי-הכללת ההעמסה בגין ההוצאות המנהליות בהתחייבויות.

התחייבות (קרן ביטוח וזפע"ג)	התחייבות במאזן (במיליארדי ₪)	העמסה בגין הוצאות
זקנה ושאיירים	415.3	0.6%
נכות כללית	154.9	3.7%
נפגעי עבודה	51.5	7.4%
סיעוד	30.6	4.0%
זפע"ג (ברוטו, כולל חלק האוצר)	5.9	1.0%

- 7.3 המשמעות של הטבלה היא שהעמסת ההוצאות המנהליות היה מגדיל את סך ההתחייבויות בכ 13.4 מיליארדי ₪. בפועל, תהינה הוצאות מנהליות בעתיד, והכללתן או אי-הכללתן בהתחייבויות, היא תוצאה ישירה של הגדרת הכללים החשבונאיים לפי הנחיות המנהלה.

8. העברה כספית מחשבון ענף ביטוח אחד לחשבון ענף ביטוח אחר

- 8.1 כבר הרבה שנים, מתרחשות העברות כספיים מענף ילדים לענפים אחרים. מתרשים 1 ניתן לראות שמשנת 1992 הועברו מענף ילדים כ 169.9 מיליארדי ₪ במחירי סוף שנת הדו"ח. ובמידה ונתחשב בריבית, הועבר מענף ילדים כ 288.4 מיליארדי ₪ לענפים אחרים.
- 8.2 כצפוי, היקף ההעברות קטן השנה לכ 10 מיליארדי ₪ (במקום כ 13 מיליארדי ₪ בשנה הקודמת). הקיטון נבע בחלקו מגידול בדמי ביטוח ובחלקו משינויי חקיקה בחוק ההסדרים 2015-2016 לגבי

⁵ השתמשתי בתוספות ההעמסה מדו"ח האקטואר לשנת 2007 ע"פ הבסיס "העמסה הכוללת גם ההוצאות בגמלאות ותשלומים אחרים", המוגדר שם (מופיע גם בסיס נמוך המכונה "העמסה עבור ההוצאות הרגילות"). ניתן לראות מידע נוסף בנספח מס' II בדו"ח הנ"ל. מסתבר, ששיעורי ההעמסה ישתנו בניתוח מעודכן.

סעיף 32 לחוק. השינויים הגדילו את היקף ההקצבות האוצר בסה"כ⁶ וגם השפיעו על מצבו הפיננסי של כל ענף ע"י הפעלת שיטת אלוקציה חדשה לענפים. בשיטה החדשה, הקצבת האוצר על בסיס אחוז מדמי ביטוח, תתחלק בין הענפים בהתאם ללוח י' בחוק. וזאת במקום השיטה ערב השינוי, בה ההקצבה יועדה לענפים מסוימים בלבד, בעיקר ילדים, וסכומים הועברו לענפים אחרים למטרת סגירת הגרעון השנתי בענפים אלו.

8.3 ניתן להתבונן בענף נכות כללית⁷ לראות דוגמה למצב של הקטנת ההעברות כתוצאה משינוי לכללי ההקצבה בסעיף 32 לחוק. בכל אחת מהשנים האחרונות הועבר סדר גודל של 5 מיליארדי ש"ח מענף ילדים אל תוך הענף, המהווה כ 40% מסה"כ תשלומי הענף. בשנת הדו"ח סכום ההעברה ירד לכ 3 מיליארדי ש"ח, כ 25% מסה"כ תשלומי הענף. מקורו של הקיטון בעיקר היה תוספת הקצבת האוצר שגדל ל 22% מסה"כ תשלומי הענף (במקום 6% בשנה הקודמת). מאידך כמעט ולא חל גידול בדמי ביטוח כאחוז מסה"כ תשלומי הענף (הנשאר על כ 50%).

8.4 אולם, בעקבות שינויי חקיקה במסגרת חוק ההסדרים 2017-2018, העלוילים להשפיע לרעה על תקציב המוסד כאמור, (ובפרט בענף נכות כללית שהתשלומים יעלו בעקבות החקיקה החדשה), ייתכן שבעתיד הקרוב נסוגו אחור מהשיפורים שהושגו בשנת 2016 בנוגע להעברות.

9. הסבר ללוחות 0 - 8 שבדו"ח (ובמיוחד ללוח מס' 0 = סיכום של כל הענפים)

לוח מס' 0 מופיע בחלק האחרון של הדו"ח, מומלץ לקרוא סעיף זה בד בבד עם לוח מס' 0.

חלק מהנתונים⁸ מייצגים את מצבו הכספי של המוסד בנקודת זמן (בסוף שנת הדו"ח, הנתונים בשורות א'-ד') והנם "מאזניים". וחלק מן הנתונים מייצגים את מצבו הכספי של המוסד במשך תקופת זמן (במשך שנת הדו"ח, הנתונים בשורות ה'-י"ב), ומתייחסים לתזרים המזומנים בתקופה הזאת, והנם "תזרימיים".

הנתון בשורת י"ג, "שיעור הכיסוי הקופתי", הנו שילוב של נתון "מאזני" ו"תזרימי".

הנתונים בשורות י"ד-ט"ז מתייחסים להשתתפות תקציב המדינה, (וכן בשורות י' - י"א).

הנתונים בשורות י"ז-י"ח מתייחסים להעברות בין ענפי המוסד.

בשורות י"ט מופיעים שיעורי הגידולים הריאליים משנה לשנה של מספר מונחים.

מדיניות לשכת האקטואר היא להציג את הנתונים התזרימיים על בסיס מזומן ולא על בסיס מצטבר (במילים אחרות, לפי "תקבולים" ו"תשלומים"⁹ ולא לפי "הכנסות" ו"הוצאות").

יודגש כי אין לייחס חשיבות יתר לערך המוחלט של המדדים בלוחות, אלא לבחון את השינויים במדדים משנה לשנה אשר יכולים לתת אינדיקציה לגבי ההתפתחות העתידית.

יודגש כי התוצאות הנן מתמטיות ומבוססות על הסכומים בדוחות הכספיים¹⁰ כפי שנמסרו ללשכת האקטואר.

לוח 0 מסכם את סה"כ ענפי הביטוח של המוסד על ציר הזמן. מטרת הלוח היא הצגת התמונה הכוללת. אך יש להיזהר מלייחס חשיבות לתמונה הכוללת בלבד, ולא לייחס חשיבות לענפים הנפרדים. הגישה

⁶ ע"י הוספת מספר סעיפי הקצבה מהותיים, כגון שיפוי האוצר בגין מענק אשפוז בענף אימהות ושיפוי האוצר בגין המקדם הדמוגרפי בענפים זו"ש וסיעוד.

⁷ ראו לוח מס' 3.

⁸ כפי שנעשה בשנים קודמות אני מציג את כל הסכומים שבדו"ח במונחים "נומינליים" (גם אלה שמתייחסים לסוף השנה וגם אלה שמתייחסים לפעילות הכספית במשך השנה), ולא במונחים מתואמים לסוף שנת הדו"ח הנוכחית. ההצגה הזאת לא משפיעה בצורה מהותית על רוב המדדים, שכן הם היחסים של הסכומים. אך בהשוואה בין הסכומים יש תמיד לזכור שמדובר בסכומים נומינליים. הסכומים המוצגים בלוחות עבור שנים קודמות נלקחים מדוחות הכספיים (או מהרשימות) של אותן השנים, ללא התאמות כלשהן.

⁹ מוצג לפי באור 30 – מגזרים סע' 1.1 ו-2.2. בהתאמה, ולא לפי מגזרים סע' 1.1 ו-2.2 בדוחות הכספיים ל 31.12.2016.

¹⁰ בעבר, הנתונים באו מהרשימות (לפי ענפי הביטוח) שהיו מפרטות מידע כספי לפי הענפים והיו מצורפות למאזן ולדו"ח הכספי. הרשימות היו בלתי מבוקרות לשנים 1999-2011. בשנת 2011, התווסף באור - מגזרים בדוחות המבוקרים, שהיה מעין שילוב של חלקים מהרשימות. משנת 2012 ואילך הדוחות המבוקרים כללו נתונים במגזרים ולא פורסמו רשימות בכלל. הנני מתייחס להלן למקורות הנתונים כ הרשימות/מגזרים, והמשמעות בשנה הנוכחית של מגזרים היא באור 30 לדוחות המבוקרים.

הנ"ל היא בעייתית מאחר והיא יוצרת תמונה שמצבו הכספי של המוסד תקין באופן כללי, וגורמת לאי-שימת לב לעובדה שקיימים הרבה ענפי ביטוח עם בעיות במצב הכספי ובאיזון שלהם. להלן תיאור לוח 0 (תיאור יתר הלוחות זהה לתיאור לוח 0, אך כל לוח מתייחס לענף נפרד).

9.1 לפני קריאת הסעיפים הבאים מומלץ לקרוא את ההגדרות של המונחים (בסעיף 20 לדו"ח זה).

בשורות א' מוצגות יתרות נכסי הענף (מביאור 30 א.4 בדו"ח).

9.2 בסוף שנת 2016 יתרות נכסי הענף הסתכמו בכ 245 מיליארדי ש"ח ונרשמה עליה ריאלית של 5.1% משנה הקודמת (ראו שורות י"ט). משנת 2009 הערכת הנכסים בוצעה לפי שיטת שווי הוגן במקום ערך מותאם. לפיכך השינויים השנתיים מושפעים בין היתר מהשינויים בווקטור הריביות, והשוואה בין השנים יוצרת עיוות מסוימת.

בשורות ב' בלוחות 0-4 מוצגות קרנות הביטוח – כלומר ההתחייבויות לתשלומים העתידיים כלפי מקבלי גמלאות (מביאור 30 א.4 בדו"ח); בלוחות 5-8 מופיע אפס מכיוון שאין קרנות ביטוח בענפים שלוחות אלו משקפים.

9.3 בסוף שנת 2016 קרנות הביטוח הסתכמו בכ 652 מיליארדי ש"ח שינוי המבטא גידול ב 18.4% ריאלי מהשנה הקודמת (ראו שורות י"ט).

9.4 ווקטור הריביות משפיע הן על יתרות הנכסים והן על קרנות הביטוח, אך בדרך כלל, השפעתו על קרנות הביטוח תהיה יותר מהותית. זאת מאחר והמבנה של התזרימים העתידיים של קרנות הביטוח שונה מזה של האג"ח. בפרט, תקופת התזרימים של התשלומים בקרנות הביטוח (הקצבאות) ארוכה מתקופת התזרימים של התקבולים באג"ח (פירעונות ותשלומי ריבית).

בשורות ג' מוצגים הגירעונות האקטואריים.

9.5 "הגירעון האקטוארי" מוגדר כהפרש המתמטי בין קרן הביטוח ויתרת נכסי הענף.

9.6 השנה היה גידול ריאלי של 28.2% (ראו שורות י"ט).

בשורות ד' מוצגים שעורי הכיסוי האקטוארי.

9.7 "שיעור הכיסוי האקטוארי" מוגדר באופן מתמטי כיחס בין יתרת נכסי הענף לקרן הביטוח.

9.8 מדד זה המשיך לרדת השנה ל 37%.

בשורות ה' מוצגים התשלומים (כולל מינהל) (מביאור 30 ב.2 בדו"ח).

9.9 התשלומים כוללים חובות אבודים¹¹.

בשורות ו' מוצגים עודפי התקבולים (ללא הפרשי הצמדה) על התשלומים (, מביאור 30 ב.1 בדו"ח)¹².

בשורות ז' מוצגים היחסים בין העודף השנתי לתשלומים.

9.10 בשנים האחרונות הייתה מגמת ירידה בעודף באחוז מתשלומים. אולם, בשנה שעברה, וכן השנה מדד זה עלה עד ל 15%, זאת בזכות גידול בתקבולי דמי ביטוח (שורה ט') וגידול בהשתתפות תקציב המדינה (שורה י"א).

בשורות ח' מוצגים תקבולי דמי ביטוח (מביאור 30 ב.1 בדו"ח).

9.11 חלק מדמי ביטוח ממומנים ע"י האוצר.

¹¹ מהמועד שממנו נתוני הלוחות נלקחים מהמגזרים, חובות אבודים נכללו בתשלומים בלוחות. וזאת מאחר והם מופיעים במגזרים בטבלת "תשלומים לפי ענפי ביטוח". בעבר, כאשר נתוני הלוחות נלקחו מהרשימות, והנ"ל לא כללו חובות אבודים ברשימה ג', שהתייחסה ל"תשלומים" (אלא ברשימה ב' שהתייחסה ל"הוצאות") הם לא נכללו בתשלומים בלוחות.
¹² עודפי התקבולים (ללא הפרשי הצמדה) כוללים תקבולי דמי ביטוח, השתתפות תקציב המדינה ותקבולים מריבית. בנוסף הם כוללים עמודת "שונים" המופיעה במגזרים בטבלת "תקבולים לפי ענפי ביטוח" ("שונים" אינם מוצגים בשורה נפרדת בלוחות).

בשורות ט' מוצגים היחסים בין תקבולי דמי הביטוח לתשלומים.

9.12 מדד זה מבטא את מידת העצמאות הפיננסית של המוסד.

המדד המשיך במגמת עליה קטנה והגיע ל 67%.

בשורות י' מוצגת השתתפות תקציב המדינה (מביאור 30 ב.1 בדו"ח).

9.13 הנתון מבטא את הכנסות המוסד מתקצוב המדינה (ללא השיפוי הנכלל ב"דמי הביטוח" [בשורות ח']

וללא הרווחים מהריבית המיוחדת [אותם אומדים בשורות ט"ו]).

כפי שהוזכר, החל משנה זאת, כחלק מחוק ההסדרים 2015-2016, מדיניות השתתפות תקציב המדינה השתנתה. בין יתר השינויים, נכנס לתוקף החוק המאחד את שיעורי הקצבת האוצר בכל הענפים בשיעור של 45.1% מדמי ביטוח של כל ענף¹³. המשמעות היא קיטון מהותי בשיעורי הקצבת האוצר בגין ענף ילדים שבחמש השנים האחרונות נעו בין כ 160% לכ 250%. לעומת זאת, שיעורי הקצבת האוצר בשאר הענפים גדלו באופן מהותי לכ 50% מדמי ביטוח¹⁴. בנוסף בשנה זאת רואים את תקצוב האוצר גם בענפים שלא תוקצבו עד היום באופן ישיר כמו: נפגעי עבודה, נפגעי תאונות ופש"ר.

בשורות י"א מוצג חלק השתתפות תקציב המדינה בתשלומים.

9.14 מדד זה מבטא את מידת ההשתתפות של האוצר (משורה הקודמת) באחוזים מתשלומים. הסיבות לגידול השנה נובעת מחוק ההסדרים 2015-2016 הכלל תשלומים מהאוצר בגין מימון מענקי אשפוז בענף אימהות, הגדלת קצבאות ילדים ומימון חיסכון לכל ילד, הקצבת אוצר חדשה בגין מקדם דמוגרפי בזקנה, שאירים וסיעוד.

הגידול הנ"ל קוזז במידה בכך שכיסוי גרעון באבטלה עבר לאחראיות המוסד במקום האוצר. בנוסף, חוק ההסדרים 2015-2016 ביטל סע' 32(ג) לחוק, לפיו היה מממן האוצר חלק מגמלאות סיעוד בגין תושבים שלא מבוטחים לפי חוק בענף זו"ש¹⁵. מימון גמלאות אלו עבר לאחראיות המוסד.

בשורות י"ב מוצגים תקבולים מריבית (מביאור 30 ב.1 בדו"ח).

9.15 חלק לא מבוטל של התקבולים מגיע מריבית על נכסי המוסד, וחלק מהנכסים הם אג"חים מיועדות

(ראו ההסבר לשורות ט"ו להלן). משנת 2009, התקבולים ללא תקבולי ריבית היו נמוכים

מהתשלומים. רואים את זה מהעובדה שהסכומים בשורה ו' נמוכים מהסכומים בשורה י"ב.

בשורות י"ג מוצגים שיעורי הכיסוי הקופתי.

9.16 שיעור הכיסוי הקופתי מבטא את היקף נכסי הענף בסוף כל שנה ביחידות הוצאה של אותה שנה. במילים אחרות, הוא מראה שמיתרת הנכסים בסוף 2016, ניתן לשלם קצבאות ל 3.7 שנים.

9.17 וועדת כהנא קבעה את הטווח המקובל לשיעור הכיסוי הקופתי, (2-1 או 3-6 שנות כיסוי, בהתאם לענפים השונים) לפני כ 30 שנה. מאז חלו שינויים באוכלוסיית המבוטחים ובתנאי החוק.

9.18 בזמן האחרון הכללים שקבעה וועדת כהנא לא נשמרו: בחלק גדול של הענפים במשך שנים נמצא שיעור הכיסוי הקופתי מתחת לרמת המינימום שקבעה הוועדה, וההחלטות לגבי סכומי ההעברה לענפים הבעייתיים לא מתחשבות בכיסוי הקופתי שנקבע אלא מסתפקות בסגירת הגירעונות בלבד.

9.19 יודגש שבשנים האחרונות, ישנו עיוות מסוים במדד זה בגלל השינוי בהערכת הנכסים לפי שיטת שווי הוגן שהגדיל את יתרת הנכסים. בשנת 2009, השנה שהוכנסה השיטה החדשה, עלה הכיסוי הקופתי מ 3.3 ל 3.8, ונשאר בסדר גודל זה עד היום. אך במידה ויעלו הריביות בעתיד זה יכול לגרום להקטנת יתרת הנכסים וכתוצאה מזו להקטנת השיעור הכיסוי הקופתי.

¹³ במסגרת תיקון 187 לחוק הביטוח הלאומי, ובמסגרת תיקון מס' 3 לחוק ההתייעלות הכלכלית 2015-2016, תוקן סעיף 32 לחוק הביטוח הלאומי, כך ששיעור הקצבת אוצר המדינה מתקבולי המוסד בכל שנת כספים, לפי ענפי ביטוח, יהיה כדלהלן: 2017 - 50.58%, 2018 - 50.94%, 2019 - 53.57%, 2020 ואילך - 51.94%.

¹⁴ במקום 17.1% מדמי ביטוח זו"ש ו 13% מדמי ביטוח נכות כללית
¹⁵ נוסח סע' 32(ג) לחוק לפני ביטולו היה: אוצר המדינה ישפה את המוסד, על פי דרישתו, על ההוצאות שהוציא למתן גמלאות סיעוד לתושב ישראל שעלה לפי חוק השבות ואינו מבוטח בביטוח זקנה ושארים.

בשורות י"ד מוצג חלק השתתפות תקציב המדינה בדמי הביטוח.

9.20 מדד זה מבטא את מידת ההשתתפות של האוצר (ללא השיפוי ב"דמי הביטוח" וללא הריבית המיוחדת) באחוזים מתקבולי "דמי ביטוח".¹⁶

בשורות ט"ו מוצגת הערכה של השפעת הריבית המיוחדת.

9.21 באור 9 בדו"ח הכספי מתאר שהמוסד משקיע את יתרות הכספים באגרות חוב מסדרות מיוחדות המונפקות עבורו ע"י משרד האוצר (להלן האגרות).

9.22 האגרות הן משני סוגים, בתנאים המפורטים. ההשקעה בתקופת הדוח מתחלקת באופן שווה ביניהן.

9.22.1 אגרות חוב מסוג "עיבל", הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן בשיעור שנתי של 5.5%.

9.22.2 אגרות חוב בריבית משתנה, הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן, שנקבעת על פי מועד ההנפקה בשיטה שהוסכמה עם משרד האוצר והיא מותאמת לריבית על אגרות חוב "רגילות" המונפקות על ידי הממשלה באותו חודש.

9.23 הנתונים המוצגים בשורות ט"ו מהווים הערכה גסה של ההפרש בין ההכנסות מריבית בשנת הדו"ח בפועל, הכוללות ההכנסות מריבית מהאגרות מסוג "עיבל", לבין האומדן של הכנסות מריבית אילו כל תיק הנכסים של המוסד היה מושקע באגרות חוב בריבית משתנה בלבד.

בשורות ט"ז מוצג חלק סה"כ השתתפות המדינה בתשלומים.

9.24 הנתון מבטא את מידת השתתפות האוצר (כולל הקצבות האוצר והערכת השפעה מהריבית המיוחדת, אבל לא את השיפוי ב"דמי הביטוח") באחוזים מהתשלומים.

בשורות י"ז ו- י"ח מוצגות ההעברות הבין-ענפיות (מביאור 30 א.4 בדו"ח).

9.25 בסה"כ ענפי המוסד הנתון הוא אפס, כמובן.

בשורות י"ט מופיעים שיעורי הגידול הריאלי של מספר נתונים משנה לשנה.

9.26 עבור יתרת נכסי הענף, קרנות הביטוח והגירעון האקטוארי - הנתונים מבטאים באופן מתמטי את השינוי הריאלי מדצמבר של השנה הקודמת עד דצמבר של שנת הדו"ח.

9.27 עבור תשלומים ותקבולים - הנתונים מבטאים את השינויים הריאליים המחושבים לפי המדדים הממוצעים של השנה שקדמה לשנת הדו"ח ושל שנת הדו"ח.

9.28 לוח 0.2016 מרכז את הנתונים עבור שנת הדו"ח לפי ענף. מהשורות גירעון וכיסוי האקטוארי בענפים עם קרנות ביטוח (שורות ג' - ד'), ומהשורות עודפי התקבולים על התשלומים (שורה ו') ושיעור הכיסוי הקופתי (שורה י"ג), רואים שמצב של כמעט כל ענף כשלעצמו הוא בעייתי.

10. ענף ביטוח זקנה ושארים (זו"ש) (ראו לוח 1)

10.1 מנקודת מבט של דמי ביטוח ותשלומים, ענף זו"ש הוא הגדול ביותר בין ענפי הביטוח של המוסד.

10.2 בשנת 2016 הענף נהנה משינויי חקיקה במסגרת חוק ההסדרים 2015-2016. הקצבות האוצר גדלו בכ 5 מילארדי ₪ בעיקר בגלל שינוי באחוזי הקצבה לענף וגם בגלל ההקצבה החדשה של המקדם הדמוגרפי. הגירעון התהפך לעודף, ועודף התקבולים כאחוז מסה"כ התשלומים עלה ב 18% במקביל לעלייה בהקצבות האוצר באחוז מסה"כ התשלומים (ראו שורת ו, ז ושורת י, יא).

10.3 מצד שני, שינויי חקיקה במסגרת חוק ההסדרים 2017-2018 עלולים להשפיע לרעה על העודף / גירעון, וייתכן שבעתיד הקרוב נסוגו אחר מהשיפורים שהושגו בשנת 2016 בנוגע לענף. וזאת בעיקר בגלל הגדלת הקצבות כתוצאה מההגדרות החדשות לגבי תוספת ותק.

10.4 שיעור הכיסוי הקופתי, עמד השנה על 3.0 "שנות כיסוי". יש לזכור שיתרת נכסי הענף עכשיו מוגדרת לפי השיטה של שווי הוגן ומושפעת משינויים בווקטור כל שנה. יש לקחת בחשבון, שמצב הנמוך בשנים האחרונות של הווקטור הגדיל את יתרת נכסי הענף והשפיע לטובה על שיעור הכיסוי הקופתי. במידה ויחול גידול בווקטור שיקטין את יתרת נכסי הענף, שיעור הכיסוי הקופתי ירד בהתאם.

¹⁶ רואים עליות וירידות במדד זה. קפיצות אלו משקפות את השינויים בחוק הן לגבי גובה קצבת ילדים והן לגבי שיעור הקצבת האוצר בדמי ביטוח ילדים - שבדרך כלל שונו בד בבד. עד היום רוב הקצבות האוצר שולמו דרך ענף ילדים ע"פ שיעור הקצבה גבוה בענף זה לעומת שאר הענפים. לכן נרגשת ההשפעה של ענף ילדים על הסה"כ. אולם כאמור, חק ההסדרים 2015-2016 שינה את כללי הקצבות האוצר, ונראה בעתיד את השפעת השינוי על סעיף זה.

10.5 שיעור כיסוי אקטוארי החשבונאי המשיך לרדת והגיע ל 18%. חל גידול ריאלי של כ 24% בקרן ביטוח ז"ש (ראו שורות יט), בין היתר בגלל שינויים דמוגרפיים טבעיים, שינויים בהנחת שיעורי תמותה והשפעת השינויים לגבי תוספת ותק. וכמו כן, חל גידול ריאלי בגירעון אקטוארי החשבונאי של כ 29% מכיוון שגידול הריאלי ביתרת נכסי ז"ש של כ 4% היה קטן בהרבה מגידול הריאלי בקרן ביטוח ז"ש¹⁷.

11. ענף ביטוח סיעוד (ראו לוח 2)

- ניתן לראות שענף ביטוח סיעוד אשר נקלע לקשיים כספיים מיום היווסדו, לא מצליח להתרומם בכוחות עצמו. בוצעו העברות כספיים אליו מענף ילדים באופן תדיר. ההעברות שיפרו את מאזנו הכספי החשבונאי, אבל לא את מצבו הכספי הכללי של הענף.
- 11.1 העברות לענף סיעודי: מתרשים 1 ניתן לראות שבמשך השנים ענף סיעוד קבל 74.3 מיליארדי ₪ במונחים ריאליים, כולל ריבית. השנה, כמו בשנים האחרונות, לא נשאר סכום מהותי בקופת הענף למרות ההעברות. בטבלה א3. של ביאור 30 בדוח הכספי, הגרעון המצטבר של הענף הוא 30.6 מיליארדי ₪. סכום זה כבר כולל את ההעברות הנ"ל כהכנסות לענף. זאת אומרת, הגרעון המצטבר בלי העברות הוא 104.9 מיליארדי ₪.
- 11.2 שיעור הכיסוי הקופתי בענף הוא כמעט אפס. יצוין, שהוועדה שדנה בנושא של שיעור הכיסוי הקופתי (לפני כ 30 שנה) לא יכלה להתייחס לענף סיעוד, מאחר והוא נוסד אחרי שהוועדה סיימה את פעילותה, ומאז לא נקבע טווח מתאים לענף זה.
- 11.3 בעקבות חוק ההסדרים 2015-2016 חלו מספר שינויים בכללי תקצוב האוצר בגין הענף. מצד אחד, נקבע כי האוצר ישפה את המוסד כל שנה ע"פ המקדם הדמוגרפי. בנוסף, החוק שינה את אופן חלוקת סה"כ הקצבות האוצר בין הענפים. לפי החלוקה החדשה כל ענף מקבל הקצבות לפי לוח י' לחוק. עד תחילת השינוי בחוק, ענף סיעוד לא קיבל הקצבה מהאוצר כאחוז מדמי ביטוח.
- 11.4 מצד שני, שינוי לחוק ביטל סע' 32(ג), לפיו היה מממן האוצר גמלאות סיעוד בגין תושבים שלא מבוטחים לפי חוק ענף ז"ש, כלומר המוסד יפסיק לקבל השיפוי.
- 11.5 השפעה נטו בשנת 2016 של שינויי החקיקה בהשוואה לשנת 2015, הייתה קיטון בתמיכת האוצר בענף סיעוד. השנה הקצבות האוצר הסתכמו בכ 680 מיליוני ₪ לעומת כ 990 מיליוני ₪ שמימן האוצר בשנת 2015, ע"פ סע' 32(ג).
- 11.6 יש להיזהר כאשר מתעניינים בנתונים תזרימים, שורות ה. עד יא. בלוח 2, מאחר וכללי תקצוב החדשים הפכו את נתוני שנת 2016 ללא ברי השוואה עם הנתונים מלפני 2016. וזאת, מכיוון שעד שנת 2015 כולל נהגנו לבצע שתי התאמות לנתונים, כמפורט להלן, כדי להציג רק חלק המל"ל לדוגמה, בפועל בשנת 2015 המוסד קיבל כ 990 מיליוני ₪ מהאוצר בגין סע' 32(ג). אך, מימון זה לא נרשם בפרוש בלוח 2. אלא הסכום אופס משורת השתתפות תקציב המדינה (שורה י). מצד אחד, ונוכה משורת התשלומים (שורה ה). מצד שני.
- 11.7 להלן טבלה המציגה את המצב אילו היינו רושמים בפרוש את סכומי השתתפות תקציב המדינה בשנים האחרונות. ניתן לראות, בהשוואת שנת 2016 לשנים קודמות, שכללי התקצוב החדשים לא השפיעו לטובה על הענף. העודף השלילי של התקבולים על התשלומים (קרי הגירעון) ב% מסה"כ התשלומים ירד בכ 5%, וזאת בגלל ירידה מקבילה בהשתתפות תקציב המדינה ב% מסה"כ התשלומים.

שנת כספים	2016	2015	2014	2013
נתונים אילו היו סכומי השתתפות תקציב המדינה רשומים בפרוש (שורה י') וכלולים בתשלומים (שורה ה')				
ה. תשלומים (כולל מנהל)	5,894,386	5,657,722	5,344,142	5,108,524
ו. עודף התקבולים (ללא הפרשי הצמדה) על התשלומים	-4,185,543	-3,749,432	-3,529,087	-3,360,370
ז. עודף התקבולים על התשלומים ב-% מסה"כ התשלומים	-71%	-66%	-66%	-66%
ח. תקבולי דמי ביטוח	931,747	835,368	756,277	701,444
ט. תקבולי דמי ביטוח ב-% מסה"כ תשלומים	16%	15%	14%	14%
י. השתתפות תקציב המדינה	679,534	990,427	988,834	974,024
יא. השתתפות תקציב המדינה ב-% מסה"כ תשלומים	12%	18%	19%	19%

¹⁷ יש לזכור שהשינויים הנ"ל מוצגים במונחים ריאליים (המנטרל את השפעת מדד המחירים). בפועל, מדד המחירים משפיע כדלהלן. בשנה שיש אינפלציה יהיה גידול בקצבה הבסיסית בגלל העלייה במדד וגם גידול ביתרת הנכסים. אבל במידה ותהיה דפלציה, תהיה עלייה ריאליית בתשלומים, (בגלל אי-הקטנה של הקצבה הבסיסית בהתאם לתנאי הצמדה בחוק, וירידה נומינלית בנכסי המוסד).

- 11.8 הערות לגבי חישוב קרן הביטוח בענף סיעוד:
- 11.8.1 כאמור בסעיף 4.4, בענף סיעוד נעשה מעבר ללוחות גריעה ששימשו לדו"ח האקטוארי המלא. לפני כן, קרן הביטוח בענף חושבה בין היתר ע"פ אומדן המבוסס על נתוני תמותה של המוסד לשנים 1999-2000. התוספת לקרן הביטוח בעקבות השינוי נאמדת בכ 6 מיליארדי ₪.
- 11.8.2 חל גידול בגמלת סיעוד, של כשלושה שקלים חדשים לשעת טיפול, בעקבות העלאת שכר מינימום לפי מתווה לשנים 2016 ו-2017. בנוסף, החל מיוני 2016 זכאים בני 90 ומעלה שלפי מבחן התלות אמורים לקבל את הגמלה הבינונית, מקבלים את הגמלה הגבוהה, דהיינו לבני 90 ומעלה יש שתי רמות גמלה בסיעוד בלבד – הנמוכה והגבוהה. התוספת לקרן הביטוח בעקבות השינויים הנ"ל נאמדת בכ 2 מיליארדי ₪.
- 11.8.3 בהערכת קרן הביטוח לענף סיעוד בלבד, תשלומים העתידיים לוקחים בחשבון את הצפי לגידול ריאלי בשכר. זאת מאחר ותשלומי ענף סיעוד הם בעיקר תשלומים לנותני שרות והונח שחברות ספקי שרות יעלו את התעריפים בהתאם לגידול ריאלי בשכר. משנת 2012 עד שנת 2015 כולל, בהתאם לחוזר אגף שוק ההון ביטוח וחסכון 1-3-2013 הונח גידול ריאלי בשכר שנתי של 1.2%. השנה שונתה ההנחה ל 0.5% לשנה. ההנחה החדשה היא זו שנלקחה בדו"ח האקטוארי המלא, והיא מבוססת על מחקר שערך מינהל המחקר של המוסד לאחרונה על בסיס ניתוחים היסטוריים של שינויי שכר בין השנים 1988-2014.¹⁸ השפעת שינוי הנחת גידול ריאלי בשכר נאמדת בקיטון קרן הביטוח בכ 1 מיליארד ₪.

12. ענף ביטוח נכות כללית (ראו לוח 3)

- 12.1 ענף נכות כללית הוא השני בגודלו לפי תשלומים. תשלומי הענף עלו השנה בכ 4% ריאלי וכבר תקופה ארוכה התשלומים עולים על התקבולים.
- 12.2 מתרשים 1 ניתן לראות שבמשך השנים ענף נכות כללית קיבל 81.1 מיליארדי ₪ במונחים ריאליים, כולל ריבית. יתרת נכסי הענף ירדה לקרוב לאפס גם אחרי ההעברות. בטבלה 3א. של ביאור 30 בדוח הכספי, הגרעון המצטבר של הענף הוא כ 156.0 מיליארדי ₪. סכום זה כבר כולל את העברות הנ"ל כהכנסות לענף. זאת אומרת, הגרעון המצטבר בלי העברות הוא כ 237.2 מיליארדי ₪.
- 12.3 שיעור הכיסוי הקופתי, שכבר מזמן ירד מתחת לרמת המינימום הנדרשת, ממשיך לעמוד על אפס.
- 12.4 אבל, בשנת 2016 הענף נהנה משינוי חקיקה במסגרת חוק ההסדרים 2015-2016. הקצבות האוצר גדלו בכ 2 מיליארדי ₪ כתוצאה משינוי באחוזי הקצבת האוצר והגירעון ירד בהתאמה. עודף התקבולים השלילי (קרי הגירעון) כאחוז מסה"כ התשלומים עלה ב 16% במקביל לעליה בהקצבות האוצר באחוז מסה"כ התשלומים (ראו שורת ו, ז ושורת י, יא).
- 12.5 מצד שני, שינוי חקיקה במסגרת חוק ההסדרים 2017-2018 עלולים להשפיע לרעה על העודף / גירעון, וייתכן שבעתיד הקרוב נסוגו אחור מהשיפורים שהושגו בשנת 2016 בנוגע לענף. וזאת בעיקר בגלל השינויים לגבי קצבה חודשית נוספת (להלן קח"ן). החל בחודש ינואר 2017 הורחב מעגל הזכאים, וקח"ן משולמת לנכים עם דרגת נכות רפואית בשיעור 40% ומעלה (במקום 50% ומעלה). בנוסף הוגדלו סכומי קח"ן לשאר הזכאים. שינויים אלו גם השפיעו להגדיל קרן ביטוח נכות כללית בכ 2 מיליארדי ₪ ע"פ אומדן.

13. ענף ביטוח נפגעי עבודה (ראו לוח 4)

- 13.1 בהתאם לחוק לצמצום הגרעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), שאושר בשנת 2012 ועודכן בשנת 2014, שהגדיל את שיעור דמי הביטוח של מעסיקים, רואים שיפור במצבו של הענף. בשנת 2016 בוצעה הפעימה האחרונה לתיקון חקיקה הנ"ל והוגדל שיעור דמי הביטוח למעסיקים¹⁹ ב 0.25%. בשלוש השנים האחרונות גובה הגירעון התקציבי ירד וכמעט התאפס. השנה, בעזרת הגדלת שיעור

¹⁸ מדובר בהנחה כללית לטווח הארוך המבוססת על שינויים בשכר לאורך תקופה מסוימת. ומכיוון שכן ההנחה מתייחסת (בעקיפין) לשינויים שונים בשכר המינימום, ואין צורך לעדכן אותה כל פעם שיש עדכון בשכר המינימום, כמו שקרה בשנת 2015. ¹⁹ החלק משכר העובד מעל 60% מהשכר הממוצע.

דמי ביטוח כאמור, וכתוצאה מהחלת חוק ההסדרים 2015-2016, הענף נמצא בעודף. בעקבות שינויי החקיקה הוגדלו הכנסות הענף בהקצבות האוצר שלא התקבל לענף בשנים קודמות. בד בבד הוקטנו תשלומי הענף מאחר והמימון של הוצאות ריפוי לנפגעי עבודה עבר מאחריות המוסד לאחריות האוצר במסגרת סל הבריאות²⁰.

13.2 למרות השיפור, יש להיזהר מאופטימיות יתר לגבי הענף. עדיין קיים גירעון אקטוארי בסך 50 מיליארדי ₪, וכיסוי אקטוארי של 3% בלבד.

13.3 מתרשים 1 ניתן לראות שבמשך השנים ענף נפגעי עבודה קיבל 31 מיליארדי ₪ במונחים ריאליים, כולל ריבית. בטבלה א' של ביאור 30 בדוח הכספי, הגרעון המצטבר של הענף הוא כ 50.9 מיליארדי ₪. סכום זה כבר כולל את ההעברות הנ"ל כהכנסות לענף. זאת אומרת, הגרעון המצטבר בלי העברות הוא כ 81.9 מיליארדי ₪.

13.4 שיעור הכיסוי הקופתי ירד מזמן מתחת לרמת המינימום אשר נקבעה ע"י מועצת המוסד, של 3 שנות הוצאה, והמשיך לרדת עד שהגיע בשנת 2013 לאפס, ועד היום המצב לא השתפר בהרבה.

14. ענף ביטוח אמהות (ראו לוח 5)

14.1 כבר זמן רב ועד שנת 2015 (כולל) תשלומי הענף עולים על התקבולים. השנה, בעקבות השינויים בחוק ההסדרים לשנים 2015-2016 לפיהם תשלומי מענקי האשפוז הועברו למימון האוצר, חל שינוי מהותי במצבו הכספי של הענף והתקבולים עלו על התשלומים. העודף התזרימי עמד על 36% מהתשלומים.

14.2 מתרשים 1 ניתן לראות שבמשך השנים ענף אמהות קבל 42.6 מיליארדי ₪ במונחים ריאליים, כולל ריבית.

14.3 כבר זמן רב ששיעור הכיסוי הקופתי ירד מתחת לרמת המינימום הנדרשת, שנה אחת. השנה, בעקבות השינויים בחוק ההסדרים, השיעור עלה ל 0.4 שנות כיסוי, שיפור לעומת שנים קודמות, אך עדיין נמוך מרמת המינימום הנדרשת.

14.4 בכל אחת מהשנים 2007 עד 2015 (כולל) האוצר העביר כסף למוסד לצורך כיסוי חלקי של מענק האשפוז המשולמת בענף אימהות. אך הסכום של כמה מאות מיליוני ₪ לשנה היה רחוק מאוד מתשלומי המענקים. השנה, בעקבות כניסתו לתוקף של חוק ההסדרים לשנים 2015-2016, הוכנס סעיף לחוק ההסדרים הקובע שמענק האשפוז יכוסה ע"י האוצר במלואו. להערכת המוסד השינוי צפוי להגדיל את התקבולים בכ 3 מיליארדי ₪ לשנה וישפר מאוד את המצב הכספי של הענף.

14.5 בנוסף, חוק ההסדרים 2015-2016 שינה את אופן חלוקת סה"כ הקצבות האוצר בין הענפים. לפי החלוקה החדשה כל ענף מקבל הקצבות לפי לוח י' לחוק. עד שינוי החוק הנ"ל הענף לא קבל הקצבה מהאוצר כאחוז מדמי ביטוח. השנה, ענף אמהות נהנה מתקבולים גדולים יותר ישירות לענף.

14.6 מצד שני, שינוי חקיקה בחוק ההסדרים 2017-2018 עלול להשפיע לרעה על העודף / גירעון בנוגע לענף. לדוגמה, לפי ביאור 31. ב. 2. החל מינואר 2017, תקופת תשלום דמי הלידה תעמוד על 15 שבועות במקום 14 עד כה. להערכת המוסד השינוי יגדיל את תשלומי הענף בכ 240 מיליוני ₪ לשנה.

15. ענף ביטוח ילדים (ראו לוח 6)

15.1 גם אחרי ביצוע העברות הכספיים מדי שנה מענף ילדים לענפי הביטוח הנמצאים במצוקה כספית, התאושש מצבו הכספי של ענף ילדים במהירות.

15.2 מתרשים 1 ניתן לראות שבמשך השנים ענף ילדים העביר כ 288.4 מיליארדי ₪ במונחים ריאליים, כולל ריבית לענפים אחרים של המוסד. בטבלה א' של ביאור 30 בדוח הכספי, העודף המצטבר של הענף ילדים הוא כ 152.2 מיליארדי ₪. סכום זה כבר כולל את ההעברות הנ"ל כהוצאות לענף. ז"א, העודף המצטבר בלי העברות הוא כ 440.6 מיליארדי ₪!

²⁰ ראו סעי' 86. (1א) לחוק. להערכת המוסד, בביאור 31 סעי' ג. 2. בדוחות הכספיים ליום 31 לדצמבר 2015, השינוי עשוי להקטין את תשלומי הענף בכ 400 מיליוני ₪ לשנה.

15.3 הסיבה העיקרית למצבו הטוב של הענף היא השתתפותו של האוצר. האוצר העביר לקופת הענף במשך השנים האחרונות, סכומים השווים לכ 160% (לפחות) מסכומי דמי ביטוח. ניתן להסתכל על השתתפות האוצר בענף ילדים כסוג של מימון עקיף של הענפים האחרים הגירעוניים של המוסד, ע"י ההעברות האמורות.

15.4 חוק ההסדרים לשנים 2015-2016 שינה את אופן חלוקת סה"כ הקצבות האוצר בין הענפים. לפי החלוקה החדשה כל ענף מקבל הקצבות לפי לוח י' לחוק, והשנה הקצבות האוצר לענף ילדים קטנו בהתאם. הקטנת ההקצבות כאמור לענף ילדים צפויה לצמצם במידה מסוימת את ההעברות מענף ילדים לענפים גרעוניים, אך עדיין צפויות העברות כפי שהתבצעו השנה. למרות הקיטון כאמור בהקצבות האוצר לענף ילדים, מצבו הכספי צפוי להמשיך להיות טוב.

16. ענף ביטוח אבטלה (ראו לוח 7)

16.1 בהסתכלות לשנים אחרונות רואים שאין מגמה ברורה לגבי תשלומי הענף (שורה י"ט, תשלומים) ויש אי - וודאות גדולה לגבי שערי האבטלה בעתיד.

16.2 מתרשים 1 רואים שענף אבטלה קבל 79.2 מיליארדי ₪ במונחים ריאליים, כולל ריבית.

16.3 בשנים אחרונות ועד לשנת 2014 (כולל) תקבולי דמי הביטוח היו רק כ 25% מסה"כ תשלומים והגירעון התקציבי נע סביב 75%. ההעברות הכספיות אל הענף אשר מתבצעות כל שנה ברציפות עוזרות רק לתקופות קצרות.

16.4 חוק ההסדרים 2015-2016 שינה את אופן חלוקת סה"כ הקצבות האוצר בין הענפים. לפי החלוקה החדשה כל ענף מקבל הקצבות לפי לוח י' לחוק. עד שינוי החוק הנ"ל הענף לא קבל הקצבה מהאוצר כאחוז מדמי ביטוח. השנה, ענף אבטלה נהנה מתקבולים גדולים יותר ישירות לענף. כתוצאה מכך, מצבו של הענף משתפר והגירעון התקציבי שנע כאמור סביב 75% עד שנת 2014 (כולל) קטן ל 13% בשנת 2016.²¹

16.5 הוועדה שקבעה את הטווח לשיעור הכיסוי הקופתי לענפי הביטוח, בכוונה לא קבעה שיעור כיסוי קופתי לענף אבטלה בגלל האופי המיוחד שלו, המחייב את צבירת הנכסים בתקופות של תעסוקה מלאה לכיסוי ההוצאות בתקופות של שפל כלכלי.

17. ענף ביטוח זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק תאגיד (פש"ר) (ראו לוח 8)

17.1 שנים רבות התשלומים עלו על התקבולים והגרעון בשנים האחרונות עד 2015 (כולל) עמד סביב 50% מהתשלומים. עד 2015 (כולל) דמי ביטוח כיסו רק כ 45% מן התשלומים השוטפים.

17.2 אולם, חוק ההסדרים 2015-2016 שינה את אופן חלוקת סה"כ הקצבות האוצר בין הענפים. לפי החלוקה החדשה כל ענף מקבל הקצבות לפי לוח י' לחוק. עד שינוי החוק הענף לא קבל הקצבה מהאוצר כאחוז מדמי ביטוח. השנה, ענף פש"ר נהנה מתקבולים גדולים יותר ישירות לענף. כתוצאה מכך, כבר בשנה זו מצבו של הענף טוב ונוצר עודף של התקבולים מעבר לתשלומים. בנוסף, חל גידול בתקבולי דמי ביטוח ב % מסה"כ תשלומים, וגם גידול זה תרם ליצור העודף.

17.3 יתרת נכסי הענף, ללא השפעת העברה בין-ענפית גדלה במונחים ריאליים בכ 323% ביחס לאשתקד, ושיעור הכיסוי הקופתי עלה מ 0.3 בשנה קודמת ל 1.6 השנה. כך שמצבו של ענף זה כשלעצמו השתפר.

18. הענקות מטעמי צדק ענף ביטוח נפגעי תאונות (ראו לוח 2016.0)

18.1 הענקות מטעמי צדק - למרות שנוצר גרעון תזרימי של כ 2 מיליוני ₪, השנה לא היה צורך בהעברות מענף ילדים בשונה משנים עברו. יתרת נכסי הענף גדלה לכ 6 מיליוני ₪.

18.2 נפגעי תאונות - מצבו הכלכלי של הענף הוא טוב מכיוון שתשלומיו קטנים יחסית לתקבולים.

²¹ הקיטון ב 2015 נבע מתשלום "חד פעמי" של האוצר של 880 מיליוני ₪ המתואר בבורר 8 סע' א בדוח כספי 2015. ב 2016 סכום נוסף של 244 מיליוני ₪ הועבר למוסד. ללא ההעברה, הגירעון והשתתפות האוצר היו נמוכים בכ 7% מסה"כ התקבולים בענף.

ישנם תשלומים של כ 36 מיליוני ש"ח בלבד, לעומת תקבולי דמי ביטוח וריבית המסתכמים בכ 667 מיליוני ש"ח, והשנה התווספה הקצבת האוצר בכ 558 מיליוני ש"ח. נצברו ביתרת נכסי ענף כ 8.4 מיליארדי ש"ח.

18.3 לא מוצגים לוחות נפרדים עם נתונים היסטוריים עבור ענפים אלו בדו"ח האקטואר. אבל נתוני 2016 מופיעים בלוח 0.2016 וגם כלולים בסה"כ של כל הענפים בלוח מס' 0.

19. סיכום

לסיכום, אציין שהמקום הראוי לניתוח אקטוארי מקיף בנושא מצבו הכספי והקיימות הפיננסית של המוסד הינו דו"ח האקטואר המלא של המוסד. דו"ח האקטואר המלא מספק תחזית עתידית ארוכת טווח, ומתייחס לכל המבוטחים הקיימים היום ולמבוטחים הצפויים לאורך תקופת התחזית. בין היתר, דו"ח האקטואר המלא נותן ביטוי גם לתשלומים של מקבלי קצבאות עתידיים – כלומר אלו שלגבם טרם התרחשה עילה המזכה אותם לקבל קצבאות - ומתייחס לתקבולים שהמוסד צפוי לקבל לאורך תקופת התחזית. לעומת זאת, דו"ח האקטואר השנתי מציג תמונה מצומצמת של התשלומים העתידיים – המתייחסת רק לתשלומים העתידיים בגין מבוטחים שהם כבר זכאים לקצבאות. וכמו כן, הוא מציג תמונה מצומצמת של התקבולים – המתייחסת בעיקרון רק לתקבולים שכבר התקבלו בפועל. לפיכך, אין לראות בדו"ח האקטואר השנתי כתחליף לדו"ח האקטואר המלא. דו"ח האקטואר המלא האחרון פורסם בינואר 2017 ומבוסס על נתוני 31.12.2013²². ניתן להתרשם מדו"ח האקטואר המלא הנ"ל שיש הרבה מה לעשות ולטפל באתגרים הפיננסים העומדים בפני המוסד.

מוטי פרנקל
אקטואר המוסד לביטוח לאומי

²² <http://www.btl.gov.il/Publications/aktuarial/Pages/aktuary2013.aspx>

20. הגדרת המונחים

- כללי - בעקבות השינויים החשבונאיים בהגדרת ההתחייבויות והנכסים שהתחילו בשנת 2008, משמעותן של ההגדרות והערכים יכולות להשתנות משנה לשנה. יש להיזהר בהשוואת קרנות ביטוח ויתרת נכסי הענף בין השנים, ובפרט לשים לב לשיטה בה הן מחושבות (שווי הוגן או ערך נקוב).
- 20.1 גירעון אקטוארי: מוגדר, באופן מתמטי, כ"קרן הביטוח" בניכוי "יתרת נכסי הענף", שני הגורמים לפי הגדרתם המצומצמת. במילים "פשוטות": המדד מייצג את סכום הכסף שחסר בחשבון הענף כשהערך המהוון של תשלומים (לפי הנחות התחזית, רק לזכאים לקבל קצבאות בסוף שנת דו"ח [שיחיו/ימותו וכו' לפי הנחות התחזית]) הוא יותר גדול מן הערך המהוון של ההכנסות מן הנכסים הקיימים (שיקבלו עליהם תשואה לפי הנחות התחזית) וההערכות נעשו לפי שיטה חשבונאית מסוימת. ברור שהמדד הוא מסוג המדדים ה"מאזניים" ומיועד לתת תשובה לשאלה "כמה אני שווה". יש גם הגדרות אחרות למונח המשנות את משמעותו. למונח שהגדרתי כאן הייתי קורא לא "גירעון אקטוארי" אלא "גירעון אקטוארי חשבונאי".
- 20.2 דמי ביטוח: דמי ביטוח לפי החוק, כולל שיפוי האוצר לפי סעיף 32(ג1) של החוק.
- 20.3 חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) התשנ"ה – 1995.
- 20.4 התחייבות: הנתון יוצג כ"התחייבות" בדוחות הכספיים. ז"א, התייחסותו של הגוף המדווח אל הנושא היא כאל "התחייבות".
- 20.5 זכאים לגמלה: ההתחייבויות המתייחסות להוצאה בגין שנת הדו"ח או בגין השנים שקדמו לשנת הדו"ח וטרם שולמו למבוטחים (ואפילו לאלו שטרם הגישו תביעה למוסד). ההתחייבויות הנ"ל מהוות למעשה חוב למבוטחים שנוצר בתאריך הגשת הדו"ח.
- 20.6 יתרת נכסי הענף: הנכסים שניתן להתייחס אליהם כמיועדים לתשלומים שתאריך ביצועם אחרי סוף שנת הדו"ח ושאינם נכללים בנכסים מיועדים אחרים. הערכת הנכסים נעשתה לפי שיטה חשבונאית מסוימת.
- 20.7 שיעור כיסוי אקטוארי: מוגדר, באופן מתמטי, כיחס בין "יתרת נכסי הענף" ל"קרן הביטוח". במילים "פשוטות", חלק של קרן הביטוח שיש עליו כיסוי נכסים לפי שיטה חשבונאית מסוימת. המדד מתייחס רק להתחייבות עבור תשלומים עתידיים ולא לוקח בחשבון את החובות עבור העבר. למונח שהגדרתי כאן הייתי קורא לא "שיעור כיסוי אקטוארי" אלא "שיעור כיסוי אקטוארי חשבונאי".
- 20.8 סבסוד צולב: שיתוף בין הקבוצות השונות כשקבוצה אחת תורמת יותר מנקודת מבט מסוימת והקבוצה האחרת תורמת יותר מנקודת מבט אחרת. נקודות המבט יכולות להיות שונות והתרומות אינן בהכרח שוות.
- 20.9 קרנות ביטוח: אומדני התחייבויות עבור תשלומים עתידיים מסוף שנת הדו"ח של ענפי הביטוח בסוף שנת הכספים כלפי אלו מהמבוטחים או תלוייהם שלגביהם נוצרה עד יום המאזן עילה לזכאות, בין שכבר אושרה זכאותם ובין שעדיין לא אושרה, ואף אם טרם הוגשה בקשה לגמלה. הערכת ההתחייבויות נעשתה לפי שיטה חשבונאית מסוימת. הקרנות אינן כוללות את התחייבויות המוסד הנובעות מייחולי המבוטחים לגמלאות שב"תהליך הרכישה" בענפי ביטוח זקנה ושאינם (זו"ש להלן), נכות כללית, סיעוד ונפגעי עבודה.
- 20.10 רשימות / מגזרים לפי ענפים: רשימות - הנתונים המפרטים מידע לפי ענפי הביטוח, מפורסמים במאזן ודין חשבון כספי של המוסד. הנם בלתי מבוקרים, משנת 1999 עד שנת 2010. מגזרים - משנת 2011 ואילך הוסיפו את באור 29 לדוחות המבוקרים, המפרטים מידע לפי ענפי הביטוח.
- 20.11 שיעור כיסוי קופתי:
- היחס בין יתרת נכסי הענף בסוף השנה לסה"כ תשלומי הענף במשך שנת הדו"ח, בהתחשב בעליית מדד המחירים לצרכן במשך השנה. באופן מתמטי, (אבל לא בהכרח באופן ריאלי), שיעור זה מבטא את היקף נכסי הענף בסוף כל שנה ביחידות הוצאה של אותה שנה ובמחירים קבועים.

המוסד לביטוח לאומי
לשכת האקטואר

הדו"ח השנתי של האקטואר לשנת 2016
נספחים

21. נספח מס' I. הערות לגבי התרשמים

21.1 **תרשים 1** מציג את חוסר העצמאות של ענפי המוסד וחוסר האיזון בין התשלומים והתקבולים ברוב הענפים²³. יש התייחסות לתרשים זה במספר סעיפים בדו"ח זה.

21.2 **תרשים 2** מציג את הגידול הריאלי בקצבת זקנה בסיסית לפי שנות הזכאות משנת 1995 עד שנת הדו"ח.

21.3 **תרשים 3** מציג את התשלומים העתידיים אחרי שנת 2009 (במונחים של סוף שנת 2009), עבור האוכלוסייה הנכללת בקרנות הביטוח, בנפרד עבור כל ענף. התרשים גם מציג את התשלומים העתידיים לסוף שנות 2010 - 2016, במונחים של סוף כל שנת דיווח בהתאמה, ביחד עבור ארבעת הענפים שבגינם חושבו קרנות ביטוח. מידי שנה הודגש בדוחות הכספיים שהתחייבויות אלו חושבו עבור הדוחות לפי כללים חשבונאים מקובלים - כלפי אלו מהמבוטחים או תלוייהם שלגביהם נוצרה עד יום המאזן עילה לזכאות, בין שכבר אושרה זכאותם ובין שעדיין לא אושרה, ואף אם טרם הוגשה בקשה לגמלה.

ניתן לראות בתרשים:

- 21.3.1 בהתאם להגדרת האוכלוסייה, לפי הנתונים לסוף 2009 (ולכל אחת משנות הדיווח), תהיה ירידה עם הזמן בסכומי התשלומים העתידיים בעקבות גריעות מהאוכלוסייה (פטריות, חזרה לעבודה, נישואין מחדש, התבגרות ילדים וכו'). אך במשך כל אחת מהשנים 2010 - 2016 יצטרפו מבוטחים חדשים לאוכלוסייה של מקבלי קצבאות, מבוטחים שלא נכללו באוכלוסיית מקבלי קצבאות של השנה שקדמה לה. לפיכך, כפי שמוצג בתרשים, ככל שמתקדמים בשנות הדיווח, התחזית לתשלומים העתידיים גדלה לעומת השנה שקדמה לה. וכך צפוי להמשיך גם בעתיד הקרוב.
- 21.3.2 תחזית תקופת התשלומים עבור ענף סיעוד עבור האוכלוסייה הקיימת לסוף שנת הדו"ח, היא יחסית קצרה – בהתאם ליתרת תוחלת החיים הקצרה של מקבלי הסיעוד, מכיוון שבדרך כלל מדובר באוכלוסייה מבוגרת מאוד.
- 21.3.3 הענפים עם תחזית של תשלומים לתקופה ארוכה הנם נפגעי עבודה וזו"ש, מאחר ויש נכים צעירים בענף נפגעי עבודה, ושאיירים צעירים בענף זו"ש, ובמקרים מסוימים הם יקבלו קצבאות נפגעי עבודה ושאיירים עד סוף חייהם.
- 21.3.4 תקופת התשלום עבור האוכלוסייה הקיימת לסוף שנת הדוח בענף נכות כללית היא בינונית. זאת מכיוון שהנכים יפסיקו להיות מוגדרים כמקבלי קצבת נכות ויעברו לענף זו"ש כשיגיעו לגיל פרישה על פי חוק.
- 21.3.5 התרשים אינו מציג את הערך המהווה של התזרימים (כמו קרנות הביטוח) אלא התזרימים עצמם.

21.4 **תרשים 4** מובא לתת פרספקטיבה לגבי הנתונים המאזניים, יתרת הנכסים הקיימים וקרנות הבטוח, לפי הכללים החשבונאיים שנקבעו לדוחות המוסד:

21.4.1 מצד אחד, התרשים מציג הערכה של התשלומים העתידיים (בעיקר הקצבאות) בגין ארבעת הענפים עבור האוכלוסייה הקיימת לסוף שנת הדו"ח, במונחים ריאליים. יצוין שהסכום המהווה של תשלומים הנ"ל מהווה את קרנות הביטוח ליום סגירת המאזן. מצד שני, התרשים מציג את התקבולים העתידיים (הפירעונות לפי לוח הסילוקין ותשלומי הריבית לפי שיעור ריבית מובטח) הנובעים מהאג"חים הקיימות בסוף שנת הדו"ח, במונחים ריאליים. יצוין שהסכום המהווה של תקבולים הנ"ל מהווה את יתרת הנכסים ליום סגירת המאזן. כאמור, הקרנות אינן כוללות את התחייבויות המוסד הנובעות מיחולי המבוטחים לגמלאות שב"תהליך הרכישה". וכמו כן יתרת הנכסים לא מתייחסת לתשלומים של נכסים שהמוסד ירכוש בעתיד.

ניתן לראות בתרשים:

- 21.4.2 התשלומים העתידיים גבוהים בהרבה מהתקבולים העתידיים מהנכסים, כבר מתחילת התחזית.
- 21.4.3 כל שנה, הפירעונות יקטינו את הנכסים הקיימים, ולכן סכומי תקבולי הריבית ירדו.
- 21.4.4 יהיו תקבולים ממקורות אחרים (דמי ביטוח והשתתפות האוצר, ותקבולי פירעונות וריבית מהשקעות חדשות במידה ויהיה עודף תזרימי להשקיע מחדש). מצד שני יהיו תשלומים עתידיים למקבלי גמלאות חדשים. כל הדברים הללו ישפיעו על תזרים הנטו העתידי של המוסד ואינם מוצגים בדו"ח הכספי. מסתבר שההצגה בדו"ח הכספי של קרנות

²³ הנתונים בתרשים זה חושבו לפי ההנחה שההעברות בין הענפים מבוצעות באמצע השנה.

הביטוח, יתרת הנכסים, וגירעון אקטוארי וכיסוי אקטוארי הנגזרים מהם, לפי הכללים החשבונאיים שנקבעו, משקפת רק חלק מתמונת מצבו הכספי של המוסד.

21.4.5 בדוח האקטוארי המלא ליום 31.12.2013 שפרסם המוסד בינואר 2017, יש התייחסות לכלל התקבולים והתשלומים הצפויים בעתיד, ולכן הוא מציג תמונה יותר מקיפה ומאוזנת.

21.4.6 התשלומים המוצגים בתרשים מהווים אומדנים בלבד ובפועל יהיו שונים מאלו שבתרשים.

21.5 בהתאם למדיניות המוסד, יתרת הנכסים וקרנות הביטוח מחושבות לפי שיטת שווי הוגן, כלומר חישוב סכום המהוון של התזרימים העתידיים על פי ווקטור ריביות. תרשימים 5 ו-6 מציגים את ווקטורי הריביות שהיו בשימוש בשנים האחרונות.

תרשים 5 מציג את הווקטורים השונים לפי שנים לפירעון של אג"חים הממשלתיות בסוף השנים האחרונות שהתקבלו מהספק מרווח הוגן בע"מ.

21.5.1 הנני מסכם את הסכומים המהוונים של ההתחייבויות והאג"חים לסוף 2016 לפי ריביות שונות, וההפרש ביניהם באחוזים. ניתן לראות ששיעורי הריבית יכולים להשפיע באופן מהותי על התוצאות. להלן תיאור של כמה חישובים בטבלה:

21.5.1.1 יצוין שההפרשים בין הווקטורים לסוף 2015 ו-2016 יוצרים הפרשים בהיוון. לדוגמה, היוון ז"ש ליום 31.12.2016 לפי הווקטור של סוף 2015 החל משנה השנייה של הווקטור, היה מקטין את הערך הנוכחי של קרן הביטוח מ 415.3 ל 408.7 מיליארדי ש"ח.

21.5.1.2 היוון ז"ש לפי 5% קבוע, היה מקטין את הערך באופן מהותי לחלוטין ל 278 מיליארדי ש"ח.

21.5.1.3 "היוון" ז"ש לפי 0% ריבית, כלומר היוון התזרים ללא אלמנט של ריבית אלא רק לפי לוחות הגריעה, היה מגדיל את הערך ל 481.5 מיליארדי ש"ח.

21.5.1.4 לסיכום, וכפי שניתן לראות בטבלה להלן, יש השלכות ניכרות להצגת ההיוונים לפי שווי הוגן בדוחות הכספיים של המוסד. אילו היינו ממשיכים את הכללים של השנים מלפני 2008, הסכומים בקרנות הביטוח היו קטנים בכ 35% – 17% לפי היוון של 5%²⁴. וסכום עבור האג"חים לפי העלות המותאמת היה כ 196 מיליארדי ש"ח²⁵. כמוכך, הערך של הגרעון החשבונאי המתמטי היה שונה לפי שיטה החשבונאית מלפני 2008 לעומת הערך המוצג במאזן לפי שיטה החשבונאית הנוכחית.

אחוז השינוי ביחס לנתוני מאזן			נתוני המאזן, (ע"פ וקטור של שנת הדוח)	הענף
שיעור ריבית אחידה של 0%	שיעור ריבית אחידה של 5%	וקטור של השנה שקדמה לדוח, החל משנה שנייה		
16.0%	-33.0%	-1.6%	415.3	זקנה ושאירים
13.3%	-30.7%	-1.4%	154.9	נכות כללית
18.7%	-34.6%	-1.8%	51.5	נפגעי עבודה
2.4%	-17.0%	-0.3%	30.6	סיעוד
4.7%		-0.6%	243.7	אג"ח

21.6 יש להבין את המשמעות של ווקטורי הריביות המופיעים בתרשימים 5 ו 6. בתרשים 5, כל ווקטור מייצג את התשואה הפנימית של האג"חים הממשלתיות לפי שנים לפירעון (Spot Rates) עבור כל התקופה של האג"ח. למשל בסוף 2016 - התשואה השנתית של אג"ח ממשלתי לתקופה של שנה אחת הייתה 0.48%, התשואה השנתית של אג"ח ממשלתי לתקופה של שנתיים הייתה 0.02% והתשואה השנתית של אג"ח ממשלתי לתקופה של שלוש שנים הייתה -0.07%.

21.7 **תרשים 6** מציג את הווקטורים של הריביות העתידיות (Forward Rates), אותן ניתן לחשב (על בסיס Spot Rates הנ"ל) לסוף כל שנת דיווח לכל שנה עתידית בנפרד. למשל בסוף 2016 - התשואה השנתית של אג"ח ממשלתי לתקופה של שנה אחת הייתה 0.48%, התשואה הצפויה לתקופה של שנה אחת כעבור שנה (קרי בסוף 2017) היא -0.43%, התשואה הצפויה לתקופה של שנה אחת כעבור שנתיים (קרי בסוף 2018) היא -0.27%. התזרימים

²⁴ לפי ריבית אחידה של 5.0%. ז"א הטבלה מציגה את אחוז השינוי ביחס לנתוני מאזן, לו היינו מחשבים את התחזית לסוף 2016 לפי השיטה החשבונאית שהייתה בשימוש בדוחות המוסד של השנים לפני 2008.

²⁵ העלות המותאמת נלקחה מבורר 9 סע' ו. בדוחות הכספיים.

העתידיים של קרנות הביטוח ויתרת הנכסים חושבו בעזרת הריביות העתידיות. הטבלה להלן מפרטת את הריביות העתידיות לכל שנה קלנדארית לפי הווקטורים לסוף 2015 ו 2016 בהתאמה, וההפרשים ביניהם בשנים הראשונות. תרשים 6 מציג את הווקטורים של הריביות העתידיות ואת ההפרשים ביניהם לעתיד הרחוק.

שנה	וקטור של השנה שקדמה לדוח	וקטור של שנת הדוח	הפרש
2016	0.45%	-	-
2017	0.38%	0.48%	-0.10%
2018	-0.17%	-0.43%	0.26%
2019	-0.25%	-0.27%	0.01%
2020	0.28%	0.25%	0.03%
2021	0.67%	0.78%	-0.11%
2022	0.93%	1.09%	-0.16%
2023	1.18%	1.17%	0.01%
2024	1.44%	1.25%	0.19%
2025	1.69%	1.34%	0.36%

21.8 תרשים 7 – הינו תרשים חדש המציג דוגמה לשינוי בשיעורי התמותה שבוצע השנה בדו"ח בחישוב קרנות הביטוח

עבור ענף זו"ש ותת ענף תלויים של ענף נפגעי עבודה.

21.8.1 בשנים 2012 עד 2015 (כולל), לצורך חישוב קרנות הביטוח בענפים הללו נעשה שימוש בלוחות תמותה המבוססים

על פרסום הלמ"ס "לוחות תמותה של ישראל 2006-2010", ובשיפורים עתידיים שהתבססו על חוזר פנסיה 1-3-2013 של אגף שוק ההון באוצר. החל בדו"ח זה, נעשה שימוש בשיעורי התמותה ששימשו לדין וחשבון

האקטוארי המלא ליום 31.12.2013 שפרסם המוסד בינואר 2017. שיעורי תמותה אלו נגזרו מהתחזית הבינונית

בפרסום הלמ"ס "תחזיות אוכלוסייה לישראל לטווח ארוך: 2009-2059" וכוללים שיפורים עתידיים בתוחלת החיים.

21.8.2 למען המחשת ההפרשים בין שני הבסיסים הללו, התרשים מציג שיעורי תמותה עתידיים לשנים 2017-2047 לפי כל

אחד מהבסיסים, לנשים - בגיל 62 בשנת 2017, 63 בשנת 2018, 64 בשנת 2019 וכן הלאה; ולגברים - בגיל 67

בשנת 2017, 68 בשנת 2018, 69 בשנת 2019 וכן הלאה.

21.8.3 ניתן לראות ששיעורי התמותה בבסיס המעודכן נמוכים מאלו שבבסיס הקודם הן לנשים והן לגברים. משמעות שיעורי

תמותה נמוכים הינה תוחלת חיים גבוהה ותקופת תשלום קצבאות ארוכה יותר העשויה להגדיל את קרנות ביטוח.

הדו"ח השנתי של האקטואר לשנת 2016

22. נספח מס' II. זכויות פנסיה של עובדי וגמלאי המוסד (זפע"ג להלן)

22.1 ההתחייבויות עבור זפע"ג חושבו על ידי האוצר במודל האקטוארי שברשותו. האוצר מעביר את הנתונים והחישובים ללשכת האקטואר של המוסד, כדי שהלשכה תבדוק ותבצע התאמות לפי הצורך. ההתאמות שתבוצעו עשויות ליצור הפרשים מסוימים בין ההתחייבויות המופיעות בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל בגין זכויות פנסיה של עובדי וגמלאי המוסד, לעומת ההתחייבויות המופיעות בדו"ח הכספי של המוסד. לדוגמה, התחייבות עבור פדיונות ימי מחלה אינה מתקבלת מהאוצר, ולשכת האקטואר של המוסד מוסיפה הפרשה זו להתחייבויותיו. מצד שני, החישובים של האוצר כוללים 1.0% דמי ניהול המבטאים הוצאות מנהליות, ובהתאם להנחיות של הנהלת המוסד לשכת האקטואר של המוסד מנכה הוצאות מההתחייבויות. ההתחייבות המותאמת שחישבה לשכת האקטואר של המוסד מופיעה בדו"ח כספי זה.

22.2 הנני מאשר כי התחייבויות עבור זפע"ג ליום 31/12/2016 חושבו עפ"י שיטות אקטואריות מקובלות.

22.3 אופן החישוב של זפע"ג ליום 31/12/2016 (השיטה האקטוארית), היה עקבי לאופן חישוב זפע"ג בעבר.

22.4 ההתחייבויות מחושבות בשיטת projected unit credit המתחשב בהתחייבויות העתידיות שנצברו (ACCRUED LIABILITIES) עד למועד הדו"ח הכספי.

כדאי להדגיש שהתחייבות זפע"ג כוללת התחייבות גם עבור פעילים ולא רק עבור מקבלי גמלאות. מדיניות החשבונאית של המוסד לגבי ההתחייבות הזאת היא כשל גוף עסקי רגיל (מדיניות המוסד לגבי חישוב קרנות הביטוח היא להתחשב רק במקבלי קצבאות, כמתואר לעיל).

השנה, הנהלת המוסד המשיכה את מדיניותה של השנים האחרונות. הנחות היסוד וההנחיות לבצע את החישובים אשר נקבעו ע"י הנהלת המוסד, מפורטות להלן.

22.5 ההתחייבויות חושבו עבור אוכלוסיות המוסד המפורטות להלן:

22.5.1 עובדים פעילים

22.5.1.1 אלו שיש להם זכויות בפנסיה תקציבית - (כל ההתחייבויות המפורטות להלן)

22.5.1.2 ואלו שאינם בפנסיה תקציבית (רק החלק הממומן באופן "תקציבי" – [חלק הפיצויים שאינו בקרנות פנסיה ו/או חברות ביטוח])

22.5.2 עובדים שפרשו עקב הגעה לגיל פרישה או עקב נכות ("גמלאים")

22.5.3 שאיריו של עובד/גמלאי

22.6 זכויות מיוחדות (בנוסף לרגילות בפרישה) שכלולות וזכויות שאינן כלולות בחישובים:

22.6.1 פדיונות ימי מחלה, כן כלולים באותה צורה כמו בעבר. החישוב לא מתקבל מהאוצר, אלא בוצע בלשכת האקטואר של המוסד.

22.6.2 2.33% פיצויים לחודש עבור אלו שאינם בפנסיה תקציבית, כן כלולים כמו בעבר.

22.6.3 ימי חופשה אינם בחישובים של לשכת האקטואר.

22.7 נתוני השכר והפנסיה אשר שימשו להערכת ההתחייבות הם בעיקר נתוני המשכורת והקצבאות של חודש דצמבר 2016. במקרים בהם יש תשלומים שנתיים (מענק יובל, ביגוד ודמי הבראה), בתוספת החלק היחסי של תשלומים אלו.

22.8 שינויים בזפע"ג עקב הסכמים שנחתמו בעבר:

לפי הנחיות הנהלת המוסד בעבר, לא הכנסתי שינויים לנתונים שקבלתי בחישובי הזפע"ג עקב הסכמים שנחתמו בעבר. השינוי העיקרי בעבר היה תשלומים מסוימים לחלק מהגמלאים.

22.9 בסיסים טכניים ואקטואריים

22.9.1 השנה, בדומה לשנה שעברה ובדומה לגישה של חישובי קרנות הביטוח, ביצעתי חישוב לפי הנחות יסוד כפי שנקבעו ע"י הנהלת המוסד והשתמשתי בווקטור ריביות שסופק ע"י חברת מרווח הוגן בע"מ, (אחרי שבררתי שהווקטור שהתקבל זהה לווקטור שבו השתמש האוצר בחישובי ההיוונים בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל לשנת 2016).

22.9.2 שיעורי התקדמות שכר העובד, שיעורי פרישה מוקדמת של העובד, שיעורי עזיבה של העובד – מבוססים על נתונים שנבדקו באוצר לגורמים אלו. האוצר פיתח טבלאות של שיעורים הנ"ל לפי מין, גיל וותק. בחוסר מידע לגבי עובדי

המוסד, המשכתי להשתמש בהנחות האוצר המעודכנות של תקנון עובדי מדינה, הן בגין השיעורים הנ"ל והן בגין משתנים חוקתיים אחרים.

- 22.9.3 לוחות גריעה – (הנב: לוחות תמותה לפעילים ופנסיונרים, לוחות לנכים, שיעורי נישואין) – נעשה שימוש בלוחות גריעה ששימשו למטרת חישובי ההתחייבויות שיופיעו בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל ליום 31/12/2016. לוחות תמותה כאמור עודכנו על ידי האוצר בהתאם לנוסחת קצב הירידה בשיעורי התמותה בחוזר פנסיה של אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון שמספרו 2013-3-1.
- 22.9.4 כמו בשנה שעברה הנחתי ששיעור הגידול הריאלי בפנסיית הגמלאי שווה ל 0%.

22.10 השינויים בחישוב זפע"ג ליום 31/12/2016:

- 22.10.1 מעבר לשימוש בווקטור ריביות מעודכן, היו שינויים נוספים בשנת 2016 לעומת שנת 2015, כדלהלן:
- 22.10.1.1 לגבי עובדים פעילים – שיעורי התקדמות שכר העובד מבוססים על נתונים שנבדקו באוצר. לצורך הדוחות הכספיים של ממשלת ישראל לשנת 2016 האוצר ערך מחקר שכר על אוכלוסיית עובדי המדינה בשנים 2011-2016 וביסס את שיעורי התקדמות שכר על מחקר זה. על פי חישוב שהאוצר מסר לנו, עדכון שיעורי התקדמות שכר הגדיל את ההתחייבויות של המוסד עבור פעילים בפנסיה תקציבית בכ 137 מיליוני ₪.
- 22.10.1.2 לכל ההנחות נוספו שורות עד גיל 120 עבור עובדים פעילים מעל גיל הפרישה. על פי חישוב שהאוצר מסר לנו, שינוי זה הגדיל את ההתחייבויות של המוסד עבור פעילים בפנסיה תקציבית בכ 11 מיליוני ₪.

22.11 בדיקת הנתונים שהתקבלו מהאוצר:

הנתונים שהתקבלו מהאוצר נבדקו על ידי אנשי הצוותים של אגף החשבונות ומחלקת השכר של המוסד.

22.12 סה"כ ההתחייבות הברוטו (במיליוני ₪) ליום 31/12/2016:

גמלאים	פעילים	סה"כ התחייבויות
2,476	3,416	5,892

22.13 אופן רשימת התחייבות זפע"ג בדו"ח הכספי:

האוצר משתתף בהתחייבות זפע"ג, וחלקו מחושב בהתאם לשיעור השתתפותו בהוצאות בהוראות סעיף 9 לחוק המל"ל. הדו"ח הכספי מציג את התחייבות זפע"ג בסכום המלא, ומכיל את חלק האוצר האמור בנסכים של המוסד (שאינם שוטפים), בסעיף ממשלת ישראל.

22.14 הוצאות מנהליות

כאמור, החישובים של האוצר כוללים 1.0% דמי ניהול המבטאים הוצאות מנהליות. כמו בשנה שעברה נוכח הוצאות מההתחייבויות בהתאם להנחיות של הנהלת המוסד.

22.15 זכאים בגין גמלאות: אין IBNR ואין רטרוא.

22.16 הערות:

22.16.1 הצורך בהנחות:

ההתחייבויות המדויקות של המוסד לקצבה ייוודעו רק במועד פטירת העובד והגמלאי המבוטח האחרון ובמועד פטירת השאיר האחרון. עד אז, ניתן רק להעריך את ההתחייבויות באמצעות הנחות יסוד לגבי אירועים עתידיים שאינם וודאיים והמשפיעים על רמת הקצבאות שישלמו, מועד תחילת התשלום של כל קצבה עתידית ואורך תקופת התשלום של כל קצבה. מן הראוי לבחון ולעדכן את הנחות היסוד מזמן לזמן על בסיס נתונים עדכניים.

22.16.2 סבירות ההערכה:

היקף התחייבויות המוסד לקצבה ולזכויות אחרות בעד כלל עובדיו וגמלאיו, כפי שמוצג, משקף הערכה סבירה של ההתחייבויות, בהתחשב, בין השאר, במגבלות הנוגעות לטיב הנתונים הזמינים בעת עריכת החישוב, ולמגבלות בקשר לבחינת חלק מההנחות שבבסיס החישוב.

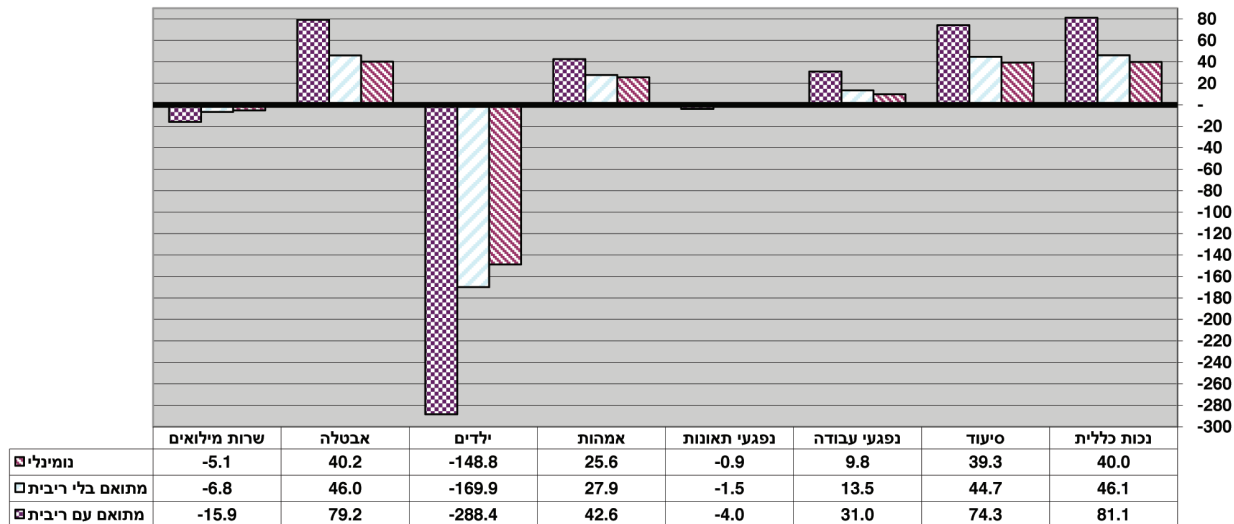
מוטי פרנקל

אקטואר המוסד לביטוח לאומי

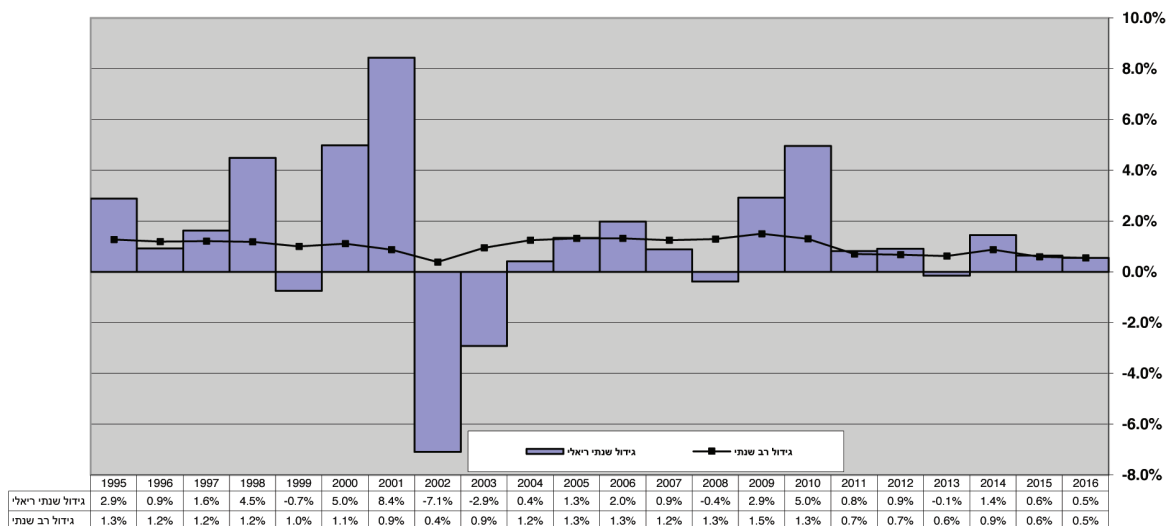

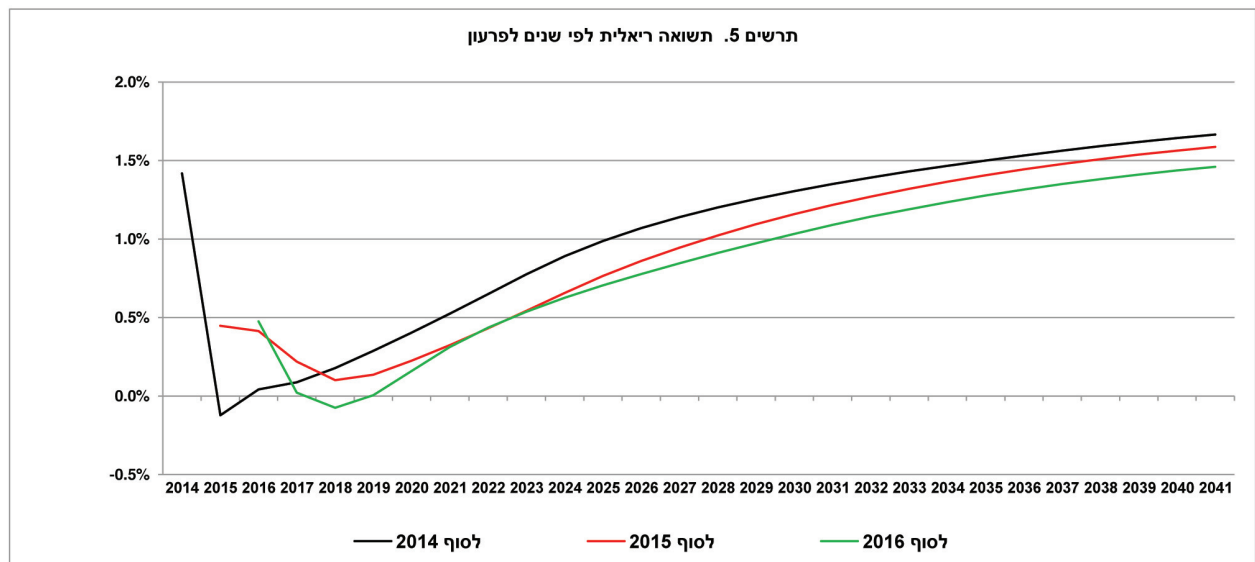
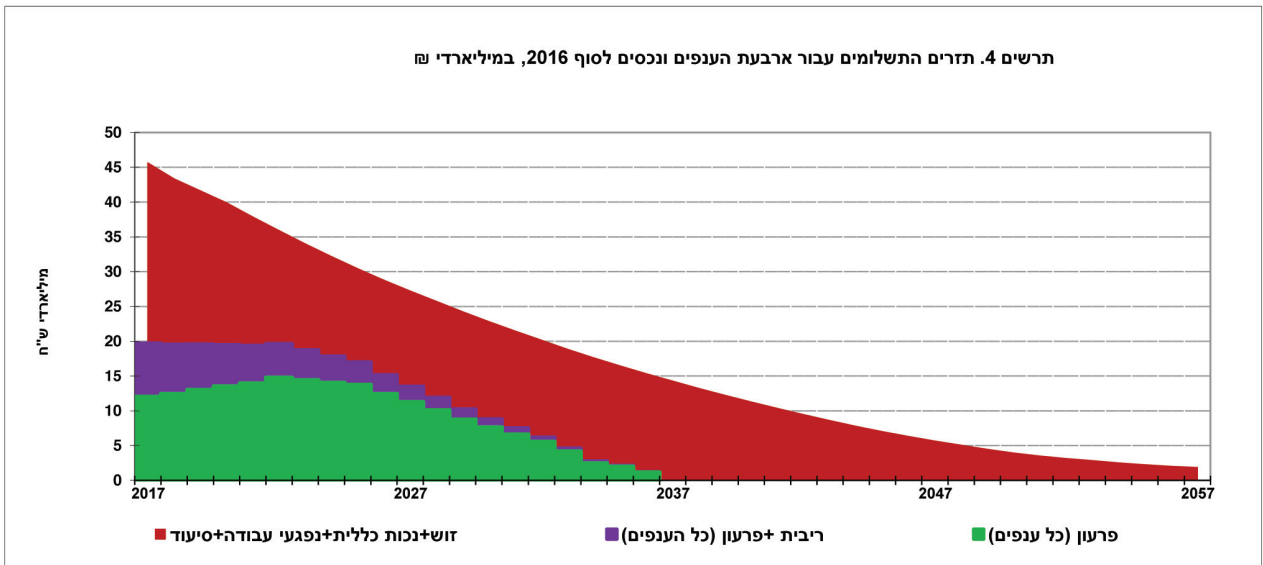
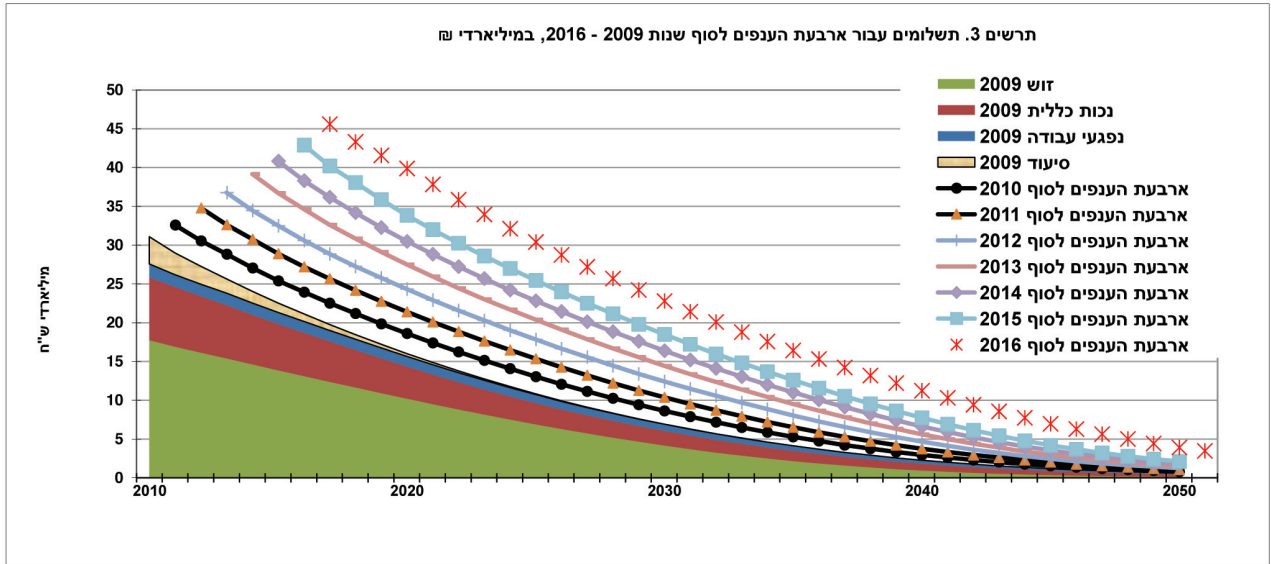

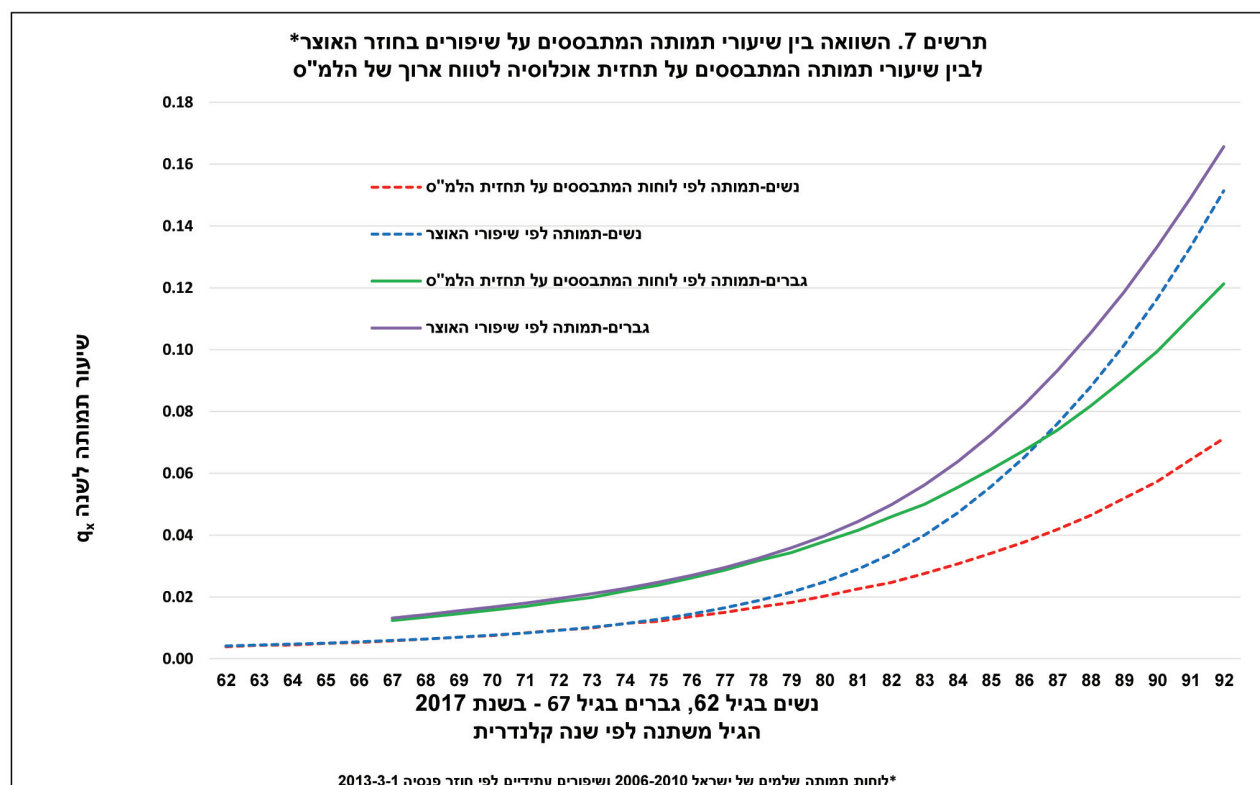
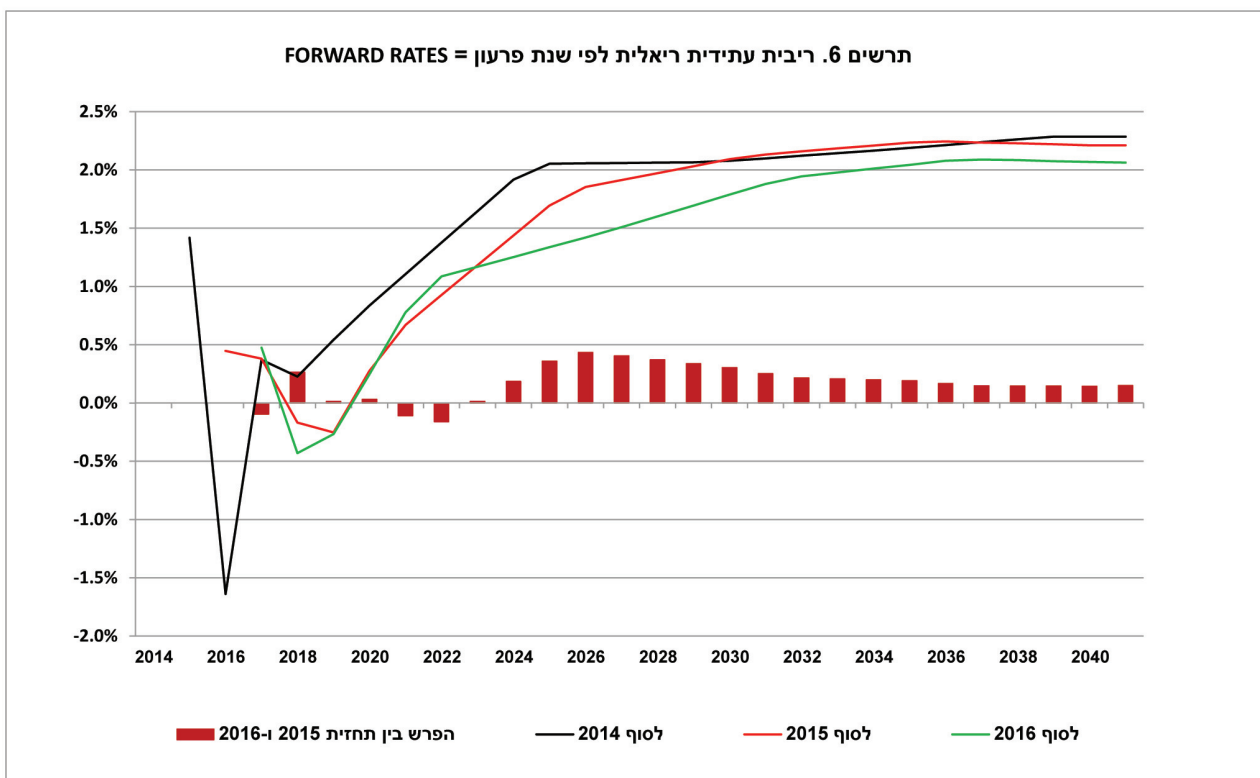
תרשים 1. סה"כ העברות בין הענפים, משנת 1992 עד שנת הדו"ח, במיליארדי ₪.

תרשים 2. גידול ריאלי בקצבת זקנה עד לשנת 2016

שנת מסכים	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	
התחזית ע"פ הבריאות : סה"כ הענפים	0										
שנת מסכים	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	

מסכים לטוב השנה:

א. יתרת נכסי הענף	244,503,870	233,051,447	229,697,640	218,627,187	212,843,217	194,467,730	183,519,651	171,328,635	135,709,648	121,792,331
ב. קודר הביטוח-המחויבויות כלפי מקבלי מביאות בסת"ל	652,202,300	551,810,900	518,116,100	461,018,900	435,745,200	378,774,100	351,058,000	317,137,000	260,400,700	228,211,300
ג. גרעון אקטוארי-קודר הביטוח בענפי יתרת נכסי הענף	407,698,430	318,759,453	288,418,460	242,391,713	222,901,983	184,306,370	167,538,349	145,808,365	124,691,052	106,418,969
ד. כיסוי אקטוארי-יתרת נכסי הענף בהתאם לקודר הביטוח	37%	42%	44%	47%	49%	51%	52%	54%	52%	53%

מסכים במישור השנה:

ה. תשלומים (כולל מנדל)	66,111,856	62,857,114	59,696,243	57,809,723	55,463,234	51,581,549	48,342,209	44,689,542	39,997,369	37,515,439
ו. עודר המקבילים (ללא הפרשי הצמדה) על התשלומים	10,238,255	5,466,382	3,636,900	4,694,910	4,548,098	6,314,003	3,998,639	5,412,186	8,559,953	7,850,767
ז. עודר המקבילים על התשלומים ב-% מסה"כ התשלומים	15%	9%	6%	8%	8%	12%	8%	12%	21%	21%
ח. תקבולי דמי ביטוח	44,415,176	41,490,830	38,929,538	36,969,279	34,568,629	33,735,488	31,334,531	28,128,315	27,827,017	26,289,973
ט. התחזית דמי ביטוח ב-% מסה"כ תשלומים	67%	66%	65%	64%	62%	65%	65%	63%	70%	70%
י. השתתפות תמיכה המדינה	23,586,254	18,462,430	16,026,474	17,140,914	17,274,077	16,426,907	13,508,416	14,867,103	14,205,086	13,196,634
יא. השתתפות תמיכה המדינה ב-% מסה"כ תשלומים	36%	29%	27%	30%	31%	32%	28%	33%	36%	35%
י"ב. תקבולים מריבית	7,608,919	7,680,742	7,812,470	7,748,010	7,692,908	7,304,114	7,004,748	6,665,721	6,168,638	5,581,047

מסכים לטוב ובמשך השנה:

י"ג. שיעור הכיסוי הקופתי	3.7	3.7	3.8	3.8	3.8	3.8	3.7	3.8	3.3	3.2
י"ד. השתתפות תמיכה המדינה ב-% מכללי הביטוח	53.1%	44.5%	41.2%	46.4%	50.0%	48.7%	43.1%	52.9%	51.0%	50.2%
ט"ו. הערכה של השפעת הריבית המיוחדת	2,282,676	2,304,223	2,343,741	2,324,403	2,307,872	2,191,234	2,101,424	1,999,716	1,850,591	1,674,314
ט"ז. סה"כ השתתפות המדינה ב-% מסה"כ תשלומים	39%	33%	31%	34%	35%	36%	32%	38%	40%	40%
י"ז. העברה בין-ענפית במישור השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
י"ח. העברת בין-ענפית בסוף השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

י"ט. גידולים ריאליים שנתיים של :

יתרת נכסי הענף, בלי השפעת העברה בינענפית	5.1%	2.5%	5.3%	0.9%	7.7%	3.7%	4.3%	21.5%	7.3%	5.4%
קודר הביטוח	18.4%	7.6%	12.6%	3.9%	13.2%	5.6%	7.8%	17.2%	9.9%	4.2%
גרעון אקטוארי	28.2%	11.6%	19.2%	6.8%	19.0%	7.7%	11.9%	12.5%	12.9%	3.0%
תשלומים	5.8%	6.0%	2.8%	2.7%	5.7%	3.1%	5.3%	8.1%	1.9%	3.2%
תקבולי דמי ביטוח	7.6%	7.3%	4.8%	5.3%	0.7%	4.1%	8.5%	-2.2%	1.2%	3.6%

הערה: ההוצאות הנעו מתמשכות מבוססות על המספרים המודווחים בדוחות המסכים.

סיעוד : רק חלק מליזל, נכות כלילת : לפי דוחות כספיים

הסכומים באלפי הונגרייל

0.2016

לוח מס'

מצב ענפי הביטוח לשנת 2016

ענף	סל"כ הנפחים	זקמה ושארים	סיעוד	נכות כלילת	נפגעי עבודה	אמורת	ילדים	אמטלה	פשי"ד	הנפקות	משעמי צדק	נפגעי האמורת
נזקים לטוח השנה:												
א. ירתת נכסי הענף	244,503,870	76,519,995	320,284	310,309	1,395,317	2,557,187	152,958,607	1,461,472	532,652	5,670	8,442,377	
ב. קרן היטות=היתרביטוחי כלפי מקבלי מלאות בפועל	652,202,300	415,254,800	30,638,300	154,855,300	51,453,900	0	0	0	0	0	0	
ג. גרעון אקטוארי=קרן הביטוח בניכוי ירתת נכסי הענף	407,698,430	338,734,805	30,318,016	154,544,991	50,058,583	-2,557,187	-152,958,607	-1,461,472	-532,652	-5,670	-8,442,377	
ד. כספי אקטוארי=ירתת נכסי הענף ביחס לקרן הביטוח	37%	18%	1%	0%	3%	-	-	-	-	-	-	

נתונים במשך השנה:

ה. תשלומים (כולל מחל)	66,111,856	25,852,437	5,894,386	13,127,511	4,952,279	6,831,432	5,862,281	3,199,365	334,664	21,371	36,130	
ו. עזרה מתקבולים (ללא חכרשי המגודד) על התשלומים	10,238,255	2,621,660	-4,185,543	-3,312,330	1,513,974	2,473,182	9,965,178	-405,985	380,548	-1,997	1,189,568	
ז. עזרה מתקבולים על התשלומים ב-0% מסה"כ התשלומים	15%	10%	-71%	-25%	31%	36%	170%	-13%	114%	-9%	3292%	
ח. תקבולי זמי ביטוח	44,415,176	18,279,696	931,747	6,653,022	5,152,848	3,869,167	7,899,283	990,901	205,431	13,324	419,757	
ט. התבולת זמי ביטוח ב-0% מסה"כ התשלומים	67%	71%	16%	51%	104%	57%	135%	31%	61%	62%	1162%	
י. השתתפות הקצבה המגודדת	23,586,254	7,785,191	679,534	2,861,176	826,112	5,394,816	3,229,086	1,745,735	500,199	5,986	558,419	
יא. השתתפות הקצבה המגודדת ב-0% מסה"כ התשלומים	36%	30%	12%	22%	17%	79%	55%	55%	149%	28%	1546%	
י"ב. התבולים מדיכרת	7,608,919	2,383,577	88,982	66,604	15,960	40,631	4,699,060	56,745	9,382	62	247,716	

נתונים לטוח הנפגעי השנה:

י"ג. שיעור הכספי הקופר	3.7	3.0	0.1	0.0	0.3	0.4	26.1	0.5	1.6	0.3	233.6	
י"ד. השתתפות הקצבה המגודדת ב-0% מסה"כ הביטוח	53.1%	42.6%	72.9%	43.0%	16.0%	139.4%	40.9%	176.2%	243.5%	44.9%	133.0%	
ט"ו. העזרה של השתתפות היכרת המגודדת	2,282,676	715,073	26,695	19,981	4,788	12,189	1,409,718	17,024	2,875	19	74,315	
ט"ז. י"כ התשתיות המגודדת ב-0% מסה"כ התשלומים	39%	33%	12%	22%	17%	79%	79%	55%	150%	28%	1751%	
י"ח. העזרה בין-ענפית במשך השנה	0	0	4,576,000	3,280,000	0	0	-9,946,000	2,090,000	0	0	0	
י"ט. העזרה בין-ענפית בטוח השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

י"ט. גודלים ריאליים שנתיים של :

ירתת נכסי הענף, בלי השפעת העזרה בין-ענפית	5.1%	3.8%	-93.1%	-91.6%	-829.8%	1676.0%	8.4%	-	322.7%	173.1%	17.0%	
קרן הביטוח	18.4%	23.6%	35.8%	6.7%	9.1%	-	-	-	-	-	-	
גרעון אקטוארי	28.2%	29.2%	34.8%	6.9%	5.7%	1676.0%	1.2%	-	322.7%	173.1%	17.0%	
תשלומים	5.8%	4.8%	27.0%	4.2%	0.7%	4.0%	7.9%	-2.1%	-9.2%	10.3%	10.5%	
תקבולי זמי ביטוח	7.6%	6.2%	12.1%	6.1%	14.8%	8.8%	6.2%	9.0%	16.8%	7.6%	13.3%	

הערות: התוצאות הן מתוצאות מבוססות על המספרים המגודדים בדוחות הכספיים.

המספרים באלפי ש"ח נומינלי

שנת מסכים	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
א. יתרת נכסי העקה	47,593,097	51,682,266	64,152,279	68,131,488	70,481,634	75,208,875	74,992,550	75,952,464	73,840,365	76,519,995
ב. קרן הביטוח-החתיבות כולל מקבלי המלואות בפועל	134,169,300	156,654,000	190,245,500	213,356,800	213,059,700	265,664,900	282,023,000	319,224,000	336,595,900	415,254,800
ג. גרעון אקטוארי-קרן הביטוח בוטרי יתרת נכסי העקה	86,576,203	104,971,734	126,693,221	145,225,312	157,578,066	190,456,025	207,030,450	243,271,536	262,755,535	338,734,805
ד. כ"סי אקטוארי-יתרת נכסי העקה ביחס לקרן הביטוח	35%	33%	34%	32%	31%	28%	27%	24%	22%	18%

נתונים במש"ח השנה:

ה. תשלומים (כולל מנדט)	14,105,382	15,045,089	16,487,357	18,144,133	19,598,096	20,908,042	22,138,227	23,699,315	24,804,936	25,852,437
ו. עודף המקבילים (ללא חרישי הצמדה) על התשלומים	1,857,969	1,970,100	940,627	1,242,672	1,242,672	-108,816	-692,146	-1,583,363	-2,031,066	2,621,660
ז. עודף המקבילים על התשלומים ב-% מסה"כ התשלומים	13%	13%	6%	7%	4%	-1%	-3%	-7%	-8%	10%
ח. מקבילי דמי ביטוח	11,809,972	12,566,172	12,750,356	14,200,177	15,082,092	15,344,642	15,989,918	16,601,560	17,307,147	18,279,696
ט. השתתפות המקיב המדינה	84%	84%	77%	78%	77%	73%	72%	70%	70%	71%
י. השתתפות המקיב המדינה ב-% מסה"כ התשלומים	14%	14%	13%	14%	13%	13%	12%	12%	12%	30%
יא. המקבילים מביטוח	2,211,139	2,384,138	2,512,055	2,608,178	2,697,010	2,754,253	2,682,331	2,649,765	2,488,857	2,383,577

נתונים לטוח ובמש"ח השנה:

י"ג. שיעור הכיסוי הקופתרי	3.3	3.4	3.4	3.7	3.6	3.6	3.4	3.2	3.0	3.0
י"ד. השתתפות המקיב המדינה ב-% מדמי הביטוח	16.2%	16.3%	16.9%	18.0%	16.7%	17.4%	17.0%	17.1%	17.1%	42.6%
ט"ו. הערכה של השפעת הריבית המיוחדת	663,342	715,241	753,617	782,453	809,103	826,276	804,699	794,929	746,657	715,073
ט"ז. מס"כ השתתפות המדינה ב-% מסה"כ התשלומים	18%	18%	18%	18%	17%	17%	16%	15%	15%	33%
י"ח. העברה בין-ענפים במש"ח השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
י"ט. העברה בין-ענפים בסוף השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

י"ט. גידולים ריאליים שנתיים של:

וררת נכסי העקה, כולל השפעת הערכת ביטוח	2.8%	4.6%	19.5%	3.4%	1.3%	5.0%	-2.1%	1.5%	-1.8%	3.8%
קרן הביטוח	5.1%	12.5%	16.9%	9.2%	4.6%	14.6%	4.3%	13.4%	6.5%	23.6%
גרעון אקטוארי	6.4%	16.8%	15.6%	12.2%	6.2%	18.9%	6.8%	17.7%	9.1%	29.2%
תשלומים	1.7%	2.0%	6.1%	7.2%	4.4%	4.9%	4.3%	6.5%	5.3%	4.8%
מקבילי דמי ביטוח	4.2%	1.7%	-1.8%	8.4%	2.7%	0.0%	2.6%	3.3%	4.9%	6.2%

הערה: חומציות חזק מתמקצת מפיטוט על המספרים הממוזגים בלוחות המספיקים.

רק חלק מלי"ל

המכונים באלפי נה נומירלי

לוח מס' 2

התפתחות ענף הביטוח : סייעור

שנת כספים	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
נתונים לטוח השנה:										
א. ירחית נכסי הענף	320,284	82,840	10,773	5,337	0	0	-1,092,481	1,057,781	561,357	
ב. קידו הביטוח-החזיקויות כלפי מהבלי וגמלאות פועל	30,638,300	22,611,500	17,434,500	16,915,300	16,435,800	14,259,300	13,107,000	12,490,000	10,254,500	9,214,000
ג. ג.ענף אקטוארי-קידו הביטוח בנכסי ירחית נכסי הענף	30,318,016	22,528,660	17,423,727	16,909,963	16,435,800	14,259,300	13,107,000	13,582,481	9,196,719	8,652,643
ד. כספי אקטוארי-יחיד נכסי הענף בידו לקידו הביטוח	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	-9%	10%	6%

נתונים במשך השנה:

ה. השלומים (כולל מהבלי)	5,894,386	4,667,295	4,355,308	4,134,500	3,798,294	3,391,394	3,254,667	2,879,047	2,629,862	2,448,512
ו. ענף התקבולים (ללא הפרשי הצמדה) על המשלומים	-4,185,543	-3,749,432	-3,529,087	-3,360,370	-3,100,157	-2,731,119	-2,813,311	-2,373,671	-2,050,968	-1,966,947
ז. ענף התקבולים על המשלומים ב-6% מסה"ל המשלומים	-71%	-80%	-81%	-81%	-82%	-81%	-86%	-82%	-78%	-80%
ח. תקבולי דמי ביטוח	931,747	835,368	756,277	701,444	614,813	591,154	529,385	495,476	467,266	443,650
ט. תקבולי דמי ביטוח ב-6% מסה"ל המשלומים	16%	18%	17%	17%	16%	17%	16%	17%	18%	18%
י. השתתפות הקצבה המדומה	679,534	0	0	0	0	0	0	0	0	0
יא. השתתפות הקצבה המדומה ב-6% מסה"ל המשלומים	12%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
יב. התקבולים מריבית	88,982	73,473	65,657	68,449	81,424	66,537	-93,777	8,473	100,786	35,507
נתונים לטוח ובמשך השנה:										
י"ג. שיעור הכיסוי הקופאי	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.4	0.4	0.2

י"ד. השתתפות הקצבה המדומה ב-6% מסה"ל הביטוח	72.9%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
י"ה. הערכה של השקפת הריבית המיוחדת	26,695	22,042	19,697	20,535	24,427	19,961	-28,133	2,542	30,236	10,652
י"ו. סה"ל השתתפות המדינה ב-6% מסה"ל המשלומים	12%	0%	0%	0%	1%	1%	-1%	0%	1%	0%

י"ז. העברה בין-ענפית במשך השנה	4,576,000	3,861,000	3,527,000	3,371,112	2,954,298	2,673,242	0	0	2,500,000	2,900,000
י"ח. העברה בין-ענפית בסוף השנה	0	0	0	0	0	0	3,976,952	0	0	0

י"ט. גידולים רואייים שנחלים של :

ירחית נכסי הענף, כלי השקעת הריבית בהתעשרות	-93.1%	-97.8%	-99.7%	-	-	-	254.6%	-199.4%	-66.7%	-79.0%
קידו הביטוח	35.8%	31.0%	3.3%	1.1%	13.4%	6.5%	2.2%	17.2%	7.2%	3.6%
ג.ענף אקטוארי	34.8%	30.6%	3.2%	1.0%	13.4%	6.5%	-6.0%	42.1%	2.4%	-6.1%
משלומים	27.0%	7.8%	4.8%	7.2%	10.1%	0.7%	10.1%	6.0%	2.7%	12.9%
תקבולי דמי ביטוח	12.1%	11.2%	7.3%	12.4%	2.3%	7.9%	4.0%	2.6%	0.7%	4.7%

הערה: התוצאות הן מהמטבחית מביטוח על המספרים המדווחים בדוחות הכספיים.

לפי דוחות כספיים

הסכומים הבלתי נזמיני

3

לוח מס' 3

התפתחות ענף הביטוח: נכות כלילת

שנת כספים	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
-----------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

נתונים לסוף השנה:										
א. יתרת נכסי הענף	310,309	435,912	161,326	-8,503	0	3,432,332	6,649,503	9,589,803	10,435,465	8,792,927
ב. קרן הביטוח=התחייבויות כלית מקובלי הנמלאות בסופו של הענף	154,855,300	145,360,300	136,351,700	122,070,100	116,128,200	103,520,700	94,036,000	86,103,700	70,382,800	63,825,000
ג. צדדון אקטוארי=קרן הביטוח בערכו ירדת נכסי הענף	154,544,991	144,924,388	136,190,374	122,078,603	116,128,200	100,088,568	87,386,497	76,513,897	59,947,335	55,032,073
ד. כספי אקטוארי=יתרת נכסי הענף ביחס לקרן הביטוח	0%	0%	0%	0%	0%	3%	7%	11%	15%	14%

נתונים במשך השנה:

ה. תשלומים (כולל מנחה)	13,127,511	12,666,417	12,122,774	11,347,689	10,769,985	10,086,940	9,650,133	8,892,693	8,250,228	7,768,073
ו. ערוד המקבילים (ללא הפרשי המצטד) על המשלומים	-3,312,330	-5,187,375	-4,955,815	-4,348,652	-4,070,639	-3,411,159	-3,118,620	-2,846,362	-2,377,945	-2,490,281
ז. ערוד המקבילים על המשלומים ב-% מסד"כ המשלומים	-25%	-41%	-41%	-38%	-38%	-34%	-32%	-32%	-29%	-32%
ח. מקבילי דמי ביטוח	6,653,022	6,305,627	6,055,242	5,835,808	5,604,272	5,518,416	5,178,366	4,648,479	4,557,506	4,229,111
ט. מקבילי דמי ביטוח ב-% מסד"כ המשלומים	51%	50%	50%	51%	52%	55%	54%	52%	55%	54%
י. השתתפות הקצבה המזינה	2,861,176	814,566	803,157	778,365	770,991	735,411	791,011	628,911	605,879	562,931
יא. השתתפות הקצבה המזינה ב-% מסד"כ המשלומים	22%	6%	7%	7%	7%	7%	8%	7%	7%	7%
יב. מקבילים מריבית	66,604	107,285	85,494	95,166	97,634	199,366	326,891	447,981	542,956	424,601

נתונים לסוף ומשך השנה:

יג. שיעור הכספי הקופתי	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	0.7	1.1	1.2	1.1
ייד. השתתפות הקצבה המזינה ב-% מדמי הביטוח	43.0%	12.9%	13.3%	13.3%	13.8%	13.3%	15.3%	13.5%	13.3%	13.3%
ייע. הערכה של השפעת הריבית המיוחדת	19,981	32,185	25,648	28,550	29,290	59,810	98,067	134,394	162,887	127,380
ייו. סד"כ השתתפות המזינה ב-% מסד"כ המשלומים	22%	7%	7%	7%	7%	8%	9%	9%	9%	9%

ייא. העברה בל-ענפית במשך השנה	3,280,000	5,501,000	4,969,000	4,384,985	362,179	0	0	0	3,500,000	4,000,000
ייב. העברה בל-ענפית בסוף השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

י"ג. ינדוליס ריאליים שנתונים של:

יתרת נכסי הענף, בלי השפעת העברת ביטענפית	-91.6%	-92.2%	-96.7%	-100.1%	-100.0%	-49.5%	-32.5%	-11.6%	-18.2%	-24.3%
קרן הביטוח	6.7%	7.7%	11.9%	15.8%	21.5%	7.7%	6.4%	17.7%	6.2%	3.3%
צדדון אקטוארי	6.9%	7.5%	11.8%	19.8%	30.8%	12.1%	11.2%	22.8%	4.9%	1.4%
משלומים	4.2%	5.1%	6.3%	10.8%	9.7%	1.0%	5.7%	4.3%	1.5%	3.9%
מקבילי דמי ביטוח	6.1%	4.8%	3.3%	4.2%	6.4%	3.0%	8.5%	-1.3%	3.0%	6.4%

הערות: התוצאות הן התאמות מובטחות על המספרים המדווחים בדוחות הכספיים.

הסכומים האלפי שה נזמין

4 לוח מס' 4

התחזיות ענף הביטוח : נפגעי עבודה

שנת מסכים	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
נתיבים לסוף השנה:										
א. יתרת נכסי הענף	3,805,874	4,673,828	4,473,657	3,489,186	2,362,728	1,079,970	200,456	36,260	-191,581	1,395,317
ב. קידו הביטוח-התחזייתיות כלפי מקבלי גמולאות בסוף	21,003,000	23,109,400	28,297,800	30,558,200	32,934,400	37,516,300	40,010,500	45,105,900	47,243,200	51,453,900
ג. גרעון אקטוארי-קידו הביטוח כביטוי יתרת נכסי הענף	17,197,126	18,435,572	23,824,143	27,069,014	30,571,672	36,436,330	39,810,044	45,069,640	47,434,781	50,058,583
ד. כסיי אקטוארי-יתרת נכסי הענף בתום לקידו הביטוח	18%	20%	16%	11%	7%	3%	1%	0%	0%	3%

נתיבים במישור השנה:

ה. תשלומים (כולל מנחה)	2,908,503	3,040,947	3,330,173	3,539,708	3,739,030	4,074,901	4,421,905	4,702,961	4,943,291	4,952,279
ו. עורף התקבולים (ללא הפרשי המנדט) על התשלומים	-928,779	-949,264	-1,304,417	-1,304,417	-1,139,584	-1,263,754	-835,884	-640,867	-22,586	1,513,974
ז. עורף התקבולים על התשלומים ב-% מסד"כ התשלומים	-32%	-31%	-41%	-37%	-30%	-31%	-19%	-14%	0%	31%
ח. תקבולי דמי ביטוח	1,592,840	1,680,692	1,653,429	1,855,092	2,297,233	2,514,206	3,265,792	3,758,182	4,314,539	5,152,848
ט. התקבול דמי ביטוח ב-% מסד"כ תשלומים	55%	55%	50%	52%	61%	62%	74%	80%	91%	104%
י. השתתפות הקציה המדינה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	826,112
יא. השתתפות הקציה המדינה ב-% מסד"כ תשלומים	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	17%
י"ב. תקבולים מריבית	186,591	236,494	203,760	156,257	112,234	75,312	21,222	0	0	15,960

נתיבים לסוף ובמשך השנה:

י"ג. שיעור הכסיי הקופתי	1.3	1.5	1.3	1.0	0.6	0.3	0.0	0.0	0.0	0.3
י"ד. השתתפות הקציה המדינה ב-% מנכסי הביטוח	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	16.0%
ט"ו. הערכה של השפעת הריבית המיוחדת	55,977	70,948	61,128	46,877	33,670	22,594	6,367	0	0	4,788
ט"ז. סד"כ השתתפות המדינה ב-% מסד"כ תשלומים	2%	2%	2%	1%	1%	1%	0%	0%	0%	17%

י"ה. העברה בין-ענפים במשך השנה
י"ז. העברה בין-ענפים בסוף השנה

י"ח. מצילים ריאליים שנתרים של :	1,500,000	1,500,000	0	0	0	0	0	0	0	0
יתרת נכסי הענף, בלי השפעת הערה בריבית	-23.0%	-15.1%	-7.9%	-24.0%	-33.7%	-55.0%	-81.8%	-94.4%	-287.4%	-829.8%
קידו הביטוח	1.9%	6.0%	17.8%	5.2%	5.5%	12.1%	4.7%	13.0%	5.8%	9.1%
גרעון אקטוארי	-0.1%	3.3%	24.4%	10.7%	10.5%	17.3%	7.3%	13.4%	6.3%	5.7%
תשלומים	0.4%	0.0%	6.0%	3.5%	2.1%	7.2%	6.9%	5.9%	5.8%	0.7%
תקבולי דמי ביטוח	4.3%	0.9%	-4.8%	9.3%	19.7%	7.6%	27.9%	14.5%	20.9%	14.8%

הערה: התוצאות הנזק מתמשכות מוסטות על המספרים המודווחים בהתאם לתכסיים.

המספרים באלפי ש"ח נומינלי

5 לוח מס' 5

התפתחות ענפי הביטוח : אמות

שנת מסכים	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
מספרים לסיור השנתי:	2,557,187	144,278	75,149	-103,834	0	0	0	-1,860,764	276,033	305,939
א. יחידת נכס הענף	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ב. קידו הביטוח-התחייבויות כלפי מקבלי גמולאות בסת"ל	-2,557,187	-144,278	-75,149	103,834	0	0	0	1,860,764	-276,033	-305,939
ג. גרעון אקטואר-קידו הביטוח בפיקוד יחידת נכס הענף	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ד. כיסוי אקטואר-יחידת נכס הענף בתום לקידו הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

מספרים במיליון הש"ח:

ה. תשלומים (כולל נזלה)	6,831,432	6,605,019	6,315,830	5,920,595	5,544,036	5,106,242	4,776,775	4,351,130	3,902,984	3,370,425
ו. ערודד ההקבלים (ללא הפרשי העמדה) על התשלומים	2,473,182	-2,683,983	-2,725,256	-2,548,747	-2,509,165	-2,173,526	-2,296,752	-2,023,531	-1,550,393	-1,230,950
ז. ערודד ההקבלים על התשלומים ב-% מסה"כ התשלומים	36%	-41%	-43%	-43%	-45%	-43%	-48%	-47%	-40%	-37%
ח. הקבולי דמי ביטוח	3,869,167	3,575,771	3,273,731	3,054,618	2,761,741	2,686,798	2,426,771	2,177,875	2,138,090	1,981,855
ט. השקעות הנגיב המודינה	5,394,816	293,117	269,836	261,753	202,974	190,828	168,248	166,557	159,948	151,555
י. י"א השקעות הנגיב המודינה ב-% מסה"כ התשלומים	79%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%
יא. הקבולים מרייבט	40,631	52,148	47,008	55,477	70,156	55,090	-114,996	-16,832	54,553	6,065

מספרים לסיור ובמיליון הש"ח:

י"ב. שיעור הכיסוי הקופתי	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.4	0.1	0.1
י"ג. השקעות הנגיב המודינה ב-% מדמי הביטוח	139.4%	8.2%	8.2%	8.6%	7.3%	7.1%	6.9%	7.6%	7.5%	7.6%
י"ד. הערכה של השקעת הריבית המיוחדת	12,189	15,644	14,102	16,643	21,047	16,527	-34,499	-5,050	16,366	1,820
י"ה. סה"כ השקעות המודינה ב-% מסה"כ התשלומים	79%	5%	4%	5%	4%	4%	3%	4%	5%	5%
י"ו. העברה ביד-ענפית במשך השנה	0	2,680,000	2,829,000	2,574,002	2,373,986	2,123,522	0	0	1,500,000	2,700,000
י"ז. העברה ביד-ענפית בסוף השנה	0	0	0	0	0	0	4,308,134	0	0	0

י"ח. גודלים ריאליים שנתיים של :

יחידת נכס הענף, כולל השקעת העברה בתעמיקה	1,676.0%	-94.7%	-97.2%	-	-	-	125.5%	-748.7%	-85.3%	-81.3%
קידו הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
גרעון אקטואר	1,676.0%	93.9%	-172.5%	-	-	-	-100.0%	-748.7%	-131.1%	-126.4%
תשלומים	4.0%	5.2%	6.2%	5.2%	6.8%	3.3%	6.9%	7.9%	10.7%	17.0%
מקבולי דמי ביטוח	8.8%	9.9%	6.7%	8.9%	1.1%	7.0%	8.5%	-1.4%	3.1%	6.8%

הערות: התוצאות הנ"ל מתבססות על המספרים המודווחים בדוחות הכספיים.

התפתחות ענף הביטוח: ילדים		הסכומים באילפי שם נומינלי									
שנת סכימ	לוח מס' 6	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016

נתונים לטרם השנה:											
א. הרתג נכסי הענף	57,744,980	64,235,249	91,829,822	100,691,828	130,529,454	136,989,751	146,309,636	151,378,222	152,958,607	0	0
ב. קרן הביטוח-המתביחות כלפי מקבלי גמלאות בסופו	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ג. גזעון אקטוארי-יקרן הביטוח בניכוי יתרת נכסי הענף	-57,744,980	-64,235,249	-91,829,822	-100,691,828	-130,529,454	-136,989,751	-146,309,636	-151,378,222	-152,958,607	-	-
ד. כיסוי אקטוארי-יתרת נכסי הענף ביחס לקרן הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

נתונים במישור השנה:											
ה. תשלומים (כולל מנהל)	4,878,790	5,001,413	5,474,547	6,096,167	7,130,185	6,271,223	4,786,397	5,462,435	5,862,281	4,786,397	4,786,397
ו. עררף המקבילים (ללא תפטי המגדל) על התשלומים	13,751,773	14,643,019	15,314,595	14,058,816	17,481,393	18,579,150	19,204,310	20,244,461	9,965,178	20,244,461	20,244,461
ז. עררף המקבילים על התשלומים ב-% מסה"ל התשלומים	282%	293%	280%	231%	245%	296%	401%	371%	170%	371%	401%
ח. מקבילי דמי ביטוח	5,447,144	5,563,128	5,533,702	6,176,552	6,585,421	6,872,682	7,148,708	7,476,282	7,899,283	7,476,282	7,476,282
ט. התחנות המקיפי המדינה	112%	111%	101%	101%	92%	110%	149%	137%	135%	137%	149%
י. התחנות המקיפי המדינה ב-% מסה"ל התשלומים	10,570,453	11,384,210	11,910,956	9,994,638	13,620,004	13,374,839	12,117,059	13,513,980	3,229,086	13,513,980	12,117,059
יא. התחנות המקיפי המדינה ב-% מסה"ל התשלומים	217%	228%	218%	164%	191%	253%	247%	247%	55%	247%	253%
יב. מקבילים מריבית	2,612,966	2,697,094	3,344,504	3,983,793	4,406,098	4,602,673	4,724,856	4,716,594	4,699,060	4,716,594	4,716,594

נתונים לטרם ובמשך השנה:											
יג. שיעור הכיסוי הקופי	11.7	12.7	16.5	16.3	16.5	18.3	21.7	30.5	27.8	26.1	27.8

ייד. השתתפות הקיפי המדינה ב-% מדמי הביטוח	194.1%	204.6%	215.2%	161.8%	200.9%	206.8%	169.5%	180.8%	180.8%	180.8%	180.8%
ייע. הערכה של השפעת הריבית המיוחדת	783,890	809,128	1,003,351	1,195,138	1,196,976	1,321,829	1,380,802	1,417,457	1,414,978	1,414,978	1,414,978
יז. סה"ל השתתפות המדינה ב-% מסה"ל התשלומים	233%	244%	236%	184%	208%	210%	235%	283%	273%	273%	283%

יח. העברה בין-ענפות במשך השנה	-11,100,000	-10,421,307	0	0	-6,695,752	-7,945,241	-12,885,925	-14,326,063	-13,338,421	-9,946,000	-9,946,000
יט. העברה בין-ענפות בסוף השנה	-1,331,569	0	-2,697,844	-10,259,021	0	0	0	0	0	0	0

י"א. גידולים ריאליים שנתונים של:											
יתרת נכסי הענף, כולל השפעת העברה בתעופות											
קרן הביטוח	29.3%	30.8%	41.6%	17.7%	17.7%	22.3%	14.4%	19.5%	15.0%	8.4%	8.4%
גזעון אקטוארי	1.0%	7.2%	37.6%	6.8%	9.8%	13.7%	3.1%	7.0%	4.5%	1.2%	1.2%
תשלומים	0.2%	-2.0%	5.9%	8.4%	7.8%	3.1%	-13.4%	-24.0%	14.9%	7.9%	7.9%
מקבילי דמי ביטוח	-1.2%	-2.4%	-3.7%	8.7%	1.1%	0.3%	2.8%	3.5%	5.2%	6.2%	6.2%

הערה: התוצאות הנתן מתאפשרות מבוססות על המספרים המודווחים בדוחות הכספיים.

המספרים באילוף שו נומרלי

7 לוח ג' מס' 7

התפתחות ענף הביטוח : אבטלה

שנת כספים	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
-----------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

נתונים לסוף השנה:										
א. יתרת נכסי הענף	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,461,472
ב. קרן הביטוח=החזריהיות כליפי מקבלי גמלאות בפועל	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ג. גרעון אקטוארי=קרן הביטוח בנכחי יתרת נכסי הענף	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-1,461,472
ד. נכסי אקטוארי=יתרת נכסי הענף ביחס לקרן הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

נתונים במשך השנה:

ה. תשלומים (כולל גמול)	1,795,289	1,886,060	3,002,065	2,539,879	2,889,016	3,223,444	3,328,171	3,284,686	3,199,365	3,199,365
ו. עררה הקבוציים (ללא הפרשי העמדה) על החשבוניות	-1,342,472	-1,360,962	-2,468,486	-1,981,872	-2,187,505	-2,455,613	-2,498,636	-1,490,194	-405,985	-405,985
ז. עררה הקבוציים על החשבוניות ב-% מסוף'כ החשבוניות	-75%	-72%	-82%	-78%	-76%	-76%	-75%	-45%	-13%	-13%
ח. מקבילי זמני ביטוח	483,527	525,098	533,579	595,074	701,511	767,831	829,535	914,278	990,901	990,901
ט. מקבילי זמני ביטוח ב-% מסוף'כ החשבוניות	27%	28%	18%	23%	24%	24%	25%	28%	31%	31%
י. השתתפות הקציה המדומה	0	0	0	0	0	0	0	0	1,745,735	1,745,735
יא. השתתפות הקציה המדומה ב-% מסוף'כ החשבוניות	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	55%	55%
יב. מקבילים מריבית	-30,710	0	0	-37,067	0	0	0	0	56,745	56,745

נתונים לסוף ובמשך השנה:

יג. שיעור הפסדי הקופות	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.5
יד. השתתפות הקציה המדומה ב-% מזמני הביטוח	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	96.3%	176.2%
טו. הערכה של השפעת הריבית המיוחדת	0	0	0	-11,120	0	0	0	0	0	17,024
טז. סוף'כ השתתפות המדומה ב-% מסוף'כ החשבוניות	-1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	27%	55%
יז. העברה בין-ענפים במשך השנה	0	1,421,307	0	0	1,899,188	2,247,224	2,551,470	2,543,063	1,226,421	2,090,000
יח. העברה בין-ענפים בסוף השנה	1,331,569	0	2,697,844	1,973,935	0	0	0	0	0	0

יט. גידולים ריאליים שנתיים של:

יתרת נכסי הענף, בלי השפעת העברת הנתונים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
קרן הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
גרעון אקטוארי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
תשלומים	-10.6%	0.4%	54.1%	-17.6%	11.1%	9.9%	2.8%	-0.7%	-2.1%	-2.1%
מקבילי זמני ביטוח	6.8%	3.8%	-1.6%	8.6%	10.1%	1.8%	7.8%	7.5%	10.9%	9.0%

הערות: הוצאות הנו מתפתחות מבוססות על המספרים המיוחדים ברווחת הכספיים.

המספרים באלפי טו נומרילי

8 לוח מס' 8

התפתחות ענף הביטוח: פש"ר

שנת כספים	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
-----------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

נתונים לטוח השנה:										
א. יתרת נכסי הענף	809,970	747,465	696,408	465,162	575,735	593,478	591,663	452,154	126,276	532,652
ב. קרן הביטוח-החויבות כלפי הקבלי הנמלאות בפועל	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ג. גרעון אקטוארי-קרן הביטוח בניכוי יתרת נכסי הענף	-809,970	-747,465	-696,408	-465,162	-575,735	-593,478	-591,663	-452,154	-126,276	-532,652
ד. י פסי אקטוארי-יתרת נכסי הענף ביחס לקרן הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

נתונים במישור השנה:

ה. תשלומים (כולל מנדל)	210,441	205,784	233,429	300,079	263,149	300,841	301,044	334,924	370,683	334,664
ו. ערך הקבולים (ללא תרשי המצמד) על התשלומים	-87,411	-76,461	-107,799	-173,119	-125,640	-152,382	-137,932	-164,900	-182,614	380,548
ז. ערך הקבולים על התשלומים ב-% מסה"כ התשלומים	-42%	-37%	-46%	-58%	-48%	-51%	-46%	-49%	-49%	114%
ח. הקבולי דמי ביטוח	83,779	90,447	91,037	101,529	122,074	128,402	144,178	151,787	176,836	205,431
ט. הקבולי דמי ביטוח ב-% מסה"כ התשלומים	40%	44%	39%	34%	46%	43%	48%	45%	48%	61%
י. השתמורת המקצב המדינה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	500,199
יא. השתמורת המקצב המדינה ב-% מסה"כ התשלומים	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	149%
יב. תקבולים מריבית	39,251	38,876	34,593	25,431	15,435	20,057	18,934	18,236	11,233	9,582

נתונים לטוח ובמישור השנה:

יג. שיעור הכיסוי הקופרלי	3.8	3.6	2.9	1.5	2.2	2.0	2.0	1.3	0.3	1.6
--------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

ייד. השתמורת המקצב המדינה ב-% מדמי הביטוח

ט"ז. הערכה של השמורת הריבית המיוחדת	11,775	11,663	10,378	7,629	4,630	6,017	5,680	5,471	3,370	2,875
ט"ח. מסה"כ השתמורת המדינה ב-% מסה"כ התשלומים	6%	6%	4%	3%	2%	2%	2%	2%	1%	150%

י"א. העברה בין-ענפית במישור השנה

י"ב. העברה בין-ענפית בסיף השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
י"ג. העברה בין-ענפית בסיף השנה	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

י"ד. גידולים ריאליים שנתיים של:

יתרת נכסי הענף, בלי השמורת העברה בתענפת	-3.7%	-11.1%	-10.3%	-34.9%	21.1%	1.4%	-2.1%	-23.4%	-71.8%	322.7%
קרן הביטוח	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
גרעון אקטוארי	-3.7%	-11.1%	-10.3%	-34.9%	21.1%	1.4%	-2.1%	-23.4%	-71.8%	322.7%
תשלומים	34.1%	-6.5%	9.8%	25.2%	-15.2%	12.4%	-1.4%	10.7%	11.4%	-9.2%
תקבולי דמי ביטוח	-5.1%	3.2%	-2.6%	8.6%	16.2%	3.4%	10.6%	4.8%	17.2%	16.8%

הערות: חומצאות זהו מתמפרות מפורטות על המספרים הממוזגים בוחנות הכספיים.

